

Salamenska vročina, kaj bo šele med pasjimi dnevi! Dobro, da je gospodar kupil Vestnik, imam vsaj glavo pokrito. Moram ga prositi, naj ga naroči, da bom imel stalno streho nad glavo.

NAPOVED

Ob koncu tedna se bo nadaljevalo spremenljivo in vroče vreme z občasnimi plohami in nevihtami.

Dobro plačana kakovost

Od ponedeljka, 10. julija, veljajo v soboški Mesni industriji nove odkupne cene živine. Pravzaprav to niti več ne preseneča, saj v tej delovni organizaciji že nekaj časa skušajo slediti razmeram na tržišču, pa tudi vplivom inflacije in tako cene menjajo skoraj vsaka dva tedna. Na najnovejše odkupne je posredno vplival tudi odlok zvezne vlade, ki je določila nove zaščitne cene živine.

Za mlado pitano govedo iz A razreda, ki ga v Mesni industriji koljejo za posebne namene, dobijo zdaj rejci 45.000 dinarjev za kilogram tople polovice (27.000 dinarjev za kilogram žive teže), kilogram tople polovice mladega pitane goveda ekstra kakovosti je po 38.000 dinarjev (živa teža 22.000 dinarjev), prvega kakovostnega razreda po 34.000 dinarjev (živa teža 19.000 dinarjev), drugega kakovostnega razreda po 30.000 dinarjev (živa teža 16.800 dinarjev) in zunaj kakovostnih razredov po 20.000 dinarjev (živa teža 14.500 dinarjev). Kilogram tople polovice krav prvega kakovostnega razreda plačujejo v Mesni industriji po 30.000 dinarjev (živa teža 16.800 dinarjev), drugega kakovostnega razreda po 26.000 dinarjev (živa teža 14.000 dinarjev), za tiste zunaj kakovostnih razredov pa dobijo rejci 20.000 dinarjev za kilogram tople polovice oz. 10.000 dinarjev za kilogram žive teže.

Precej so se podražili tudi prašiči, saj jih do teže 150 kilogramov odkupujejo po 23.000 dinarjev za kilogram, teže pa po 22.000 dinarjev za kilogram žive teže. Iz vsega tega je mogoče razbrati, da v Mesni industriji dobro plačujejo predvsem kakovost, saj pravijo, da kakovostnih izdelkov tudi ni težko prodati. Čeprav je cena na zunanjih tržiščih nekoliko padla, s prodajo težav nimajo, nekoliko več težav pa je na domačem tržišču, kjer kupci slabo plačujejo njihove izdelke.

L. Kovač

V prihodnji številki ne prezrite: veliki Vestnikov intervju z magistrom

Ivanom Zverom: NE LE OHRANTEV, AMPAK RAZMNOŽEVANJE.

MURSKI DUH STRASH JE PRISEL POTOM NAŠI NOVIJENJE: Mura je zopet poplavljalna in ne le strah, med letoma 1987 in 1988 je naslila in preplavila skoraj 100.000 ljudi in kar dobri opremljenosti s poplavo na 10. strani. Foto: B. Žunec.

VESTNIK

Murska Sobota, 13. julija 1989 • Leto XLI • Št. 27 • Cena 6500 din

SMO SE PREOBJEDLI DOMAČEGA KRUHA?

To, na kar pridelovalci pšenice že vsa leta opozarjajo in kar povzroča največ hude krvi, se je ponovilo tudi letos. Žetev se je za-

ščiti v domačih kaščah, pa tudi sicer jim pšenica predstavlja prvi večji dohodek. Denar pa rabijo, zlasti tisti, ki so ob setvi najeli po-

slabši bo tam, kjer ni bila opravljena primerna zaščita pred plevi in boleznimi, na nekaterih površinah pa pričakujejo celo re-

Žetev in mlačev — taki, kot sta bili pred mnogimi leti — so na nedeljski prireditvi pokazali na kmečkem prazniku v Tropovcih. Če ste nostalgичni, pogledajte na 24. stran Vestnika, morda boste še bolj. Foto Nataša Juhnov

čela, še vedno pa ne vedo, koliko bodo dobili za letošnjo pšenico. Še v terek popoldne, ko smo končevali redakcijo, smo zamenjali spraševali po ceni, saj pridelovalci in mlinске organizacije še niso našli skupnega jezika. Zaščitna cena 3 tisoč dinarjev, ki jo je določil Zvezni izvršni svet, še zdaleč ni sprejemljiva, tržna cena pa naj bi se oblikovala odvisno od razmer na tržišču. Iz Vojvodine in Slavonije ter iz drugih delov države, kjer se je žetev že prevesila v drugo polovico, prihajajo različne vesti o ceni letošnjega pridelka, giblje pa se od 3.800 do 4.600 dinarjev za kilogram.

Pomurski pridelovalci pravijo, da so tu razmere za pridelavo nekoliko težje, zato cena v drugih delih države zanje ni povsem sprejemljiva. Z zahtevo, da naj bi jim mlinoskopredelovalne organizacije za letošnjo pšenico plačale 5.000 dinarjev, niso uspeli in tako pridelovalci, ki so z žetvijo že začeli in so pšenico oddali, v tistem trenutku niso vedeli, koliko bodo zanj dobili. Odjemalci pomurske pšenice vedo, da bodo pridelovalci pšenico prisiljeni prodati, saj večjih količin ni možno uskladi-

sojilo, saj jim bodo sicer obresti požrle še tisto, kar bi jim lahko ostalo. Po vsem tem človek ne hote dobi občutek, da je posredi tudi nekaj taktiziranja, predvsem na strani mlinских organizacij. Ironija je, če se spomnimo kako smo še pred nekaj leti tik pred žetvijo tudi v Pomurju vodili pravo propagandno akcijo, da bi spravili v silose čimveč domače pšenice. Vsa slovenska politika, na čelu s Socialistično zvezo, se je takrat vključila v akcijo, v Pomurje so prihajali najodgovornejši predstavniki slovenskega kmetijstva, naenkrat pa kot da nam je domače pšenice dovolj in je ne rabimo. Za pomurske potrebe je letno rabimo okrog 10 tisoč ton, po napovedih pa bo letošnjih tržnih presežkov okrog 35 tisoč ton. Nam bo zanj uspelo poiskati kupce, ki bodo zanj pripravljeni plačati toliko, kot zahtevajo pridelovalci, ali pa se bodo kupci raje odločili za nakup druge? Morda jo bodo tokrat res dobili za nekaj dinarjev ceneje, vendar vprašanje je, kako bo v prihodnjih letih.

Žetev v Pomurju je stekla in po napovedih strokovnjakov bi moral biti pridelek zadovoljiv. Nekoliko

kordne pridelke. Tudi odkup je stekel, čeprav tisti, ki so pšenico oddali med prvimi, takrat sploh niso vedeli, koliko bodo zanj iztržili. Akontacijska cena 4.200 dinarjev za kilogram ni najbolj spodbudna, in če bo pri tem ostalo, bo gotovo vplivalo na jesensko setev. Kljub vsemu pridelovalci upajo, da bodo dobili pšenico le nekoliko bolje plačano.

4.450 dinarjev, kolikor je ponudil Mlinopek za kilogram pšenice, osušene na 13 odstotkov vlage in z dvema odstotkoma primesi, tudi ne zadovoljuje pridelovalcev, saj je od tega potrebno odšteti še stroške organizacije pridelave. Za 10 tisoč ton pridelka so že zagotovljena tudi sredstva, ostala morajo zagotoviti kupci z drugih območij. Žal pa tudi republika ne kaže pravega odnosa do letošnjega odkupa. Če je lani za kilogram pšenice zagotavljala 38 dinarjev, bi morala letos vsaj desetkrat toliko, po zadnjih podatkih pa bo prispevala le 78 dinarjev. Po vsem tem tako ostaja vprašanje: Smo se res tako hitro preobjedli domačega kruha?

Ludvik Kovač

V lendavski občini za 45 milijard škode

Narasla Mura je v noči s četrta na petek prebila visokovodni obrambni nasip nedaleč od mostu pri Murskem Središču in poplavlila 800 hektarjev polj, v glavnem zasejanih s pšenico. Po prvih ocenah znaša škoda 45 milijard dinarjev. V soboto si je poplavljenno območje ogledal Milan Knežević, predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, in o svojih ugotovitvah že poročal na seji odbora podpisnikov samoupravnega sporazuma o solidarnostnem odpravljanju posledic elementarnih nesreč. Predvidoma v nekaj dneh bodo v Lendavi ugotovili dejansko škodo, ki pa ni nastala le na poljih, ampak tudi na zasebnih in družbenih objektih, na prometnih sredstvih (most na Kopici, ceste) in seveda nasipu. Delavci vodnega gospodarstva nasip, ki ga je prebila nemirna reka, že popravljajo, prav tako pa tudi mesto na nasipu, ki so ga prebili z bagerjem, da bi tako omogočili čimprejšnji odток vode s poplavljenega območja.

S.S.

Pehtranova potica in gibanica str. 6

OB DOSJEJU RAZKRIŽJE

Izrazimo se z besedami Edvarda Kocbeka: »Ustvarjam zato, da služim slovenski človeškosti v njenem trpljenju, tavanju, odkrivanju, razodevanju, napredovanju, počlovečenju in osvobajanju.«

Morda bolj kot kdajkoli prej se ob razkrižjem »dosjeju: verski nemir na narodnostni osnovi« zavemo minljivosti, nedoslednosti in nevhvaležnosti časnarskega poslanstva.

Minljivosti zato, ker preprosto ni mogoče v časopisne vrstice in stolpce dovolj celovito in domišljeno, za trajnejšo rabo, ujeti »križevga pota« Razkrižanov od konca prve svetovne vojne do današnjih dni. Nedoslednosti zato, ker je bilo toliko bojov za samostojno župnijo Razkrižje, toliko poveljnih sporov in spopadov za narodnostno samobitnost v verskem (cerkvenem) žitju in bitju, toliko trpljenja in upanja, da bi vsakršna ambicija po dovolj kleni in razsodni podobi primera pomenila svojevrstno domišljavost. Nehvaležnosti zato, ker morajo miniti leta in desetletja, preden tisti, ki so v zgodbi najbolj odgovorni, da ne rečemo največ krivi, doumejo razsežnosti Sartrove misli: »Če prično kake ideje etično moralno gniti, sem že raje njihov grobar kot njihov odvetnik!«

Kako se je kljub vsemu v reški škofiji moglo zgoditi, da se je ureditvi republiških mej med Slovenijo in Hrvaško prilagodila tudi cerkveno-pravna ureditev, na Razkrižju, kje sta »v igri« zagrebška nadškofija in mariborska škofija, pa se to (še) ne more zgoditi? Kako je mogoče, da se »posvetna gospodinja« — od ljutomerske občine do republiških vrhov (RK SZDL, skupščine SR Slovenije) — ni v večji meri znala in zmogla uveljaviti pri razpletanju razkriškega voza? Porečejo pač, saj cerkev je v našem sistemu vendarle ločena od države!

In časnikiar vnovič, hočeš nočeš, pristane pri Kocbeku: ...trudim se za stik s človekom, rad bi mu govoril z razumljivo govorico, ki pretresa, vznemirja, prebujajo in naravnava v svobodo. Rad bi, da bi čim več ljudi odkrilo nedopolnjenost sveta in njegovo nenehno nečloveškost, hkrati pa njegovo odprtost in naravnost v prihodnost.« Prav to smer ubira naša tema, naslovljena Naj bo Racka Kaniža, Prekrižje ali Razkrižje — gre za spravo na cerkvenem pragu. Str. 5.

Branko Žunec

Druga zgodba iz cikla Luna na Mesecu:

RIKVERC str. 9

Bo na Goričkem še piskal vlak?

Mnogi se še prav gotovo spominjate goričke mariške, kot se je reklo lokomotivi, ki je do leta 1962 prevajala potnike med Mursko Soboto in Hodošem. Od tam dalje je bila železniška povezava tudi z Ljudsko republiko Madžarsko. Pred približno desetimi leti se je začelo dokaj resno govoriti, da bo Slovenija znova zgradila železniške tise, ki bodo vodili na Madžarsko. Gre za povezavo Murska Sobota—Dan-kovci—Martinje (na naši strani) in Gornji Senik—Szentgotthárd na madžarski strani. Torej so trase nekoliko spremenili. Že leta 1981 je bila za to povezavo skupaj s strokovnjaki madžarskih železnic izdelana študija, ki dokazuje tako s transportno—komercialnega kot z narodno—gospodarskega vidika upravičenost gradnje novih tirov. Obnovljena povezava bi namreč povečala kakovost transportnih storitev med Slovenijo, Madžarsko, Češkoslovaško, Poljsko in Sovjetsko zvezo, zlasti z vključevanjem luke Koper (lahko tudi Trsta v Italiji). To bi lahko torej postala tranzitna pot omenjenih držav do Jadranskega morja.

Z železniškega gospodarstva Ljubljana so nam sporočili, da se ta projekt postopoma že uresničuje. Na odseku proge Ormož—Murska Sobota (69 km) so namreč obnovili zgornji ustroj proge, ki je sedaj usposobljena za

20-tonski osni pritisk in hitrost 80 kilometrov na uro, na postaji v Murski Soboti urejajo 4 nove tise, v Murski Soboti je zgrajen tudi blagovno—transportni center, ki je povezan z industrijskim tirom, izdelana je že tudi projektna dokumentacija za obnovitev proge M. Sobota—Puconci in za del nove železniške trase (19 km) do obmejne postaje Martinje. Madžarska stran pa je obnovila progo Szentgotthárd—Szombathely in z njihovimi strokovnjaki je usklajen dogovor o mejnem prehodu pri Martinju ter delu trase (12,5 km) za priključek na postajo v Szentgotthárdu. Naši sosedje so sploh tržadevajo, da bi bila povezava med Mursko Soboto in Szombathelyem vzpostavljena čim prej.

V dolgoročnih načrtih Slovenije in železniškega gospodarstva Ljubljana je zapisano, da bodo ta projekt uresničili do leta 2000.

Upajmo pa, da se bo to zgodilo prej. To naj bi prineslo obmejnima območjema na obeh straneh meje (povsod živijo Slovenci) hitrejši razvoj. Pa še to: Vlak bo, kot kaže, na Goričkem, čez leta res ponovno piskal, toda brez potnikov, kajti zaenkrat je načrtovana le proga za tovarni promet. Mariška se torej ne bo vrnila.

Jože Graj

Iz še vedno ne dovolj pojasnjenih razlogov je tale 17 metrov dolga pošast, ki jo vidite zrušeno, brez pilota priletela s Poljske na sam rob belgijsko-francoske meje in — seveda nenamoma — ubila nekega 18-letnega fanta. O tem preberite več v **ZARIŠČU DOGODKOV**. K nam iz tujine na srečo ni priletel noben mig pač pa se je prikotatilo tolikšno vodovje, da je predvsem v Podravju, hrvaškem Zagorju in zlasti Zagrebu povzročilo katastrofalno škodo. Tudi Mura je kazala zobe, naredila je precej škode, toda do prave katastrofe ji je manjkalo le bori 40 centimetrov. In kaj je to v primerjavi s migom, ki v uri doseže fantastičnih 2445 kilometrov. Vse na tem svetu je relativno, bi bil odgovor.

NOV POGLED MOSKVE

Sovjetski tednik Moskovske novosti je objavil v zadnji številki članek o sovjetsko-jugoslovanskem sporu 1948—53 pod naslovom Veliki poraz Stalina. Članek je napisan po stenogramu z nedavnega posvetovanja, ki ga je pripravil Inštitut za balkanistiko Sovjetske akademije znanosti. Novo različico o Stalinovih grehih bodo lahko prebrali ne le sovjetski državljani, marveč tudi drugi v 140 državah, ki jih doseže ta tednik, natisnjen v devetih jezikih. Zgodovinar Gibanski meni, da je bil glavni problem in vzrok številnih spopadov v tem, da je Stalin menil, da mora imeti vselej prav. Po njegovem mnenju se je Stalin zlasti razjezil na Tita in Dimitrova že leta 1944 in 1945, ko sta se Tito in Dimitrov dogovorila o oblikovanju balkanske federacije.

»Med srečanjem Tita in Dimitrova julija in avgusta 1947 so uskladjili besedilo jugoslovansko-bolgarskega sporazuma o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči. Čez nekaj dni je Stalin izrazil veliko nezadovoljstvo zaradi takšnega ravnanja jugoslovanskih in bolgarskih voditeljev. Sredi januarja 1948 so tuji novinarji vprašali Dimitrova, ali bo nastala balkanska federacija.

Odgovoril jim je, da takšnega cilja neposredno ni. To je objavila tudi Pravda 23. januarja 1948. V Moskvi je bil 10. februarja 1948 sestanek, na katerem sta Stalin in Molotov obtožila Jugoslovane in Bolgare, da imajo ločene pogoje, da imajo ločene pogodbe o zunanji politiki brez soglasja ZSSR. Tito je na zasedanju politbiroja CK KPJ 1. marca dal na dnevni red tudi odnose z Moskvo, rekoč, da so zašli v sle-

po ulico. Sklenili so, da se bo Jugoslavija opirala na lastne moči. Za to je izvedela sovjetska stran in Jugoslovanci sporočila, da ZSSR umika vojaške in civilne strokovnjake,« se spominja dr. Gibanski.

Zgodovinar pravi, da je Stalin zlahka blatil in napadal voditelje drugih socialističnih držav. Stalin in njegovi najbližji sodelavci so trdili, da so Tito in drugi jugoslovanski voditelji »stari agenti imperialističnih obveščevalnih služb«.

Na posvetovanju je bila beseda tudi o razcepju v gospodarskih poteh razvoja. Eden od udeležencev, ekonomist Kamanek, je dejal, da so Jugoslovanci prvi spoznali slabe strani sovjetske ekonomske poti. Zaradi tega so Kidrič, Kardaš in drugi jugoslovanski voditelji že do leta 1948 razčlenjevali teorijo samoupravljanja.

V zadnjih letih se je v sovjetskem tisku pojavilo več člankov, v katerih razlagajo Stalinove grehe in položaj, v katerem je prišlo do spora z Jugoslavijo 1948. Drugače kot prejšnja leta, ko so pogosto želeli ustvariti »ravnovesje krivde«, sedaj sovjetski zgodovinarji priznavajo, da je bil Stalin tisti, ki je izzval spopad 1948. To je videti tudi iz omenjenega članka, ki so ga objavile Moskovske novosti. Na posvetovanju so govorili o vzrokih in posledicah spora, a tudi o nauku za prihodnost. Moskva vse bolj kaže, da se zaveda, da se nima pravice vmešavati v notranje zadeve drugih držav.

Mejni prehod je nujnost

Pred kratkim se je mudila v Monoštru delegacija iz soboške občine, ki jo je vodil predsednik skupščine občine Andrej Gerencar. V pogovorih, ki so jih imeli z vodstvom monoštrskega mestnega sveta, so postavili temelje konkretnemu sodelovanju med Mursko Soboto in Monoštrum.

»Mi smo že dve leti v stikih z Monoštrum, predvsem s predsednikom Bauerjem. Želeli smo vzpostaviti konkretnije stike, saj smo v bistvu sosedje, ki živimo ob meji. Pred dnevi pa smo dobili telegramsno vabilo in takoj odpotovali v Monošter,« pripoveduje Andrej Gerencar.

Po ogledu dvojčičnega vrta, kjer so jim najmlajši v kulturnem programu predstavili, kaj so se naučili, so si ogledali zgradbo urejen dom za ostarele, nato pa še novo tovarno Raba. Seveda pogovor ni šel mimo porabskih Slovencev. Seznanili so nas z njihovim življenjem in delom. Spregovorili smo tudi o nalogah, ki nas čakajo, da bi povežemo med Porabjem in soboško občino oziroma med Slovenci in Porabju in Slovenci v naši občini ter Madžari pri njih in pri nas še bolj utrdili.

Tako so se dogovorili, da bodo še naprej spodbujali obiske športnih ekip, kulturnih skupin in podobno. Več naj bi bilo sodelovanja kulturnih ustanov in tako so se že domenili za predstavitev pomurskih likovnikov V Monoštru. Ponojno bodo posku-

šali navezati stike med soboškim srednješolskim centrom in monoštrsko gimnazijo, še posebej, ker želijo Madžari pomoč, saj bo postal v novem šolskem letu slovenski jezik tuji jezik.

»Najpomembnejše, kar smo se dogovorili, pa je, da bova tako predsednik mestnega sveta Monoštra kot jaz poslala opozorilo vladama v Budimpešti in Beogradu. Gre pravzaprav za prošnjo po čimprejšnjem odprtju mejnega prehoda Martinje—Gornji Senik in s tem vzpostavitev najkrajše možne poti med Porabjem in našo občino,« meni soboški župan.

Kakšne pa so realne možnosti, da bi na tem področju vendarle prešli od besed k dejanjem?

»Mi bomo vztrajali, da pride do tega čimprej. Tudi na zasedanju naše skupščine smo pred kratkim obravnavali to problematiko, saj je tudi eden od delegatov postavil delegatsko vprašanje. Tako smo sprejeli pobudo, da tudi v imenu skupščine pošljemo zahtevo našim najvišjim predstavnikom, da pride čimprej do uresničitve naših želja. Mislim, da je zdaj velika priložnost.

POČASNO DOGOVARJANJE

Slovensko gospodarstvo je v treh letih tega srednjeročnega obdobja z združevanjem sredstev v manj razvitih predelih Jugoslavije izpetjalo 234 programov (tovarn, obratov, rekonstrukcij, modernizacij), kar je dalo zaposlitev 25.078 delavcem. Dobra polovica iz te proizvodnje gre v izvoz. Na takšen način pa je mogoče porabiti le dobro polovico vseh sredstev, ki jih daje naša republika za nerazvite; preostanek se še vedno zbira in deli v zveznem skladu za nerazvite, na ta sredstva in na njihove delitev pa razviti predeli Jugoslavije, ki vanj plačujejo, nimajo nobenega vpliva.

Zvezni izvršni svet je pred dnevi predlagal, naj bi pripravili predlog za preoblikovanje sklada za nerazvite šele do sredine prihodnjega leta. Potem bi še nekaj časa trajalo, da bi se dogovorili (če bi se sploh dogovorili). V Sloveniji prevladuje mnenje, da bi morali pri urejanju te izredno občutljive zadeve pohiteti.

NEOKOLONIZACIJA?

Teza zakona o prepovedi vrnitve na Kosovo, lansirana iz političnih vrhov Srbije, je v Makedoniji dvignila več protisrbskega razpoloženja. To se je začelo z uradno srbsko pobudo skupščini Jugoslavije, da se razveljavi Zakon o reviziji kolonialnih odnosov v Makedoniji in na Kosovu iz 1945. leta, češ da je bila z njim oškodovana množica prej tam živečih Srbov. Makedonci pač vidi-jo v tej zakonski reviziji začetek nove kolonizacije Makedonije, ki so jo pred vojno šli za južno Srbijo, nekakšno kolonijo, česar se Makedonci neradi spominjajo.

Vančo Burzevski, profesor Ekonomske fakultete v pokaju, visok funkcionar ob osvoboditvi in po njej, ki je bil realizator omejenega zakona do njegovega sprejemanja v Skupščini Jugoslavije, je takoj prizadeto reagiral: Zakon, to je pomembno, poudarja Burzevski, je pravzaprav ukinil kolonialni režim, s katerim je bila prej odvzeta zemlja makedonskim kmetom. Zakon je torej odpravil krivico, narejeno makedonskemu narodu. Makedonski kmetje so po vojni nasprotovali vračanju kolonistov, v Srbiji pa so pri tem vztrajali, kar je razmere zapletlo.

Za kolonizacijo so odvzemali zemljo makedonskemu kmetu že od 1914. leta. Tedaj je dr. Milan Gavrilović, znani predvojni buržoazni politik, trdil da je bil čas med balkanskimi vojnami in prvo svetovno vojno izrabljen za snemanje stanja v Makedoniji. Na temelju tega je uresničena uredba o naseljevanju novoosvobojenih krajev, in to že februarja 1914. leta. Ta uredba naj bi preprečila, je bilo rečeno, razgrabljanje begovske zemlje. S te zemlje so Turki, ko so sem prišli, pregnali makedonske kmete v planine. Normalno bi bilo, da se zemlja po 1912. letu, ko so bili Turki pregnani, vrne makedonskemu kmetu, vendar je bilo to prepovedano, pripoveduje Burzevski. Celo tudi tisti Makedonci, ki so zemljo kupili, bi lahko na temelju te odredbe zemljo izgubili. S kolonizacijo naj bi rešili asimilacijo in denacionalizacijo tamkajšnjih krajev, je tedaj govoril Đorđež Krstić, vrhovni poverjenik za kolonizacijo v Skopju, kar pomeni denacionalizacijo Makedonije, ugotavlja Burzevski: »Če je naše, kaj naj asimiliramo?«

Kolonisti so dobili več zemlje, ki je imel makedonski kmet, toda tudi njihova usoda ni bila lahka, saj je bilo od njih zahtevano podpisovanje izjave, s katero se odrekajo zemlji in hiši v svojem kraju. Res pa je, da so delili zemljo tudi po nacionalnih zaslugah. Tako na primer je dobil atentator na Stepana Radica neko vas pri Skopju, Makedonski prostovoljci v balkanskih vojnah in v prvi svetovni vojni pa niso bili nagrajeni z zemljo!

Za grehe svoje buržoazije srbski narod sicer ne more nositi bremena krivde, se strinja Burzevski, ker pa socialistične sile Srbije zdaj predlagajo ukinitve tega pravičnega zakona in predlagajo sprejetje zakona o nadomestilu škode tem kolonistom, se vprašanje te krivde vsiljuje samo po sebi. Burzevski trdi, da kolonisti niso oškodovani z izgubo pravice do zemlje, ki je pripadala makedonskim kmetom, saj so dobili pravico do zemlje »folksdojčerjev« v Vojvodini, če pa zakon na Kosovu ni bil tako uresničen, ni kriv zakon, temveč tisti, ki so ga uresničevali. Če torej gre samo za Kosovo, ne pa Makedonijo na kar se zakon nanaša, ni treba ukinitve zakona, temveč črtati dva pozneje vpisana člena, ki se nanašata na Kosovo. Ker pa ni govora o naslovu, temveč vsebini zakona, a vsebina ukinja ne samo kolonialno posest, temveč vso kolonialno vsebino odnosov sploh, me oblika kurja polt ob misli, da se z ukinjanjem tega zakona vračamo na staro. Terminu o rekolonizaciji se torej ne morem odreči, pravi Burzevski, ker je pač opaziti, da prihajajo neokolonialistične težnje prav iz vrst nekih srbskih uradnih krogov. Ta pojmovanja so ostanki buržoazne zavesti v glavah socialističnih sil. Ta čas je, kakor videti, obdobje, ko ustavi ogrožajo žive. Ko govorimo o ostankih buržoazne zavesti, da to ni značilnost Srbije, temveč vse Jugoslavije, in tako je tudi v Makedoniji, poudarja Burzevski. Protisrbskega razpoloženja ne ustvarja narod, temveč prav te strukture v Srbiji. Komite za zakonodajo na primer govorijo o potrebi ukinitve zakona iz 1945. leta in pravi: s predpisi o kolonizaciji niso prizadeti domorodci. Čakajte tovariši, kdo so ti domorodci? Kolonisti v Afriki, Ameriki, Avstraliji govorijo o domorodcih kot brezosebnih nacionalnih stvori, ki so podobni ljudem, pa bogve, ali so sploh ljudje.

Viktor Siroc

globus

PARIZ — Zaradi dolgotrajne suše, ki grozi, da bo imela še hujše posledice kot tista iz leta 1976, so v Franciji uvedli prve ukrepe. Suša je najbolj prizadela zahodne, jugovzhodne in osrednje dele Francije.

LEIPZIG — Vzhodnonemška evangeličanska cerkev se je distancirala od nedavnih demonstracij, na katerih so ljudje zahtevali dovoljenja za izselitev v tujino. »Problemi v zvezi s potovanji ne sodijo v cerkevno pristojnost, prav tako pa niso povezani z bogoslužjem in verskimi čustvi,« je rečeno na pristojnem cerkvenem mestu v Leipzigu. Nadalje pravijo, da ne podpirajo tistih, ki si pod okriljem cerkve poskušajo izposlovati dovoljenje za odhod v tujino.

DUNAJ — Avstrijska časopisna agencija APA je posredovala uradne podatke iz ZR Nemčije o ilegalnih prehodih čez avstrijsko-zahodnonemško mejo. Tih prehodov je bilo v prvi polovici leta za 177 odstotkov več kot lani v tem času. Prijeli so 2060 ljudi, ki so na črno poskušali preiti mejo. Med temi je bilo največ Turkov, Romunov in Libanoncev.

ISTANBUL — Turški premier T. Ozal je pozval mednarodno skupnost, naj začne izvajati pritisk na Bolgarijo zaradi njene »politike asimilacije in prisilnega izseljevanja« pripadnikov turške narodnosti v Bolgariji.

DUNAJ — Avstrija bo s prihodnjim letom zmanjšala uvozne carine za več kot 1800 izdelkov. Pri gradbenih materialih, gorivih, kemičnih izdelkih, papirju, tekstilu, oblekah in strojih se bodo carine znižale celo do 50 odstotkov.

MUNCHEN — Ameriški radijski postaji Svobodna Evropa in Svoboda, ki sta znani tudi po svojih zajedljivih komentarjih na račun razmer v vzhodnoevropskih državah, bosta odprli svoje predstavništvo tudi v Budimpešti, to bo prvo v eni od vzhodnoevropskih dežel.

HAMBURG — Kakor je sporočil komandant šli Atlantskega pakta za Evropo, letos ne bo tradicionalnih manevrov z imenom Reforger. To so manevri, na katerih so urili prihod večjih kontingentov ameriške vojske v Evropo.

tovo spodbudil tudi sodelovanje na gospodarskem področju. Takšno sodelovanje si želijo tako tovarna svile kot tovarna kos in trgovinska organizacija. Odprtje mejnega prehoda bi imelo pozitivne učinke na turizem, predvsem pa bi omogočil pristnejše in vsakdanje stike ljudem ob meji.

S. Eöry

ROMUNIJA

Borba za

Poleg vsakdanjih problemov pa je v Romuniji že nekaj let borba za kulturo in zgodovino. Vodstvo države se namreč zavzema za novo zgodovino svoje dežele. Ob tem pa so najbolj prizadeti pripadniki manjšin, čeprav tudi romunske prebivalce čedalje bolj goljufajo za njihovo identiteto.

Odkoder koli ste prišli v Romunijo — Dačani so bili tu že pred vami. Po osmih dneh izčrpnih razlag uradnega vodstva dobi človek preganjavico pred ljudstvom, ki naj bi postal steber zgodovine mlade države. Dačani so bili tu celo že pred Rimljani. Pogumno ljudstvo pastirjev in vojakov, ki je bilo premagano v težkem boju z Rimljani. Le-to naj ne bi pojasnjevalo le podobnosti jezika z italijansko, ampak je tudi povod za ponosno opozarjanje na znane prednike.

Združitev v vzhodnorimski imperij je tudi povzročila, da je večina Romunov rimskoortodoksnih. Med vladanjem Madžarov v Transilvaniji so iz političnih vzrokov združili grško ortodoksko cerkev s katoliško. Po drugi svetovni vojni so jo prepovedali, ponovno iz političnih razlogov. Njene člane pa so priključili romunskoorto-

doksi cerkvi. Le-ta je postala državna vera. S to strategijo se je Ceansescu uspel navezati na cesarski papizem bizantinske države. Tako se danes moli v liturgiji za kondukatorja, kot se je včasih za cesarja v Bizancu ali v Habsburgu.

Cerkve so polne, celo prepolne, tudi v dneh, ko uradno ni prostih dni. 15. avgusta na veliki smaren stojijo ljudje v vrstah pred cerkvijo, ker vsi nimajo prostora v njej. Polne pa niso le romunskoortodoksne cerkve, tudi protestanti, katoliki in baptisti — vsaj videti je tako — niso omejevanj v svojih religioznih početjih. Ob verskih praznikih se sicer drugače stroga državna določila o izpolnjevanju delovnih dolžnosti nekoliko manj upoštevajo.

»Zjutraj se javi na delovnem mestu, potem pa lahko greš,« pravi neki vernik. Tako gredo nekateri le formalno na delo, resnično pa se ob verskih praznikih, kot sta božič ali velika noč, ne dela.

Vrnimo se k prednikom. »Dakijci imajo toliko skupnega z Romuni kot Sasi, namreč nič,« pove neki nemško govoreči nasprotnik dakiziranja

IZ KLEINE ZEITUNGA

Na južnem Štajerskem se učijo slovensko

»Pozor, meja na desni strani ceste!« Napis kaže, da je meja na južnem Štajerskem nekaj posebnega. Jugoslavija je le nekaj metrov oddaljena, sosed na sosednjem griču, v sosednjem vinogradu govori slovensko.

Jezikovne bariere se počasi podirajo. Za to je zaslužen tudi učitelj Peter Stelzl, ki je v Arnfeldu začel s projektom. Od leta 1987 namreč vsak četrtek prihaja iz Maribora dr. Marija Mikuž, ki ob skromnem plačilu vceplja 20 ljudem osnove slovenskega jezika. In prebivalci ARNFELSA so navdušeni. »Slovenci na oni strani meje skoraj odlično obvladajo nemški jezik, saj vsak izobražen Slovenec govori več jezikov,« pravi udeleženec tečaja dr. Günther Obermayr. »Kljub temu pa je poznavanje jezika nujen pogoj za razumevanje slovenske kulture in mentalitete.«

Maria Valteis, podjetnica iz Leutschacha, ima predvsem poslovni interes, da se uči slovenskega jezika, gospodinja Herta Kostajnssek pa si je že vedno želela naučiti se več jezikov in tako je izkoristila ponujeno možnost tečaja. »Ne želim slovenizacije, ne zahtevam obveznega pouka slovenskega jezika v šolah, vse skupaj je bolj zabava in obenem možnost, da se s sosedi pogovorimo v materinščini. Na ta način lahko tudi boljše sodelujemo v skupnih akcijah,« pojasnjuje Stelzl.

Tudi ljudje iz Halbenreina, Leibnitz, Eibiswalda in nekateri cariniki ter uslužbenci banke v Leibnitzu se lotevajo slovenskega jezika, enega najstarejših kulturnih jezikov Evrope. Sicer pa se naslednji tečaj slovenskega jezika za začetnike začneja že na jesen.

Preudarno razčlenjevanje skupne zgodovine

Prvi teden v juliju je bil letošnji mednarodni kulturnozgodovinski simpozij Mogersdorf (Modinci) 89 z glavno temo Posledice francoske revolucije na razvoj meščanstva v panonskem prostoru. Ker je ta oblika sodelovanja slovenskih, hrvaških, madžarskih in avstrijskih zgodovinarjev stara že dvajset let, je tokrat začel simpozij avstrijski zvezni kancler dr. Franc Vranický, ki si je za to priložnost dovolil citirati Marksa.

Že po tradiciji so organizatorji napeli vse sile, da bi simpozij uspel, v Modincih pa so se posebej potrudili tudi za slavnostni začetek simpozija in počastitev jubileja. D. Christa Krammer, gradiščanska deželna

kulturnica z nazivom svetnice, je uro pred začetkom (ali bolje: prihodom) kanclerja Vranického odprla razstavo južnogradiščanskih umetnikov Mattiasa Karla, Erwina Reisnerja in Eduarda Sauerzopfa.

Že dvajset let znanstveno proučujejo skupno zgodovino Slovenci, Hrvati, Madžari in Avstrijci.

Poleg avstrijskega kanclerja dr. Franca Vranického so na začetku delovnega srečanja zgodovinarjev govorili vodje nacionalnih delegacij. Za nas je govoril predsednik komiteja za kulturo skupščine SRS, tovariš Kavčič. Med drugim je povedal, da imajo Modinci kot znanstvena oblika sodelovanja visoko raven, njen pomen pa je tudi v tem, da se tako spoznavajo in razčlenjuje skupna zgodovina. Znanstveniki pri tem spoštujejo razlike in različnosti narodov na stičišču treh držav v zahodni Panoniji. To je velik delež v boljšem poznavanju in spoznavanju v Evropi.

J. Šabjan

Z roko v roki in ob spoštovanju različnosti preudarno razčlenjevati skupno zgodovino — sporočilo, ki je upodobljeno tudi na steni predavalnice v Modincih. Foto: Šabjan

Ali bomo v Jugi še enkrat izumili smodnik?

Dr. Rajko Igić, šef zavoda za farmakologijo in toksikologijo medicinske fakultete v Tuzli, je v zadnjih dneh vznemiril vsaj del domače javnosti s predlogom, naj bi pri nas uvedli novo vrsto pisave, ki bi bila kombinacija cirilice in latinice, poimenoval pa jo

je slavica. Tako je znake, ki imajo nad črkami kljukice, zamenjal s ciriličnimi črkami, ki so po njegovem mnenju enostavnejše (gre za črke č, d, š in ž). Tudi tri latinice »dvojne« črke (c, lj in j) je zamenjal s ciriličnimi črkami. V slavici bi se vsak glas pisal

z eno črko, Igić pa opozarja, da imata že zdaj cirilica in latinica skoraj četrtno enakih črk (a, e, j, k, i in o oziroma zelo podobni črki m in t).

Igićev predlog je že doživel različne komentarje, od ogorčenih napadov do pohval, ker skuša prispevati k zbliževanju naših jezikov, pisav in narodov. »Naš jezik je kljub obstoječim različicam vendarle samo eden in bilo bi normalno, da bi imel samo eno pisavo. Ali se bo jezikovni položaj pri nas poenostavil je odvisno predvsem od naše vzajemne strpnosti. Prebrisan sem, da bomo že iz praktičnih razlogov slej ko prej združili latinico in cirilico v eno pisavo,« je optimističen dr. Igić.

(po Večernjih novostih)

SLAVICA

aA, bB, cC, dD, eE, fF, gG, hH, iI, jJ, kK, lL, mM, nN, oO, pP, rR, sS, tT, uU, vV, zZ, xX

aA, bB, cC, dD, eE, fF, gG, hH, iI, jJ, kK, lL, mM, nN, oO, pP, rR, sS, tT, uU, vV, zZ, xX

Slavica, kot si jo zamišlja dr. Igić.

USODA NEKE DEŽELE

kulturo

zgodovine dežele. Bridkost je velika. Kar deluje na turiste kot modna muha, je za tiste, ki se stalno srečujejo s temi zgodovinskimi manipulacijami, velika mora. Nas lahko samo zabava, če smo na dakijski večerji in jemo dakijske jedi, ki jih nosi na mize dakijsko osebe. Manjšine pa občutijo vse to še bolj intenzivno, kot rokavico, ki so jim jo vrgli pred noge.

Boj za kulturno identiteto, ki je za odgovorne le folklorne »enolončnice«, je za nemško manjšino zaradi izselitve predvsem nosilec kulture že davno izgubljen. Nemški teater v Hermannstadtu je s 6 igralci ome-

jen na minimalni repertoar. Bolje se držijo banatski Svabi, katerih gledališče v Temišvaru kaže še nekaj življenjskih znakov.

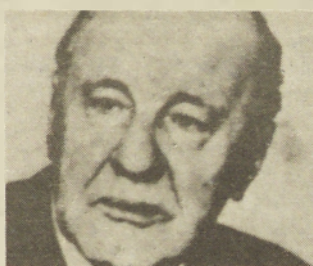
Madžari, ki jih je v Romuniji še vedno blizu 2 milijonov, so v svojem kulturnem boju še bolj nepopustljivi in se pri tem ne ozirajo na nič. Pred dvema letoma je na Madžarskem izšla zgodovina Transilvanije v treh knjigah, v kateri so bile prikrite zahteve po ozemljih, ki so naseljena z Madžari. Na odgovor niso dolgo čakali. Oboroženi s podčrtanimi citati zgodovinarja Nicolae Ceausescu so nekateri najpomembnejši zgodovinarji napisali polemichen odgovor. Le-ta je izšel v delu Nevarna igra ponarejanja zgodovine.

Pri tem so Madžari opisani kot osvajačji in horde morilcev. Obstaja le še nekaj objektov, ki pričajo o navzočnosti Madžarov in Nemcev v deželi. To so nekateri muzeji. Vendar pa je, recimo, v Schässburgu, kjer je muzej in razstavljeni predmeti pričajo o življenju Sasov v deželi, mogoče najti le opozorilne tabele v romunščini in francoščini. Napisi v samem muzeju so sicer v več jezikih, toda vrstni red je že dovolj govorilen: romunski, angleški, francoski in nemški jezik.

Dvojezični napisi in krajevne tabele, ki so bili v 60 letih še pogosti, čedalje bolj izginjajo. Tako smo našli le dva nemška napis: Gottlieb in Lenaheim. Apropos Lenaheim: rojstni kraj pesnika Nicolausa Lenaua. Kraj, ki so ga poimenovali po tem revolucionarju in članu KP, nam priča, kakšna je sedanja romunska politika. Na Lenauovi hiši piše v romunskem in nemškem jeziku: »Posvečeno ustvarjalcu revolucionarno-demokratskega zgodovinskega epa Albingeser.« Izginila pa je spominska tabla, ki so jo postavili leta 1876. Sedaj je v muzeju. Na njej pa piše v nemškem in madžarskem jeziku: »Svet lahko reši le ljubezen.« Lenau.

(Se nadaljuje)

KADAR ODŠEL-GROSZ ODHAJA

O 77-letnem Janosu Kadarju, ki je bil še pred nedavnim na madžarski politični sceni človek številka 1, je danes toliko mnenj in ocen, kolikor je na Madžarskem pramenov politične-

ga pluralizma. Na lastni koži je Kadar čutil metode stalinističnega sikaniranja, ko je bil v zaporu in sam je najbrž v spletu mednarodnih razmerij in blokovskih pritiskov — imel bolj kot ne tudi negativno vlogo ob dogodkih leta 1956, čeprav je treba priznati, da je Janos Kadarju dobri dve desetletji uspevalo Madžarsko notranjepolično in do neke mere tudi gospodarsko konsolidirati. Janos Kadar je prejšnji četrtek umrl v Budimpešti.

Šele pred dvema letoma je na madžarskem političnem nebu zablesel Karoly Grosz, ki je lani za Kadarjem prevzel mesto generalnega sekretarja Madžarske socialistične delavske partije. Kadar je potem postal predsed-

nik v vodstvu partije, toda le za kratek čas: letos spomladi se je upokojil in na njegovo mesto je prišel Nyers, »oče« madžarske reforme iz leta 1968, ki pa je bil leta 1975 izključen iz politbiroja z obtožbo, da je kriv za neuspeh reforme.

Kot kaže, imajo na Madžarskem glavno besedo še omenjeni predsednik partije Nyers, predsednik vlade Nemeth in državni minister Pozsgay. Za Karolya Grosza trdijo, da je popustil pred pritiski konservativnih sil znotraj madžarske partije, to pa pomeni, da ga na kongresu letos jeseni ne bodo več izvolili na pomembno mesto generalnega sekretarja. Sicer pa je svoj odhod s politične scene najavil tudi sam.

Zapoznel spev o Hrvatih v diaspori

OFENZIVA ASIMILANTOV IN »AVTONOMAŠEV«

Čeravno avstrijska zvezna dežela Gradiščansko/Burgenland za nas ni tako neposredna bolečina kot morda Koroška (da o Štajerski sploh ne govorimo), je vseeno zgled več, kako pri vsem formalnem demokratičnem odmiranju držav nedemokratsko umirajo le narodnosti in kako ostaja 7. člen avstrijske državne pogodbe v odnosu do gradiščanskih Hrvatov neizpolnjen. Kljub vsemu vztrajajo pri svojih zahtevah.

Že pred časom se nam je ponudila priložnost, da spoznamo enega najboljših proučevalcev gradiščanske stvarnosti, prof. Đura Vidmarovića, zgodovinarja na Srednješolskem centru za gradbeništvo v Zagrebu, ki zatrjuje, da je asimilacija razseljenih Hrvatov — od 40 do 60 tisoč jih je v Avstriji, okrog 11 tisoč na Madžarskem, kakih pet tisoč na Slovaškem in komaj kaj na Moravskem — čedalje očitnejša. Ob tem ugotavlja, da »je problem ravno v številni oprdelitvi, saj nobeno od dosedanjih ljudskih štetij ni dalo niti približnih, kaj šele točnih statističnih podatkov o hrvaški narodnostni skupnosti v zamejstvu«. Zavoljo dokumentirano ostrih in argumentirano neprizanesljivih sodb o asimilaciji Hrvatov v diaspori (predvsem na Madžarskem!) se njegovo ime do nedavna ni smelo pojavljati v madžarski javnosti. Prof. Vidmarović, sicer član društva za sodelovanje z gradiščanskimi Hrvati in drugimi hrvaškimi manjšinami v sosednjih državah, je namreč že leta 1977 v monografiji Hrvaška narodna manjšina na Madžarskem, ki jo je izdal Zavod za migracije narodnosti v Zagrebu, izrecno razčlenil asimilacijske pojave, procese in posledice — za ceno deset- in večletnega statusa »personal non grata« oz. »personal incognita«. Na letošnjem marčevskem simpoziju Slovenske akademije znanosti in umetnosti o jugoslovanskih manjšinah v Ljubljani je izpovedal, da ima vsaj to zadoščenje, da je ostal zvest samemu sebi, kar mu marsikdo javno priznava. Najraje se zadrži pri glavnini Gradiščanov — na Gradiščanskem.

Kot avtorja številnih razprav, študij, člankov in kritik o razseljenih Hrvatih vas sprašujemo o poglavitnih dejstvih in spoznanjih, zadevajoč ta »mali roj in broj ob nemškem oceanu«.

»Proces industrializacije je razbil vasi kot ruralne skupnosti, kjer je bil materni jezik samozadosten za dnevno rabo oz. vsakodnevno komunikacijo. Z izseljevanjem oz. ekonomsko migracijo, zlasti na Dunaj, prihaja do oblikovanja novega socialnega sloja, ki mu tukajšnje ljudstvo veli pendlerji. Čez teden so na Dunaju, ob koncu tedna v rodnem kraju. Tako jim je materinščina kvečkemu za ozko, družinsko rabo, kar je zanesljiv znak podrejanja jeziku večinskega naroda. Med najtrše probleme uvrščam šolstvo, ki je tako organizirano, da ne omogoča usposabljanja za simetrično, marveč za asimetrično dvojezičnost. To pomeni, da je v šolskem sistemu hrvaškimi otrokom izobraževalni jezik nemščina, medtem ko jim je materinščina samo družinska komunikacija, hišni govor, nekaj, kar je razumljivo v velikem nazadovanju. In tu tiči jedro vprašanja: biti ali ne biti.«

Najbrž tudi za gradiščanske Hrvate velja teza o

usodni pomembnosti izobraženstva — podobno kot za slovensko narodnostno skupnost v Italiji, Avstriji in na Madžarskem?

»V zadnjem desetletju je Gradiščanom uspelo profilirati mobilno, ozavešeno, mlado izobraženstvo, nov kader. Prišlo je do menjave generacij in s tem do zanimivega pojava: del izobraženstva je vezan na t. i. asimilante, ki sodijo, da se ni treba — miko rečeno — zoperstavljati asimilaciji, saj je neizbežna; kaže jo celo podpirati. Drugi del tvorijo narodnostno zavedni razumniki, ki s svojim zanesenjaštvom in znanjem sestavljajo tisto, čemur v strokovni literaturi pravimo etnična elita: učitelji, duhovniki, publicisti, književniki, umetniki, skratka, maloštevilni javni delavci, ki so voljni, da svoja znanja, zagnanost in sposobnost posredujejo javnosti oz. lastni skupnosti, da bi se asimilacija vsaj upočasnila, če že ne zaustavila.«

Kako pa je z lastno medijsko sceno na Gradiščanskem? Mislimo na tisk, radio, televizijo.

»Žal imajo v pokrajini le en tehnik. Hrvatske novine, ki izhajajo v Železnem/Eisenstadtu in do pred tremi leti ni imel niti poklicnega glavnega urednika. Zdaj je to književnik Peter Tyrar. Ob tedniku Hrvatsko štamparsko kulturno društvo vsako leto izda almanah Gradišče. Izhajajo tudi periodične publikacije, ki so namenjene duhovnikom in druge publikacije ob pomoči državnih ali kulturnih ustanov. V zadnjem času je osnovana manjša izdajateljska založba, imenovana Kanica, ki jo ureja književnik Jurica Čenar, namestnik pa izdajatelj knjižna dela gradiščanskih književnikov; doslej so objavili vsega dve knjigi. Radio Burgenland/Gradiščansko s sedežem v Železnem/Eisenstadtu ima vsakodnevne polurne oddaje za Hrvate. Urednika sta Evaud Püchler in Jurica Čenar. Od aprila so na drugem programu avstrijske televizije vsako nedeljo na sporedu 20-minutne oddaje v gradiščansko-hrvaškem jeziku.«

Eno bistvenih vprašanj je nedvomno odnos (naveza) med matičnim narodom in njegovim razseljenim delom. Ždi se kar usodno pomembno in obenem silno občutljivo.

»Na žalost gradiščanski Hrvati niso v tolikšni meri povezani z matiko, da bi jim ta mogla zagotavljati etnično ohranitev. Krivi sta politika in ideologija ter v znatni meri tudi politično vodstvo, ki ni imelo in še vedno nima dovolj razdelane politike do svojih manjšin. Je brez ustrezno ekipiranega strokovnega štaba, tako da ne pozna celotne vsebine manjšinskih potreb in ne ve, kako naj se postavi — v sociološkem smislu. Po globalni politični usmeritvi naj bi bile manjšine mostovi sodelovanja, hkrati pa je veliko neizkoriščenega prostora. Rezultat tega je, da se med delom etnične elite pojavlja avtonomaštvost, kar pomeni rahljanje čustvenih vezi in zgodovinske zavesti do maternega naroda. Avtonomaštvost pravi: Mi smo Hrvati, drugi so Hrvatčani. Oblikovali so lasten književni standard, svoj slovar, vse bolj začenjajo delovati kot avtonomna narodna skupnost, ne pa kot integralni del hrvaškega naroda.« (Ob tem ni mogoče mimo enega od prakov deželne socialistične stranke Fritza Robaka, vodje združbe županov in podžupanov hrva-

ških in mešanih občin. Znan je kot asimilant, saj so on in njegovi prepričani, da se ni treba upirati asimilaciji, ker da je neizbežna oz. nekaj naravnega. Asimilanti odločno nasprotujejo vsem hrvaškim gradiščanskim kulturnim društvom, med katerimi je najštevilnejše društvo iz Železnega/Eisenstadta.)

Prof. Vidmarović priznava, da se vodstvo SR Hrvaške trudi pri političnih stikih s predstavniki manjšine, saj so odnosi zelo plodni, protokolarno silno bogati. Toda ko naj bi nastale stvarne izpeljave, se dogovorjeno v političnih vrhovih razblini. Dodaja problem, ki zna biti usodnega pomena za obstoj in razvoj narodnostne skupnosti ne le na Gradiščanskem, marveč tudi v Italiji, na Koroškem, Štajerskem in Madžarskem. »Merim na politično neenotnost gradiščanskih Hrvatov, njihove strankarske delitve, kar deluje dokaj depimirajoče na hrvaško vodstvo v Jugoslaviji. Ni se namreč mogoče prepričljivo opredeljevati, če ni med samo manjšino homogenosti, edinstva, če je želja zgolj po političnih »priljubljenih« znotraj določene avstrijske stranke.«

V kolikšni meri so vsa ta vprašanja relevantna za hrvaško manjšino zunaj Avstrije, upoštevajoč, da ima sleherna država specifično narodnostno politiko?

»Hrvaška kot matična domovina bi se morala temu prilagajati na ravni Jugoslavije, kajti ne more mimo zveznih organov. Sodim, da so Hrvatje na Madžarskem v težjem položaju, kajti gre za del južnoslovanskih manjšin (Srbov, Hrvatov, Slovencev), h katerim pristopajo globalno in v tem pogledu sodelujejo z Budimpešto. Vselej so bili na repu, najbolj pri jeziku (gradiščansko-hrvaškem), ki se ga ne morejo učiti po šolah. Otroci govorijo doma v lokalnem, vaškem idiomu gradiščanske različice hrvaškega jezika, in če se že učijo materinščine, je to srbohrvaščina; razumljivo, da s tem prihaja do problemov, ki pospešujejo asimilacijo. Po najnovejših vesteh je »lidi« hrvaške manjšine na Madžarskem Ferenc Pajrić iz Kolnoa na 10. kongresu Demokratske zveze južnih Slovanov med drugim izrazil zahtevo, naj bi v šole uvedli gradiščansko-hrvaški književni jezik, in prošnjo, da se njihovim otrokom dajo gradiščansko-hrvaške knjige, ki so tiskane v Železnem na Gradiščanskem. O Hrvatih na Slovaškem in v moravskem »ogranku« bi povedal, da jim češkoslovaška država ne dopušča, da bi se etnično opredeljevali oz. so lahko v najboljšem primeru Slovaki hrvaškega porekla. Živijo, naslanjajoč se na rudimentne lastne zgodovinske zavesti, na jezik, in če se ne bo nič spremenilo, je asimilacija neizbežna. Podobno velja za moravske Hrvate, ki so povsem razpršeni; le tu in tam se najde v časopisu kakšen spominski utrinek hrvaškega izseljenca na rosno mladost.«

Prof. Đura Vidmarović je veliko do tega, da bi matična domovina Hrvaška končno le spoznala in doumela vsa razsežja Hrvatov v diaspori. Predvsem pa mu gre za glavnino, za Gradiščane, v deželi, v kateri družijo živijo tri narodnostne skupnosti, in za pokrajino, iz katere je nastal vrt Evrope, ki podaja roko Vzhodu in Zahodu. Žal je na tem vrtu še vse preveč razraslega plevla.

Branko ŽUNEČ

TEMELJNA LISTINA SLOVENIJE 1989

Slovenci, Italijani, Madžari in drugi državljani Socialistične republike Slovenije, podpisniki te listine, izjavljamo in sporočamo, da:

1. Hočemo živeti v demokratični državi suverena slovenskega naroda in vseh državljanov Slovenije, temeljeni na človekovih pravicah in državljanskih svobodah. V njej si zagotovimo: vladavino dela, prava in samostojnost civilne družbe; svobodno združevanje in politični pluralizem; demokratične volitve; enakopravnost vseh manjšin; svobodo vseh oblik z narevnimi omejitvami uravnoteženega gospodarskega razvoja; povezanost z Evropo in s svetom.

2. Živeli bomo samo v taki Jugoslaviji, v kateri bo zagotovljena suverenost ter trajna in neodtujljiva pravica do samoodločbe narodov, enakopravnost vseh narodnosti in manjšin, ki bo spoštovala in varovala različnost vseh, kjer bomo življenjsko pomembne skupne zadeve urejali po načelu soglasja, in samo v takem samoupravnem socializmu, kjer bodo zahteve te listine v celoti upoštevane.

3. Nočemo živeti v takšni državni skupnosti, kjer ni zagotovljeno spoštovanje ustave in zakonov in s tem človekovih in narodnostnih pravic, kjer bi bili podvrženi političnemu monopolu ali nacionalni nadvladi, gospodarskemu izkoriščanju ali drugim vsiljenim oblikam političnega, gospodarskega in kulturnega življenja.

S svojimi podpismi se predlagatelji in podpisniki te listine zavezujemo, da bomo vztrajali pri njenih načelih. Obvezujemo vse v Socialistični republiki Sloveniji, ki jim je podeljena legalna moč, da pri ustavnih reformah ter pri vsem političnem delovanju v Sloveniji in v SFR Jugoslaviji uveljavijo to skupno ljudsko voljo.

PODPISOVANJE

Nekje med majniško deklaracijo in temeljno listino smo se zalotili pri (samospoštovanju): kaj se pravzaprav gremo?

Naključni sobesednik na ulici prostodušno ugiba, če sploh še vemo kdo smo in kam hočemo.

Med kakimi 50 anketiranci jih je morda desetnina ravnodušnih: takih, ki nimajo (nočejo imeti?) pojma o enem ali drugem dokumentu ali o obeh hkrati.

Mediji javnega sporočanja gostobesedno strežejo z docela nasprotujočimi si mnenji. Pluralizem mnenj!

Slovenski pisatelji predlagajo vsem državljanom Slovenije, naj v imenu strnitve politične volje na Slovenskem podpišejo tako Majniško deklaracijo kot Temeljno listino Slovenije '89. Bomo podpisali? Kaj podpisujemo?

Eden od uličnih sogovornikov izpove, da ni ravno več visoke politike. Zanimajo ga cene, življenjska raven, preživetje...

Kako in kje se bomo v deželi ob Muri (z)našli v deklaraciji in listini? Ali nemara samo v deklaraciji ali samo v listini?

Tvegajmo z lastnim pogledom. Da je namreč Temeljna lista Slovenije '89 kot svojevrsten ljudskofrontni dokument predvsem odsev nekega globinskega občutja v naši republiki — občutja ogroženosti. Ve se, da naj bi ogroženost prihajala zlasti z juga države in ve se, da tudi pomurski del slovenskega naroda ne more in noče pritrjevati realsocialističnim silam iz južnih krajev Jugoslavije. Pa Majniška deklaracija? Prebrali smo, da sta si z listino v razmerju stopnjevanja, ne pa izključevanja.

Kakšna bo odločitev? Če že kaj podpisujemo, moramo vedeti in predvsem razumeti vsebino podpisovanega. Priporočamo, da se enkrat pazljivo, z občutkom pregledate oba dokumenta. Nam je veliko do tega, da bi tudi Pomurje in Pomurci imeli kaj od podpisovanja. Da se, enostavno povedano, ne bi v okviru slovenskega regionalizma — kot se nam je zapisalo v zadnjem uvodniku — nadaljevala »kosovizacija« ob tromejniki.

VIKTOR BOGDAN, Hotiza:

Strinjam se z vsebino temeljne listine Slovenije. Posebej bi omenil 2. točko, s katero je opredeljena zahteva po suverenosti Slovencev, Italijanov, Madžarov in drugih državljanov, ki živimo v naši republiki. Menim, da je podpisovanje take listine potrebno in upravičeno, saj na ta način dajemo podporo slovenski politiki za njeno dosedanje in prihodnje prizadevanje. Hočemo pač živeti v takšni državni skupnosti, kjer bo zagotovljeno spoštovanje ustave, zakonov, človekovih pravic, svobodno združevanje in politični pluralizem.

ANGELA SABOTIN, Radenci: Težko dam odgovor. Moje osebno mnenje je, da sploh ne vem, zakaj je to

ŠTEFAN MATAJ Ljutomer: Temeljna lista je vsaj zame zelo pomemben dokument. Lahko bi mi sicer očitali presplošnost, ker pa gre za programske usmeritve, ki morajo ustrezati veliki večini Slovencev, je ta splošnost prej prednost kot pomanjkljivost. Menim, da bo, ko bo zbiranje podpisov končano, temeljna lista več kot samo programska usmeritev politiki. To bo močno orodje za boj pri uveljavljanju pravic, ki so izključno naša, slovenska last, za pravice, da želimo in hočemo živeti lepše in boljše, da smo sposobni korakati tudi v naprednejši svet. Temeljna lista bo tako dokument, ki bo kril in ki bo dajal moč vsem tistim, ki se v današnji Jugoslaviji borijo proti birokraciji, unitarizmu in vsem drugim škodljivim vplivom, ki preprečujejo naš sobodnejši jutri.

podpisovanje potrebno. Vse, kar je zapisano v listini, je samo po sebi nujno, da se uresniči. Kolikor sem se pogovarjala tudi z drugimi mislim, da podpisovanje ne bo uspelo, ker se nihče ne bo hotel s tem identificirati.

Bojijo se, da je za tem državna varnost, ki bo na tak način dobila vse osebne podatke o podpisnikih. Katastrofa je, da se kaj takega sploh dogaja. Ljudje želijo le pošteno živeti, delati in za to dobiti pošten zaslužek. To obrekovanje in medijska vojna se mora končati. Ni prav, da sedaj obrekujemo tudi pokojnega tovarša Tita.

Ogorčena sem tudi zaradi Stanovniškega obnašanja in opravičevanja.

Osebnostno podpiram slovensko politično vodstvo, toda zakaj bi morali nekaj podpisovati, kar je jasno, da mora biti. Vsebinska temeljna lista je sprejemljiva, ne pa tudi način, kako se to sprejema!

Vsi bi radi v Alpe—Jadran

Radi bi pravoverci in alternativci, radikalci in konservativci, rdeči in zeleni. Vsi. Še več. Hočejo kar alternativo Alpe-Jadran. Bila naj bi tako rekoč odskočna deska za vstop v Evropo '89.

Najnovejša potrditev za ta srednjeevropski pojav prihaja iz prestolnice avstrijske Štajerske, Gradca, in slovenske metropole, Ljubljane. Graška Zelena alternativa je namreč pred dnevi izpeljala srečanje neodvisnih gibanj in strank iz Avstrije, Italije, Madžarske in Slovenije. Geslo prvega tovrstnega shoda je bilo: mir, okolje, demokracija. Odprli so ga na dvoje problemskih izhodov: nujnost čezmejne alternativne politike in možnosti za skupno ekološko zunanjo politiko.

Privlačnost »raja« Alpe—Jadran je sorazmerno namljiva. Zadostuje, če jo skušamo pojasniti ravno na zgledu omenjenega zborovanja alternativne skupnosti A-J. Navzoči so razpravljali o možnostih skupnega reševanja problemov pri manjšinskih vprašanjih, na področju kulture, jezikovne komunikacije, ekologije, tranzita in združevanja evropskih narodov. V delovnih skupinah so izoblikovali projekte, kot so menjava mladine in šolskih razredov, prirejanje počitniških taborov, jezikovnih šol, skupnih alternativnih radijskih oddaj in skupnih delovnih skupin za reševanje tranzitnih in ekoloških problemov ter načrt mednarodne pomoči za izstop Slovenije iz uporabnikov jedrske energije. Ob avstrijskih gostiteljih je bilo številčno močno zastopstvo predstavnikov neodvisnih strank in gibanj iz Madžarske ter slovenske manjšine iz Furlanije-Julijske krajine, Koroske in Štajerske. Najslabše se je pri udeležbi odrezala prav matična Slovenija, kajti prišlo je le nekaj posameznikov iz Ljubljane, Maribora in Murske Sobote.

Na očitno razočaranje organizatorjev ni bilo na srečanje nikogar iz novoustanovljenega Zelenega gibanja Slovenije in tudi ne iz Zveze socialistične mladine Slovenije. Abstinenca organiziranih slovenskih ekologov tem bolj čudni, saj so za svoj zaščitni znak vzeli slogan: za zeleno Slovenijo, Jugoslavijo, Evropo, za zeleni planet! Bili naj bi družbeno in politično gibanje, ki povzema najboljše iz tradicije strank, zvez in gibanj. S svojimi zahtevami hoče prodrati v parlamente kot osnovna polja odločanja. Na volitvah 1990 bo s svojimi kandidati in z lastnim razvojnim programom nastopilo na občinskih in republiških volitvah, predvsem v ekološko najbolj ogroženih regijah. Podprlo bo neodvisne kandidate ali kandidate tistih političnih zvez, strank in gibanj, katerih volilni programi bodo vsebovali največ ekoloških podmen.

Naj tudi tokrat ponovimo temeljno smer zelene alternative, ki ne združuje samo oči Ljubljane—Gradca, marveč tudi vse druge na tleh evropske celine: misli globalno, deluj lokalno (regionalno), oz. misli čezmejno, deluj obmejno.

Branko Žunec

Zgubljeno rajstvo prekmurskega človeka

Za ljudi, ki živijo v blokkih v Soboti, je znani prekmurski mož dejal, da so izgnani iz raja. Nihovo izgnanstvo pa je toliko gorkejšo, saj gledajo svoj dom, rajstvo, ga imajo pred sabo, a vedo, da vrnitve za mnoge več ni. Toda mladi še prihajajo v obljubljeni dežel, ker je v njej stanovanje, četudi le nekaj kvadratov na družinskega člana, ker je blizu delovno mesto, trgovina, zdravstvena ustanova. Otroci tako gredo v vrtec, nad katerimi strokovnjaki zaradi natrpanosti vijejo roke, potem v šolo, prav tako polno do zadnjega kotička. V podeželskih šolah in vrtcih, tam bogu za hrbtom, pa je otrok vedno manj. Vsi se praznijo, ostajajo le starejši in morda tisti, za katere mesto nima prostora. Inštitucije pa za-

čno opominjati, da bodo v odročnih krajih začele ukinjati »nerehabilitabilne« vrtnice in šolske razrede ter ambulante. Ti, ki ostanejo, se vdajo v obrobost, in morda jo tu in tam prekolnejo, tisti, ki so odšli, spoznavajo tudi lažnost mestnega raja in vezanost na svoj svet otroštva, na naravo. Tako eni kot drugi pa živijo v Prekmurju, ki je tako zelo majhno, pa če merimo podolgem ali počez, ali od severovzhoda proti jugozahodu. In če bi tako izmerjene kilometre prenesli v Ljubljano z okolico, morda v manjši kraj, bi spoznali, da vsi, ki živijo v tej razdalji, niso bogu za hrbtom, in tudi čutijo ne, da bi bili odmaknjeni. Vožnja z mestnim avtobusom pol ure, ali kar celo uro še vedno pomeni »primestnost«.

Le pri nas je potem nekaj narobe, ko imamo na tako majhnem prostoru toliko odročnih naselij. Ne v ljudeh, ljudje imajo povsod le svoje človeške potrebe. Narobe je to, ker na podeželju ne gradijo stanovanj, saj odgovorni pravijo, da ni zagotovila, da bodo dobili denar od najemnine, ker ni asfaltnih, urejenih poti, ker ni pogostih avtobusnih povezav, ker... Skratka, ker nas stane veliko denarja in časa, da pri- demo v center, pa čeprav odmaknjen le za dober lučaj.

A komu je še mar za rajstvo prekmurskega človeka na zemlji, za to, da so metri in kilometri tako dolgi, kot jih naredi družba?

Morda se vanje spotakne le kak novinar, pa filozofska glava. mh

Predstavili knjigo Na cesti prijateljstva

V Lendavi so predstavili knjigo Na cesti prijateljstva; izdajatelj sta skupščina občine Lendava in mestni svet Lentija na Madžarskem. V obeh obmejnih občinah so ustanovili uredniški odbor, ki je zagotovil gradivo za knjigo, avtorja zapisov o zgodovini razvoja prijateljskih odnosov med občino Lendava in mestnim svetom Lenti pa sta Štefan Fitičar in dr. Zoltan Varga. Slovesnosti ob predstavitvi knjige so se udeležili predstavniki obeh občin in predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Sodelovanje med obema obmejnima občinama se je začelo že pred 25 leti, intenzivnejše pa je postalo, ko so leta 1966 v Dolgi vasi odprli mednarodni mejni prehod. Danes zajema kulturo, šport, gasilstvo, gospodarstvo in domala vse druge dejavnosti. V zadnjih letih se je sodelovanje razširilo tudi na družbenopolitične organizacije. V knjigi sta avtorja opisala zgodovino tega območja ter podrobneje opisala razvoj in stanje sodelovanja obeh občin. Knjiga naj bo namenjena še boljšemu razumevanju ljudi, ki na tem območju živijo, je na slovesnosti dejal Rudi Lajner, predsednik občinske skupščine Lendava.

Jani D.

SINDIKAT DOLOČIL NAJVIŠJI ZAJAMČENI OSEBNI DOHODEK

Sindikalnega predloga, da bi se stanarine povečevale toliko, kolikor se povečujejo osebni dohodki, pri določanju višjih stanarin ne upoštevajo. Le-te se namreč povečujejo, da se ohrani stanovanjski sklad, oziroma da se še poveča, realna vrednost osebnih dohodkov pa se manjša. Za soboško občino so, na primer, osebni dohodki realno manjši za 5,3 odstotka. Ker sindikat s svojimi predlogi ne uspe, je zahtevo obrnil in pravi: osebni dohodki se morajo povečevati toliko, kolikršna je rasti cene. Prav zato so po sindikalni listi določili tudi višji najnižji osebni dohodek, ki je dva milijona 450 tisoč dinarjev, najnižji zajamčeni osebni dohodek pa je milijon 750 tisoč din.

REFERENDUMSKI PROGRAM PRESEŽEN

Krajevna skupnost Stara Cesta je ena najmanj razvitih v občini Ljutomer, saj je še edina, kjer nimajo telefona. Kljub nerazvitosti pa skušajo krajanje storiti čim več, da bi ujeli tiste nekoliko bolj razvite. Referendumski program se je prevesil v zadnje leto in presegel so ga skoraj 100-odstotno. V glavnem so vlagali denar v asfaltiranje cest, saj so prometne povezave trenutno edina pot, ki jih povezuje s svetom. Kljub temu pa že pripravljajo nov referendumski program, v katerem bo prednost pri telefoniji in nekaterih drugih pomembnih krajevnih zadevah. Vse našeto pa je dober razlog, da so minuli krajevni praznik — bil je že šesti — praznovali dokaj slavnostno. V nedeljo s slavnostno sejo skupščine krajevnih skupnosti in osrednjo proslavo, na kateri je bil slavnostni govornik Janko Humer, podpredsednik OK SZDL Ljutomer.

Pripravili so tudi krajši kulturni program in družabno srečanje krajanov, ki se je zavleklo v pozne nočne ure.

Praznovanje v Mekotnjaku je bilo toliko pomembnejše, saj je bilo pri gasilskem domu, kjer so zgradili prizidek, ki ga bodo slavnostno odprli zgodaj jeseni.

D. L.

Slavnostno za dan borca

Borci apaške in stogovske krajevnih skupnosti v Apaški dolini so skupaj s krajevno konferenco ZRVS Apače tudi letos slavnostno proslavili 4. julij, dan borca.

V počastitev tega dne je krajevena organizacija ZRVS že v nedeljo, 2. 7. 1989, organizirala strelsko tekmovanje z malokalibrsko puško, udeležilo se ga je 50 strelcev.

Osrednja slovesnost je bila 4. julija v vasi Žepovci, kjer so člani ZRVS pripravili za borce obeh krajevnih skupnosti srečanje s kulturnim programom, bogatim srečelovom in partizanskim golažem, ki ga je brezplačno prejel vsak član Zveze borcev.

Govornik je bil tajnik občinske borčevske organizacije Jurij Žagar: spregovoril je o aktualnem trenutku in vlogi organizacije.

Sodeč po dobrem razpoloženju, ki je trajalo pozno v popoldne, so takšna srečanja izrednega pomena za generacije, ki so še bolj čustveno vezane na našo slavno preteklost.

Jože LEBAR

Borci proslavili svoj dan

V beltiškem parku je bila osrednja občinska proslava ob 4. juliju — dnevu borcev, ki jo je v sodelovanju z občinsko borčevsko organizacijo pripravila KO ZZB Beltinci. Udeležence proslave so pozdravili predsednik KO ZZB Beltinci Stane Alanč, predsednik občinske borčevske organizacije Murska Sobota Štefan Šabjan, predsednik skupščine občine Murska Sobota Andrej Gerenčer in predstavnik italijanskih partizanov iz Mantove, s katerimi Beltinci že dalj časa sodelujejo. O sodanem aktualnem trenutku pa je govoril predsednik skupščine KS Beltinci Jože Kolarič. Priložnostni kulturni program so pripravili učenci beltiške osnovne šole.

F. M.

Radenska
V soboto, 15. julija 1989, ob 20. uri bo ob bazenu v Radencih velika zabavno-glasbena prireditev

radenska noč

Nastopajo:
Magnet
Neda Ukraden
Marela
Moped show
plesna skupina Stil

Radenski gostinci bodo poskrbeli za hladno pijačo in bogato kulinarčno ponudbo.
Predprodaja vslopnice na dan prireditve pri bazenu v Radencih.

Naj bo Racka Kaniža, Prekrižje ali Razkrižje

Ko pridemo skupaj in svobodno izmenjujemo mnenja, smo večidel sorodnih pogledov. Ko pa naj bi se zagrizli v problematiko, se ustavi. Kaj bo pa gospod reknel? Na cerkvenem pragu je konec — se ne poznamo oz. se bojimo drug drugega. Župnikova avtoriteta je lista, ki zbujala strah, češ, kaj poreče, če se bomo pogovarjali brez njega in prišli preden, rekoč: tako, to smo sklenili! Tega se bojijo in ljudi je treba razumeti. — Tako zavzemi presoja enega od Razkrižanov, ki so dejavnije navzoči pri primeru, s katerim se tačas ukvarja le mešana medškofijska komisija s predstavniki iz Maribora in Zagreba.

Pri krolpilniku župnijske cerkve svetega Janeza Nepomuka na Razkrižju je že pred leti vzniklo hoteenje po tem, da si tudi domači častnik dovoli nadrobnejšo razčlenbo vsega, kar so v javnosti krstili za »verski nemir na narodnostni osnovi«. Takrat se nam je iz Krajevnega leksikona Slovenije pokazalo, da »je ves krajevni urad Razkrižje z Razkrižjem, Gibino, Šafarskim Koprivo, Globoko, Šprincem in Veščico spadal do leta 1848 pod Madžarsko, prav tako od 1864 do konca prve svetovne vojne. Od 1848 do 1864 je bil pridružen Hrvaški. V letih 1901 do 1915 se je tudi boril proti nevarnosti madžarizacije Ivan Ivko, prekmurski Slovenec, ki je širil knjige Mohorjeve družbe in s tem budil slovensko narodno zavest.

Vaščani govorijo slovensko narečje, pomešano z nekaterimi hrvaškimi besedami in z drugačnim naglasom. Cerkevno je razkriška župnija na območju zagrebške nadškofije s srbohrvaškimi jeziki v cerkvi.

Najbrž bo kar držala predpostavka o prezahtevnem, pretrano občutljivem in preobširnem razkriškem »dosjeju«, ki bi morda tudi posledje ostal zaprt, če ne bi prišlo do srečanja z mariborskim škofom dr. Francem Krambergerjem. Objavili smo ga v letošnji 19. številki Vestnika pod naslovom O ekumenizmu, porabskih Slovenih, Slomšku, Razkrižju in strankah. Visoki cerkveni dostojanstvenik nam je ob tej priložnosti dobesedno ponudil izhodišče za to, da odpremo »dosje« Razkrižja in ga javno predstavimo, saj je na naše vprašanje med drugim odgovoril: »Pred tremi leti sem to vprašanje sprožil na jugoslovanski škofovski konferenci. S pomočjo zgodovinarjev sem pripravil potrebno gradivo za vsakega jugo-

stala in tudi povedala, da želimo, da bi bila tam delitev zakramentov v slovenščini, verouk in sveta maša v slovenščini in da bi bilo s tem ustrezno. Priznati moram, da občasno verniki na Razkrižju ne želijo se za vsako ceno odcepiti od zagrebške nadškofije, ampak želijo zgolj ostati in biti Slovenci — naj bodo kjerkoli. Samo da bi jim bil tam na voljo slovenski duhovnik.« Mariborski škof je dodal, da morajo verniki »izrecno izjavljati in prositi«, če hočejo, da se jim katera od verskih vrednot posreduje v slovenskem jeziku. Tako vsaj mu sporočajo člani razkriške delegacije, »ki sicer redno prihajajo in imam z njimi zelo dobre odnose. Vesel sem jih. Seveda pa sama rešitev zahteva sodelovanje z obeh strani. Spet pa ne morem metati krivde na zagrebško nadškofijo, najmanj na zagrebškega nadškofa. Tukaj so pač tudi zgodovinski zapetljaji, ki zahtevajo svoj čas in razumevanje.«

Ne zahtevamo, da se Razkrižje priključi k mariborski škofiji, ampak želimo, da je za slovenske vernike vse v slovenščini. Samo to.

Pomožni škof in generalni vikar dr. Jožef Smej, predsednik omejenjene komisije iz Maribora, je precej voljan, da pojasni, kako in kaj deluje komisija, v kateri sta še stolni kanonik in voditelj mariborske pastoralne službe Vili Pangerl in ljutomerski župnik Izidor Veleber. Pravzaprav ponovi, kar je že izpovedal škof Kramberger z novico, da je bil prvi sestanek z Zagrebčani 27. novembra 1986 v nadškofijskem dvorcu v Zagrebu (v komisiji so z njihove strani: dr. Djuro Kokša, pomožni škof in generalni vikar, dr. Antun Ivandija, kanonik in proš prvostolnega zagrebškega kapitla, in Ignacije Hraščić, dekan gornjemedmurskega dekanata), da je bilo treba čakati na zapisnik s sestanka leto dni in da so tudi sami v Mariboru odlašali z odgovorom leto dni. »Zgodovinska pripadnost eni škofiji še ne pomeni, da bi tako moralo biti do sodnega dne,« meni dr. Smej. To pa hkrati pomeni tudi naslednje: »Če bi res moralo veljati list, kar je bilo, bi se utegnili oglašiti nekdanja metropola, oglejski patriarh (njegov naslednik je goriški nadškof) in salzburški nadškof, ki sta tisoč let vladala na Slovenskem, da bi zopet vzpostavila mejo na Dravi, kakor je bila tisoč let. In če se oglašijo še vsi, ki so bili do nedavnega naši državni gospodarji,

vse, kar je vredno in pomembno iz predzgodovine »dosjeja o verskih nemirih na narodnostni osnovi«.

IZ POGOVORA DR. STEPINCA Z RAZKRIŠKO DELEGACIJO

Kakšno je bilo razpoloženje najvišjih zagrebških cerkvenih krogov do Razkrižanov, najbolje ponazarja del razgovora med dr. Alojzijem Stepincem, tedanjim nadškofom, in delegacijo z Razkrižja 5. septembra 1937 v Zagrebu.

Delegacija: »Verniki na novo ustanavljajoče se župnije v Raz-

maša se ni več opravljala, v Strigovi so Razkrižance žalili in zapostavljali na vse mogoče načine, jasno so jih smešili celo v cerkvi s prižnice, samo zato, ker so Slovenci in to hočejo tudi ostali«. Ni znano, če in kako je nuncij ukrepal, gotovo pa je zanimivo omeniti, da je bila leta 1942, torej med drugo svetovno vojno, za časa NDH, ko ni bilo treba upoštevati ne dravske banovinske uprave ne katere druge uprave, še manj pa Slovencev, končno ustanovljena župnija Razkrižje.

Politični in narodnostni vidik sta se tako nesrečno pre-

križju smo vam pred nekaj meseci poslali prošnjo s podpis, da naj se vrši služba božja v naši cerkvi, kakor tudi katehizacija v naši šoli v slovenskem jeziku. O tem prosimo prevzvišeni Vaše mnenje.

Nadškof: »Ja to ne mogu dati kad nemam zato razloga.«

Delegacija: »Smatramo da je 212 družinskih podpisov zadosten razlog.«

Nadškof: »Dragi moji nije to tako. A šta bi rekli ostali ljudi ako bi ja to Vama dao. Vas ima samo 5—6 koji misle i žele slovensko, a što ću s ovim ostalim narodom. Nastat će tamo buna. Pa zašto su Vam oni Vaši salezijanci otišli, ja sam volio da budu tamo ali sad ne može biti drukčije da ostanu tamo franjevci i da oni imaju župu.«

Delegacija dokazuje, da so informacije o tem, da na Razkrižju ni Slovencev, netočne, da se ni treba bati »bune« in podobno. Prosi: »Dajte nam ob nedeljah in praznikih vsaj eno službo božjo v slovenskem jeziku in s tem bo ustrezno tako Vam kakor nam.«

Nadškof, ki se je nekaj beležil: »Neznam ali pitat ću gospodina provincijala dali ima kojeg Slovenca.«

Delegacija: »Prevzvišeni, mi vemo da nam morete dati vse v slovenskem jeziku, samo če hočete.«

Nadškof: »Pa mogu, da mogu ali trebam ja zato razloga.«

Delegacija: »Prevzvišeni, pa vsaj v šoli da bi se katehizacija vršila v slovenščini, ko je že vse drugo v slovenščini.«

Nadškof: »Dragi moji, mi ne moremo udovoljiti svaki malenkosti, kuda bi onda to došlo. Pa kako je sada sa ovom vašom novom medjom za novu župu?«

Delegacija: »Prevzvišeni mi čakamo, da boste to Vi uredili.«

Nadškof: »E, ja bi mogao stvoriti novu župu već u ovoj godini, ali kad nam je tamo vaša banska uprava sve pokvarila. Mi u našoj banovini radimo s banskom upravom zajedno, pa se takve stvari brzo rješavaju.«

Leto kasneje — 24. avgusta 1938 — so Razkrižjani poslali apostolskemu nunciju v Beograd obsežno, dokaj »nabrušeno« pisanje v smislu prošnje za ureditev nove župnije in namestitve slovenskega duhovništva na Razkrižju. Da je v resnici šlo za nemogoče razmere, potrjuje dejstvo, da so tej prošnji sledile še tri prošnje oz. spomence apostolskemu nunciju v Beograd, »zlasti četrla od 15. novembra 1939 govori o zares izjemnem položaju teh težko preizkušenih ljudi« cerkev je bila zaprta. Najsvetelješe so odnesli v Strigovo, sveta

pletala, kakor bi se bila zaklela, da bosta večno ostala v tem nedovoljenem grešnem razmerju.

Maratonski mrtvi tek se nadaljuje — po 40 in več letih. Ponovimo naj, da je to območje do konca prve svetovne vojne sodilo pod hrvaško oz. ogrsko upravo, še do 1924. pod hrvaško. Tega leta je država porazdelila območje na oblasne enote in Medjimurje priključila k mariborski oblasti. Kasneje, po upravni razdelitvi na banovine, je občina Strigova leta 1924 prišla pod upravo savske banovine. Na izrecno zahtevo krajanov pa je bila občina 1931. priključena k dravski banovini. Leta 1937 se je končno razdelila na Strigovo, kjer prevladuje hrvaški življenj, in na Razkrižje, kjer prevladujejo Slovenci. Cerkevno je vse Medjimurje do 1777, ko je bila ustanovljena škofija Szombathely, pa tudi južno Prekmurje, približno dekanija Lendava, spadalo pod zagrebško škofijo. Sama Strigova sodi med starejše župnije v Medjimurju. Po vojni se je začela akcija, da Razkrižje kot lepa podružnica svetega Janeza Krstnika dobi samostojno župnijo. Bilo je ogromno ovir. Na nekatera smo opozorili. Vse do 1928. ni bilo mogoče dobiti duhovnika na Razkrižje. Že 1922. je nadškof Bauer ponudil podružnico kot izpostavo zagrebškim frančiškancem, ti pa so hoteli samostojno župnijo, kar pa takrat najbrž še ni bilo mogoče. Končno so 1928. Razkrižje kot izpostavo Strigove prevzeli slovenski salezijanci, ki so osem let zelo uspešno delovali na obče zadovoljstvo vseh: Slovencev in Hrvatov. Pozno jeseni leta 1936 so salezijanci odšli. Vzrokov za ta za ljudi nepričakovan odhod je brez dvoma več, zdi se, da je bil odločilen migljaj od zgoraj, iz Zagreba. Takoj so nastopili zagrebški frančiškani, ki so se vneto lotili spreobračanja preostalih Medjimurcev v boljše Hrvate. Precej je vzplamtel nemir, nesreča je je bila v tem, da sta politika in nacionalizem vso stvar še bolj zapletla. Tudi grotni vidiki nikakor niso bili nepomembni, saj je ustanovitev župnije potrebovala materialno osnovo za vzdrževanje duhovnika.

POVOJNI SPORI IN SPOPADI

Po drugi svetovni vojni je bilo Razkrižje z Gibino, Veščico in Šafarskim najprej priključeno k Hrvaški, nato pa na zahtevo domačinov k Sloveniji — v upravno-političnem smislu, ne v cerkvenem. Do novih, izrazitejših trenj je začelo (spet) prihajati v 60-ih letih,

ko se v duhu sklepov drugega vatikanskega cerkvenega zbora v liturgijo uvaja raba narodnega jezika, ne več samo latinskega.

O(b) različicah župnika Stjepana Slaviča

Takrat — 16. maja 1965 — so Razkrižjani z vednostjo domačega (hrvaškega) župnika Stjepana Slaviča na nadškofijski ordinarijat v Zagreb (in v vednost škofijskemu ordinariatu v Maribor) poslali še eno od brezštevilnih prošenj oz. priložb za uvedbo slovenskega jezika v verske obrede in verouk. Takole so potožili: »Prečastiti gospod Slaviček nam je dal na izbiro tri variante: ali hočemo sodelovati pri obredih kot doslej, torej da je petje slovensko, vse drugo hrvaško, ali bi radi, da je ena maša povsem slovenska, druga povsem hrvaška, ali pa bi radi, da bi bila vsaka maša do polovice v slovenščini in naprej v hrvaščini in narobe. Ne glede na naše opredelitve je župnik ostal pri prvi varianti in menimo, da je njegov postopek (ne)namerno pomanjkljiv in enostranski ter ne bo tukajšnjemu ljudstvu dal zaželenih, s koncilom odobrenih in podeljenih olajšav oz. sadov. Je pa res, da je pri večini faranov izredno priljubljen in spoštovan, saj je vložil ogromno naporov k duhovni in zlasti materialni obnovi Razkrižja; zato mu moramo vsi skupaj izraziti priznanje. Mnenja smo, da jezik ne sme biti ovira za našo duhovno rast, predvsem ne za rast naših najmlajših, hkrati pa tudi vsaj delna uvedba narodnega jezika pri obredih in verouku ne sme biti povod za morebiten odhod gospoda Slavičeka. Smatramo, da pravi duhovnik ni misijonar posameznega jezika ali naroda, ampak katoliške vere. Dejstvo je, da je 93 odstotkov tukajšnjega prebivalstva slovenske narodnosti, da je šolski pouk že od leta 1933 v slovenščini in da je politična oblast na tem območju slovenska.«

Da ne bo nesporazumov, naj se podčrta: **Ljudsko štetje v letu 1961 je pokazalo, da živi v slovenskih vaseh župnije Razkrižje 1155 prebivalcev, od teh je 1040 Slovencev in 108 Hrvatov. Ta naselja so v mejah SR Slovenije. Slovenske vasi, ki pripadajo župniji Strigova, so imele 487 prebivalcev, od katerih je 474 Slovencev in 12 Hrvatov. Ljudsko štetje v letu 1981 je pokazalo, da živi v slovenskih vaseh župnije Razkrižje skupno 1213 ljudi, od katerih je 1078 Slovencev in 119 Hrvatov. V slovenskih vaseh župnije Strigova pa je bilo skupno 396 prebivalcev, od teh je bilo Slovencev 344, Hrvatov pa 47.**

Župnik Slaviček je ob uvidu v pismo — preden je bilo doposlano v Zagreb — izjavil, da se z njegovo vsebino ne strinja — s pripombo: »Ja to ne mogu. Zbog vas ću ja trpeti.« Približno v tem slogu — »ne mogu i neću, šta ću onda ja ovdje, teraju me odayde« — se da razumeti vse njegove odzive na dialog. Tako so nam povedali sami Razkrižjanci, ne le iz komisije za verska vprašanja pri krajevni konferenci SZDL, marveč tudi povsem »navadni« krajani, in tako nam končno veva lastna izkušnja — namreč njegovo kategorično zavračanje (po telefonu), da bi se sploh srečal in pogovarjal z nami. Sicer pa — plaz »verskih nemirov na narodnostni osnovi« se je v 60. letih začel neustavljivo prožiti. O tem je na razpolago več kot dovolj argumentov in dokumentov v »dosjeju« Razkrižje. Mi se moramo ustaviti samo pri posameznih vznemirljivih potezah, dejanjih, dogodkih, ki v 70-ih letih očitno dosežejo vrelišče.

Koncilski odlok Christus Dominus določa: »da je potrebno preurediti škofijske meje tako, da bo ohranjena enotnost demografskih skupin, upošteva državne, narodnostne meje in tudi različne okoliščine: psihološke, gospodarske in geografske.«

Na seji z versko komisijo razkriške socialistične zveze 15. maja poslušamo in snemamo »Kolikokrat že smo rekli župniku Slavičku naj nas ne ločuje po narodnostni pripadnosti. Uspelo nam je, da smo se pred dvema ali tremi leti sešli s člani cerkvenega sveta in skupaj z njimi izoblikovali predlog, naj bi bila ena maša slovenska, ena hrvaška, verouk pa v celoti v slovenskem jeziku. Ko so mu člani cerkvenega sveta to predložili, je odvrnil: Ako ste jim v kaj obečali, onda jim dajte. Ja ne mogu i neću i ako je tako onda ja nemam tu šta tražiti — ako ste se tako dogovorili... Gre za globljo zadevo. V cerkveni knjigi rojstev ni Jožefov, so Josipi, niso vpisani Stefani, ampak Stjepani. Ko bo čez leta kdo listal po cerkvenih knjigah, bo sklepal: Ja, saj tu so pa Hrvatje! Mislim, da je tako spreminjanje imen v nasprotju s listino o človekovih pravicah, ki sta jo podpisala tako naša država kot Vatikan. Tudi ime Razkrižje je v škofijskem zemljevidu preimenovano v Prekrižje — s točno določenim namenom... (v davnih časih naj bi se Razkrižje imenovalo Racka Kaniža -op. pis.). Vsek se lahko sam prepriča, da otroci tukajšnjih staršev ne razumejo verouka v hrvaščini, celo pomena osnovnih besed iz molitvic, ki se jih naučijo v hrvaščini, ne poznajo. Komu je potreben tak verouk? Molitveniki so vsi v hrvaškem jeziku. Kdo ne pusti, da bi otroci razumeli božjo besedo?« (Na Razkrižju je bilo to šolsko leto kakih 170 otrok. Na seji komisije so nam zagotovili, da njihovi otroci hodijo k verouku v Ljutomer — slovenskemu, že vsa leta, da pa jih je veliko deležnih verouka v hrvaščini — op. pis.) Župnik Slaviček se je prvič (in zadnjič) udeležil sestanka naše komisije leta 1980. V tej zvezi je omenil vredno, da smo tega leta pisno zaprosili škofijski ordinarijat v Mariboru (škofa Grmca), naj nam posreduje informacijo o dotlej opravljenih razgovorih z zagrebško nadškofijo. V tem času je namreč Ljutomer obiskal pronuncij dr. Michele Cecchini, ki je bil tedaj vatikanski predstavnik v Jugoslaviji. Rečeno je bilo, naj bi verske obrede na Razkrižju opravljal slovenski kaplan. Tako je mariborska škofija predlagala zagrebško nadškofijo in dobila odgovor, češ da je za razkriške vernike dovolj poskrbljeno in ni potrebe po zaposlitvi slovenskega kaplana. Seveda večina članov komisije s to informacijo ni bila zadovoljna; pravzaprav smo ostali v slepi ulici, ne vedoč kako naprej...

Poenotiti škofijske meje z republiškimi, priključiti slovenske vasi k slovenski škofiji in zaposlit slovenskega duhovnika.

Tako so izrazili model rešitve Razkrižani — že neštetokrat, nazadnje v obsežnem pismu (gre v bistvu za strnjeno zgodovinski preizkus celotnega primera) 6. oktobra 1987, ki so ga poslali na državno tajništvo Citta del Vaticano v Rim, naslovljenega na samega papeža. V njem kot zgled omenjajo zgajen spor v reški škofiji, kjer so se znali z bogati in se je urediti republiških meja prilagodila tudi cerkvenopravna ureditev. Čemu se ne bi končno tudi na Razkrižju, ki je zavoljo vsega tega dokaj razvijajo nazadovale in se šele v zadnjih nekaj letih z izpeljavo bogatega referendumskega programa uspelo prebiti iz risa hromehčih sporov in spopadov. Ali pa nemara zgodovinske okoliščine še niso dovolj zrele za kaj takega — kot so nam dopovedovali, ko smo med drugim iskali podatke na republiški konferenci SZDL in v republiški skupščini pri ljudeh, ki vodijo pristojne komisije. Vprašanje, koliko casa še in za kakšno ceno. Da bi se šli »javno pranje umazane perila« iz obdobja od 1970 do 1980. leta, ko je na Razkrižju najbolj vrelo, pa gotovo ne bi bilo najbolj smotno in koristno. V uredništvu verskega tednika Družina se danes čutijo posledice, ker so se toliko ukvarjali z razkriškim »dosjejem o verskih nemirih na narodnostni osnovi«. Razkrižjani pravijo, da se ljudje vendarle osveščajo in spoznavajo svojo zablodo tudi na cerkvenem pragu, kjer bi si morali biti najbližji. Saj naj bo Racka Kaniža, Prekrižje ali Razkrižje, končno gre za spravo na cerkvenem pragu.

BRANKO ŽUNEC
Foto: Nataša Juhnov

Glasovi zavračanja iz hrvaške cerkvene hierarhije

Razkriški župnik Stjepan Slaviček, ki smo ga po telefonu zaprosili za sodelovanje, nas je odločno zavrnil, češ da se o verskem življenju na Razkrižju nima kaj pogovarjati z nami. Ko smo ga spomnili na to, da je bil s pisnim vabilom povabljen na majsko sejo komisije za verska vprašanja pri krajevni konferenci SZDL — tako kot mi — je odvrnil, da o tem sploh nič ne ve.

Predsednik mešane, hrvaško-slovenske verske komisije iz zagrebške nadškofije dr. Djuro Kokša nam je na večkratne telefonske prošnje za izjavo zagotovil, da se sicer temu ne izmika, da pa je ta čas delovno preveč obremenjen in ne ulegne vsega. Tudi pisno smo ga zaprosili za določena pojasnila, priložili pa tudi izvod Vestnika, v katerem je objavljeno sročanje z mariborskim škofom dr. Francem Krambergerjem in magnetogramski zapis pogovora z dr. Jožefom Smejem.

slovanskega škofa in pripravljali odbor je to sprejel na dnevni red. Sad zelo zelo dolge razprave je bil osnove posebnosti komisije s člani zagrebške nadškofije in mariborske škofije. Komisija naj bi ob vseh izjavah — za katere ne more nihče zagotavljati, če so pozitivne ali negativne — preverila mišljenje ljudstva na terenu... Pisal sem republiški centru za statistiko, naj mi natančno, od vasi do vasi, posreduje, kako so se ob štetju prebivalstva leta 1981 opredeljevali tamkajšnji ljudje — če za Slovence, Hrvate ali za kaj drugega. Dobil sem natančne podatke: ne iz Zagreba ne iz Maribora, ampak iz povsem nevtralne ustanove. Seveda se je večina, nad 90, morda 95 odstotkov uradno opredelila za Slovence. Vsekakor to kaže, kam sodijo in da so njihove želje upravičene. O tem sem se dvakrat osebno pogovarjal s svetim očetom papežem Janezom Pavlom II. v Rimu, ko smo imeli uradni obisk na državnem tajništvu. Seveda je praksa cerkve taka, da se morajo ti problemi najprej rešiti na terenu, pri čemer je potrebno veliko potrpežljivosti in uvidov z ene in druge strani. Omenjena komisija se zelo trudi. Že nekajkrat se je se-

se pravi Nemci, Italijani, Madžari in celo Turki? Sklicevanje na tradicijo je zgolj slepilo, če sta jo življenje in zgodovina že davno prerastla. Zgodovina je učiteljica samo tistim, ki so se pripravili od nje kaj naučiti.« (Znamenje, štev. 1/78, leto VIII, januar-februar 1978)

Tako smo postavljeni pred dejstvo, da vsaj okvirno obnovimo kronologijo razkriškega primera z vzroki in posledicami — od konca prve svetovne vojne do seje komisije za verska vprašanja pri krajevni konferenci SZDL Razkrižje 15. maja letos.

IZ BOJEV ZA SAMOSTOJNO ŽUPNIJO

Medvojno dogajanje na Razkrižju je verjetno najbolj pregledno in verodostojno povzeto v spisu Emila Janžekovića Prizadevanje za ustanovitev župnije v Razkrižju v že navedeni številki revije Znamenje. Tu je argumentirano in dokumentirano zbrano bistveno — odlomki iz tedanjih časopisov, pritožbe, prošnje, prigrisave, zapisniki, izjave, pisma, skratka,

Glasovi iz civilnih krogov: ne objavljajte tega!

Za razbistritv določenih pojmov smo se najprej obrnili na predsednika koordinacije za odnose z verskimi skupnostmi pri občinski konferenci SZDL Ljutomer, Antona Kapuna. Dejal je, da se v zadnjem obdobju z Razkrižjem niso ukvarjali, češ, kaj bi napolnili, kajti to je kot žerjavica.

Na republiški konferenci SZDL v Ljubljani nam je odgovorni tovariš odvrnil, da o zadevi nič ne vejo, in »če se oni v cerkvi s tem ukvarjajo, prav, mi smo dvignili roke od problemov«.

Drago Smole iz komisije za verska vprašanja pri skupščini SR Slovenije je pojasnil, da vedo za delovne medškofijske komisije in naj se kar sami v cerkveni organizaciji zmenijo, kaj so in kaj hočejo. »Glede na odnose med katoliško in pravoslavno cerkvijo, ni dobro, da bi zdaj o tem pisali,« je dodal; podobno kot prej navedena, le da še bolj odločno: raje ne objavljajte tega!

Nedokončana zgodba o podarjenih milijardah

»Ideja tretje univerze, vizija o občasnem ali trajnem vključevanju slovenskih znanstvenih potencialov, ki so v tujini, v delo na obeh slovenskih univerzah, se je porodila iz spoznanja, da kar četrtna Slovencev živi zunaj meja matične domovine. Torej je velik del narodovega duhovnega potenciala ločen od matice. Ocenjuje se, da si od 12 do 15 tisoč slovenskih izobražencev v ključnih sferah znanstvenega, izobraževalnega, managerskega življenja v državah zahodne poloble služi kruh. Tretja univerza je že tu, predstavljajo jo slovenski intelektualci na univerzah širom po svetu, ki vzgajajo nove in nove generacije študentov, ne glede na to, ali dobijo kakršnokoli moralno zadostitev od matične domovine.« (Naši razgledi, štev. 10 (897), 26. maja 1989)

ZA IZTOČNICO: MAG. MARJAN ŽIŽEK IZ RADENCEV — IBM TORONTO, KANADA

Beg možganov ali t. i. tretja slovenska univerza je očitno neizčrpan in vselej mikavna tema; glede na njeno povezanost z našim zdajšnjim in prihodnjim razvojem je najbrž dovolj upravičeno, če se z njo kar naprej ukvarjamo. Nazadnje smo si pomagali z zajetnim knjižnim delom bratov Sraka iz Melincev Prekmurci in Prekmurje, ki med drugim predstavlja našo domačo pamet, razseljeno zlasti po ZDA in Kanadi. Tokrat nam je iztočnica nedavno srečanje s strokovnjakom za poslovno upravljanje, magistrom Marjanom Žižkom iz Radencev, ki je že dobrih 13 let zaposlen v laboratoriju kanadske izpostave IBM v Torontu. Po diplomu iz tehnične fizike na ljubljanski fakulteti za naravoslovje in tehnologijo se je najprej zaposlil na inštitutu za raziskavo materiala in konstrukcij, nato pa bil — do odhoda v Kanado leta 1976 — zaposlen pri zastopstvu IBM Intertrade v Ljubljani. Njegovo izvedenstvo se potrjuje v razponu od varstva okolja do računalniških programov in opreme. Ima položaj starejšega planerja in s tem dokajšen vpliv na strategijo računalniškega giganta IBM. Pogovor z njim bomo objavili v enem od prihodnjih Vestnikov, dodajmo pa, da si tako kot vsi izvedenci IBM letno po nekaj tednov osvežuje znanje in se hkrati sprotno, funkcionalno usposablja. V Torontu je tudi opravil magistrski študij, da je in ostaja Slovenec. Moti pa ga, da — po njegovem — slovenski politični predstavniki najprej dvignejo malo prahu, nato pa pokimajo.

ŠE IZ KNJIŽNEGA DELA BRATOV SRAKA — DR. FRANC BUKVIČ, ZDA

Že kakšne dve leti si dopisujemo s prof. dr. Frankom F. Bukvičem, o katerem brate Sraka med drugim tako: »Rojen 1. septembra 1923 v Puconcih pri Murski Soboti. Višji tečajni izpit je opravil na gimnaziji kneza Kocija v Murski Soboti leta 1941. Med vojno je doživljal burno življenje pod nemško in madžarsko okupacijo. Med leti 1941/43 je študiral medicino na grški univerzi, od koder je pobegnil pred gestapom na Madžarsko in nadaljeval študij na vseučilišču v Pecu. Jeseni 1943 ga je madžarska oblast aretirala in zaprla in pozneje internirala. Bil je v več kakor dvajsetih ječah in taboriščih na Madžarskem in v Nemčiji in kar trikrat pobegnil. Februarja 1945 ga je madžarska vojaška oblast kot dezertarja obsodila na pet let ječe; kaznen naj bi odvedel po vojni. Služiti je moral madžarsko vojsko, vendar brez uniforme in puške. Aprila je dočkal v slovenskem Porabju, potem pa nadaljeval medicino na ljubljanskem vseučilišču. 24. maja 1946 je pobegnil čez železno zaveso in si izbral svobodo. V Gradcu je leta 1951 promoviral za doktorja državnih ved. Istega leta se je izselil v ZDA. Leta

1969 je na newyorški univerzi dobil doktorat iz nemške literature. Pisatelj je profesor za nemški jezik in nemško literaturo na jezuitski univerzi v Fairfieldu v zvezni državi Connecticut.«

Avtorji nadaljujejo s predstavitvijo Bukvičevega leposlovnega dela, ki »ga moremo razdeliti po motiviki v dva dela, ki sta zelo vidna in različna: prvi obsega črtice, novele in romane iz Slovenije, predvsem iz Prekmurja, medvojna in povojna leta, borbena in taboriščna. Drugi del pa opisuje obraze emigrantov, najprej v Avstriji, nato pa v ameriškem življenjskem prostoru.«

NEKAJ IZ ŠE NEOBJAVLENEGA POGOVORA

Kot kaže, naj bi demokratična odjuga na Slovenskem dovolila objaviti tudi takih misli, kot nam jih je v enem od pisem posredoval prof. dr. Bukvič: »Če je moralno zdoma kar 157 tisoč Jugoslovancev oz. 3200 slovenskih izobražencev, je to zelo žalostno, in s tem dejstvom se ne smete ponasati. Kriv je seveda režim, ki je moril, izganjal, zapiral in zapostavljal inteligenco, ker mu je bila nevarna. Danes se to maščuje, a je po toči prepozno zvoniti. Slovenci smo dovolj izobraženi, tudi marljivi in nadarjeni, in smo se vedno znašli, zato ne potrebujemo »elite«, ki bi za nas mislila in nam predpisovala, kaj naj delamo. Saj nismo v Ugandi. Samoupravni sistem — ga ni, ker upravljajo še vedno samo rdeči tovariši, sicer pa kaj naj bi delavec upravljal, ki ni šolan. Navsezadnje tudi ne upravlja. Vaš sistem je kot aids, bolnik počasi hira in potem umre. Razlika je le ta, da bodo za aids prej ali slej iz naših zdravilo, za jugoslovansko samoupravo pa zdravila ni. Dobro vam je bilo samo tako dolgo, dokler ste dobivali kredite iz tujine in so naši gospodarstveniki pošiljali devize v domovino. Čudno, da so naši ljudje v tujini tako marljivi in štedljivi, doma pa ne...« Tako naš rojak — v njemu lastnem nastopu in brez dlake na jeziku.

Avtorji knjige Prekmurci in Prekmurje iz leta 1984 pa nadaljujejo: »Brezdomci, 560 strani obsegajoč roman, je Bukvičev literarni prvenec. Delo je zanimiva izpoved mladega človeka o medvojnih dogodkih v domačem Prekmurju, njegove romantične zanesenosti, borbivosti in ljubezni, razočaranja in vsečloveške utopije, uravnoveščenosti in iskanja. V zbirki črtic in novel Ljudje iz Olsnice odkriva pisatelj v slovenski književnosti doslej neznan svet, namreč razmerje prekmurških Slovencev do tamkajšnjih Židov, pa usoda Židov samih, preden so jih nacisti pod sam konec vojne usmrtili v oshvencinskih plinskih celicah. Ljudje iz Olsnice so ljudje iz Murske Sobotice in njihove usode med okupacijo... Zgodbe o zdmocih in še kaj, so tretja Bukvičeva knjiga, zgodbe prekmurškega človeka tako na domači zemlji kakor tudi v zdomstvu in podobe iz okolja, ki ga v novem svetu obdaja. Vojna in revolucija, čez 700 strani obsegajoč roman, ki je izšel leta 1983, je Bukvičovo življensko delo, njegov veliki tekst. Velikansko snov vojne in revolucije je pisatelj pretehtano zgradil. V delu se prepletajo psihološki, ideološki, politični, socialni, narodnostni motivi; se spopolnjujejo zgodovinska dogajanja in razkritja ustvarjalne intuicije...«

PODATEK K NEDOKONČANI ZGODBI

Po nekaterih podatkih okoli 50 tisoč najboljših strokovnjakov letno odide iz držav v razvoju v visoko razvite zahodne države. Povprečni stroški solanja takega strokovnjaka se v zadnjih letih gibljejo med 20 in 46 tisoč dolarjev. Ta transfer je letno vreden nič manj kot 1,5 milijarde dolarjev. Koliko milijard smo torej podarili tujini?

Prihodnjic: K bibliografiji bega možganov

Branko Žunec

Pomurski kmetje na gornjesavinskih turističnih kmetijah

Pehtranova potica ni gibanica

Tako kot pehtranova potica ne more biti gibanica, tako pomurske kmetije ne morejo biti gornjesavinske in pomurska pokrajina podobna gornjesavinski.

Tako bi lahko prav na kratko zavrnilo vse dvomljivce, ki še vedno zamahujejo z roko in govorijo, da v Pomurju ne bomo mogli nikoli imeti tako razvitega turizma na kmetih. Navajajo številne razloge kot na primer, da nimamo nobene tako lepe kmetije, ki bi bila tako ohranjena in tako urejena kot gornjesavinske, da imajo naši kmetje preveč dela na polju in nimajo časa za delo z gosti, da nimajo takšne pomoči kmetijskih zadrug in občinskih uprav itd.

Vida Frank in Terezija Golčnik sta se poslovili prav prijateljsko. Kako ne bi, ko pa je Vida izvedela marsikaj zanimivega in koristnega in se dokončno odločila, da bo tudi na svoji turistični kmetiji uredila sobe za goste.

Od vsega držita le zadnji dve trditvi.

Izletniki posebne vrste (lastniki turističnih kmetij, predstavniki občinskih organov in gostinstvo-turističnih organizacij) so se z Atelškove kmetije odpravili k Napotnikovim. Živijo v novi stanovanjski hiši, staro pa so preuredili v turistično kmetijo. Ni bilo potrebno preveč dela, niti denarja. Stene so premazane z apnom, postelje, omare in mize pa na novo prebarvane. Ko stopiš v starin-

sko sobo z nizkim stropom, se ti zdi, ko da si v babični izbi, ki diši po jabolkih in kmečkih pelargonijah z živo rdečimi cvetovi. Odpreš

kako znano ustvariti duh domačnosti. Gostje, ki pridejo iz mesta na kmetijo, ne marajo preveč naučenega in sterilnega obnašanja

volj zaslužka, potem je res bolje, da se s turizmom na kmetih ne silimo.

Pa še nekaj — dokler ne bodo

Šmihel je le ena od gorskih vasic občine Mozirje. Gozdove jim uničuje industrija v Šoštanju, nekaj pa tudi kmetje sami s »švercem« lesa.

neka vrata in naenkrat si na verandi, pred tabo pa se razgrinja prečudovita dolina. Ja, tega pogleda pomurski kmetje res ne morejo ponuditi, zato pa bi lahko ponudili marsikaj drugega: jahanje, dan v milnu ob vodi, piknik na brodu na Muri, vsakdanje opravilo v vinogradu, kletarjenje, žetev...

Nazadnje smo se ustavili na Jesevnikovi domačiji. Terezija je glavna v kuhinji in ženske so z zanimanjem opazovale pehtranovo potico. Potem pa je je kar naenkrat zmanjkalo. Tudi štrklji so tukaj kar pogosto na jedilniku, pa žganci, žlikrofi z raznimi nadevi in zavitki. Pomurske lastnike turističnih kmetij (sedanje in prihodnje) je zanimalo, kako sestavljajo jedilnik. Ali upoštevajo želje gostov in jim pripravljajo le tisto, kar želijo, ali ponudijo samo domače jedi in še marsikaj? Vsaka gospodinja okvirno ve, kaj bo ponudila gostom v naslednjih nekaj dneh, ni pa nujno, da je to sama domača hrana, kajti vprašanje, če bi bila vsem tako okusna (načelno bi vsi radi preprosto in domačo hrano, želelec pa mora biti kljub vsemu poln). Jediti naj bodo le »obarvane po domače« s prilogami, solatami ali kakšnimi dodatki, dišavami, značilnimi za določeno pokrajino. Pri turističnih kmetijah, ki oddajajo sobe, pa je velikega pomena,

— tega imajo dovolj v hotelih. Ne marajo točnih ur in prešteti kosov kruha. Gostitelji jim morajo zaupati, na mizi naj bo vedno kosarica s sadjem, namazan kos kruha lahko dobijo tudi popoldne ali pa si sami postrežejo in natočijo v kleti pijačo zvečer, ko so gostitelji že v postelji. Ali smo zmogni tega, dovolj zaupamo ljudem? Če se bojimo, da bomo preveč oškodovani, da ne bo do-

tudi kmetijske zadruge posvetile več pozornosti urejanju kmetij in razvijanju tovrstnega turizma, v ta namen pa usposobile posebnega pospeševalca, tako dolgo bomo lahko samo govorili o turističnih kmetijah. Za njihov razvoj bi morale biti zainteresirane tudi gostinstvo-turistične organizacije ter celotna pokrajina, ne le kmetje.

Bernarda B. Peček

Golčnikova ali po domače Jesevnikova domačija je sprejela Pomurce nazadnje. Stregla sta sin Pavel in hčerka Cveta. Le kdo bi rekel, da je bila tale prikupna stavba z ličnimi sobami včasih svinjak?

Tovarna keramike čedalje bliže

V lendarvi že nekaj let tli zamisel o tovarni okrasne in uporabne keramike. Zanj imajo več kot dovolj kakovostne glin, poleg tega pa tudi že nekaj izkušenj, saj v dolgovaški Opekarni poskusno delajo take izdelke. Na zadnji seji izvršnega sveta skupščine občine Lendava je predstavnik Zavoda za ekonomiko in urbanizem Murska Sobotica predstavil investicijski program, katerega sestavni deli so tudi že prej opravljene raziskave o količinah in kakovosti glin, zato je očitek, ki ga je tu in tam slišati, češ da nenehno delajo nove in nove projekte, odveč. Če bi izdelavo keramike uredili v nekdanjih prostorih Ine Nafta v središču Lendave, ki so pravzaprav že nekaj let »rezervirani« za tako izdelavo, potem bi stali preureditev objekta, skup strojev in peči po cenah pred enim mesecem 13 milijard 600 milijonov dinarjev. Iz projekta izhaja, da bi bila tovarna rentabilna že pri izdelavi 150 ton keramičnih izdelkov. Prednost ureditve tovarne na omenjenem mestu je ne le v že stojčih stavbi, ampak tudi v tem, ker je priključena na kanalizacijo, elektriko, vodovod, telefon.

Glede na izkušnje, ki so si jih v dolgovaški Opekarni pridobili z izdelavo manjših količin keramičnih izdelkov, pravijo, da s prodajo ne bi bilo težav, še posebej pa ne, če bi uspeli pridobiti sposobne oblikovalce. Tačas pa še ni znano, kako bo z denarjem za naložbo. Najbrž bodo ustanovili mešano podjetje, pri ustanovitvi katerega bo s svojimi deleži v denarju, opremi in znanjem sodelovalo več delničarjev; kot vse kaže tudi z Madžarske. Na seji izvršnega sveta so imenovali odbor za ustanovitev podjetja za izdelavo okrasne in uporabne keramike. Vse kaže, da je zdaj tovarna keramike bliže kot kdaj doslej. Omenjajo celo začetek poskusne izdelave: prve dni novega leta 1990.

Š. Sobočan

DOM OBRTNIKOV — Za zdaj je pogled na »občinsko« stavbo še klavrn, čez mesec ali dva pa bo že povsem drugače.

Foto: Š. S.

DROBNO GOSPODARSTVO V LENDAVSKI OBČINI

STREHA ZA OBRTNIKE

Prav so imeli vsi tisti, ki so majali z glavo ob predlogu, da bi obrtniki lendavske občine v teh težkih časih zmogli gradnjo novega doma obrti. Zdaj, ko so se odločili za obnovo oziroma preureditev nekdanje občinske upravne zgradbe, pa vse kaže, da dom obrtnikov bo!

Nosilec naložbe je pravzaprav Obrtna zadruga Lindau Lendava, ki ima 160 članov. Predračunska vrednost obnovitvenih del je 470 milijonov dinarjev, od tega bo 21 odstotkov prispevalo Obrtno združenje Lendava. Dom obrti usposablja obrtniki, člani obrtne zadruge Lindau. Dela (tudi nekaj prostovoljnega bo) bodo dokončali predvidoma do sredine leta. Med drugim so na novo pokrili streho, prav zdaj pa urejajo pročelje. V zgradbo so vgradili nova okna in še veliko drugega so nanovo uredili, pri vsem tem pa pazili, da s posegi niso spremenili videza stavbe. Obrtniki s tem posegom ne bodo prišli samo do svojih prostorov, ampak ohranili stavbo, za katero so v lendavski občini dolgo časa iskali »preštelja«, občansko opravili kaka vzdrževalna dela, objekt pa je vendarle propadal. Ni čudno, da so bili posamezniki, ki so predlagali, da bi bilo najbolj smotno, ko bi »nikogaršnjo hišo« podrli, čez dvorišče pa speljali (izravnali) cesto. Prevladala sta razum in dobra volja (beri: nezmožnost nove gradnje), pa bo tako pridobljenih čez 600 kvadratnih metrov poslovnih prostorov. V pritličju bodo nekateri skupni prostori (kotlovnice in podobno), prostori obrtnega združenja in trije manjši lokali »mimne« obrti (bifeji že ne), v nadstropju pa bodo upravni prostori obrtne zadruge Lindau. V njih bodo uredili tudi računalniško obdelavo podatkov.

Š. Sobočan

ABC Pomurka — KG Rakičan objavlja na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja pri temeljni organizaciji Poljedelstvo in govedoreja Rakičan prosta dela in naloge za določen čas

— živinorejca na OE Topolovci

Kandidat mora poleg pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- da ima končano osnovno šolo, da je priučen živinorejec in da
- ima 6 mesecev delovnih izkušenj.

Prijave s priloženimi dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: Kadrovska služba pri delovni skupnosti ABC Pomurke — KG Rakičan, p. M. Soboti, v 8 dneh od objave oglasa. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh od dneva objave oglasa.

ŽETEV '89

Medtem ko je na pšenčnih poljih Vojvodine in Slavonije dohrsen del letošnjega pridelka že pospravljen, so tudi v Pomurju že zabrnele kombajni. Čeprav letos večjega števila novih kombajnov v Pomurju nismo dobili, je mehanizacije dovolj, tako da bi bil lahko pridelek ob primernem vremenu pravočasno pospravljen.

Žal pa se tudi ob letošnji žetvi ponavlja praksa iz prejšnjih let. Tik pred žetvijo tržna cena pšenice še vedno ni bila znana, kar je tudi tokrat povzročilo precej ugibanj in nejevolje med pridelovalci. Zaščitna cena 3.000 dinarjev, ki jo je določil Zvezni izvršni svet, ne pokriva pridelovalnih stroškov in po tej ceni pridelovalci pšenice niso pripravljali prodati. Tudi, kjer je žetev že v polnem teku, se tržna cena oblikuje v višini od 3.800 do 4.000 dinarjev, vendar po trditvah pridelovalcev tudi ta cena še ne pokriva pridelovalnih stroškov. Med 4.200 in 4.500 dinarjev bi morali dobiti za kilogram pridelka; če bi želeli, da bi ostalo še nekaj malega za akumulacijo.

Lani smo imeli v Jugoslaviji rekorden pridelek pšenice, saj smo je pridelali več kot 6,2 milijona ton, v skladišča mlinskih organizacij smo je spravili 4,2 milijona ton, prvič pa smo se po daljšem času tako spet pojavili na svetovnih tržiščih. Letošnji pridelek bo po napovedih strokovnjakov skromnejši, saj bo v najboljšem primeru dosegel 5,5 milijona ton. Vendar tudi tak pridelek ne bi smel zbijati skrbi, saj za zadovoljevanje svojih letnih potreb rabimo od 3,3 do 3,5 milijona ton pšenice. Ali nam bo takšne količine uspelo odkupiti, je zdaj v največji meri odvisno od pogojev odkupa — predvsem od cene. To, kar se je zgodilo lani, se letos ne sme ponoviti. Ob lanskem žetvi se je tržna cena pšenice gibala okoli 400 dinarjev za kilogram, kar je bilo za pridelovalce na videz ugodno, vendar sta se kmalu po končanem odkupu moka in kruh močno podražila in pridelovalci so se čutili prevarane. Tudi zdaj se še vedno ne morejo sprijazniti z dejstvom, da lahko za 100 kilogramov lani prodane pšenice kupijo le barih nekaj kilogramov kruha. To, da je svoje pri tem upravljal inflacija, je sicer razumljivo, vendar ne gre pozabiti, da se za odkup pšenice vendarle zagotavljajo sredstva pod ugodnejšimi pogoji.

Zvezna vlada, ki je dala pred žetvijo na tržišče 600 tisoč ton pšenice lanskega letnika po ceni od 2.000 do 2.200 dinarjev, sicer zagotavlja, da se do oktobra moka in kruh ne bi smela bistveno podražiti, saj bodo šele v oktobru začeli uporabljati letošnjo pšenico; kako bo v resnici, pa bo pokazal čas. Če bodo pridelovalci tudi tokrat prevarani, bo to neugodno vplivalo na jesensko setev. In še nekaj se lahko zgodi, če letošnje odkupne cene za pridelovalce ne bodo sprejemljive. Pšenico bomo morali takrat uvoziti. Po sedanjem tečaju dolarja bi nas kilogram lanske pšenice stal v naših pristaniščih 4.500 dinarjev, približno toliko pa za letošnjo pšenico zahtevajo domači pridelovalci. Imamo sicer presežek v zunanjetrgovinski bilanci, toda mar ne bi bilo pametneje deviz uporabiti za uvoz tistega, česar nimamo, kot za tisto, česar imamo tudi dovolj doma?

L. Kovač

Za odvodnjavanjem še namakanje

Brez melioracij ni mogoče pričakovati večje in kakovostnejše kmetijske pridelave. Ker je to poseg v naravno okolje, morajo biti melioracije opravljene strokovno in ob sodelovanju ter upoštevanju interesov vseh, ki upravljajo s prostorom. Takšno mnenje je obveljalo tudi na okrogli mizi, ki so jo na to temo pripravili v okviru letošnjega študentskega raziskovalnega tabora v Šalovcih. Bil je to prvi tabor v Sloveniji, ki je raziskoval učinke melioracij in pomankljivosti, ki se pri tem pojavljajo, poobudo zanj pa je dal soboški občinski izvršni svet.

Dvanajst mladih raziskovalcev, študentov in dijakov Biotehniške fakultete iz Ljubljane, višje agronomske šole iz Maribora in srednje kmetijske šole iz Rakičana je konec minulega tedna končalo z dvotedenskim delom, njihove ugotovitve pa bodo lahko s pridom uporabili pri načrtovanju in izvajanju novih melioracij. »Končali smo s terenskim delom, meritvami in opazovanji, rezultate laboratorijskih analiz pa bomo dobili pozneje in potem vse skupaj celovito obdelali,«

nam je povedal dipl. inž. Zita Flisar-Novak, pod katere strokovnim vodstvom so delali mladi raziskovalci. »Potrudili smo se, da bi ugotovili dejansko stanje na objektih in ali so bila družbeno sredstva, ki so bila vložena v melioracije, upravičena. Po naših ugotovitvah so bila upravičena, kar potrjuje večja proizvod-

nja na teh površinah, vendar smo sočasno ugotovili, da so bili

sistemi, zgrajeni pred osmimi leti, zelo slabo vzdrževani in so skoraj v celoti zanemarjeni. Napake smo ugotovili tudi na novih sistemih, ki se izvajajo pomanjkljivo. Takšno je tudi mnenje lastnikov zemljišč, ki z opravljanimi melioracijami niso zadovoljni. Anketa, ki smo jo opravili med njimi, je pokazala, da so sicer navdušeni nad melioracijami in zlozbami kmetijskih zemljišč, saj so zdaj pridelki večji in pridelava je cenejša, zato so še pripravljani vlagati v melioracije in zlozbe, vendar jih je treba opravljati kakovostneje.

Na vprašanje, ali bi s takšnimi tabori kazalo nadaljevati, nam je Zita Flisar-Novak odgovorila, da so vsekakor koristni, v prihodnje pa bi morali več pozornosti nameniti tudi namakanju. Tudi to namreč spada k izboljševanju kmetijskih zemljišč, žal pa temu namenimo še vedno premalo pozornosti in denarja. Je pa le s celovitim urejanjem kmetijskih zemljišč mogoče doseči večjo, boljšo in nazadnje cenejšo kmetijsko pridelavo.

L. Kovač

Na obisku pri kmetijah Bosne in Hercegovine (2)

Število ovac se zmanjšuje

Občina Skender Vakuf, ki se razprostira jugovzhodno od Banja Luke, je ena najmanj razvitih občin v Bosni in Hercegovini. To je v glavnem planinsko območje, saj je povprečna nadmorska višina nekaj čez tisoč metrov, samo mesto Skender Vakuf pa leži na višini 861 metrov. V 3 tisoč gospodinjstvih živi le še 24 tisoč prebivalcev, saj se predvsem mladi od tu množično izseljujejo, veliko si jih je poiskalo zaposlitev v Sloveniji, več kot tisoč pa jih je na sezonskem delu v tujini.

Pogoji za poljedelstvo tu niso najboljši, zato se je to območje usmerilo v pretežno meri v živinorejo. Prevladuje ovčereja, v zadnjih letih pa se vse bolj razvija tudi govedoreja. Nosilec razvoja kmetijstva v občini je Kmetijska zadruga »15. maja« Skender Vakuf, ki ob proizvodnji na lastnih površinah posebno skrb namenja kmetom — kooperantom. Poleg 110 kmetov — kooperantov, od katerih jih je 56 prijavljenih kot delavci v združenem

le materialne rezerve mesa v živi živini, ki so za to območje namenila posebna sredstva, bi bilo to število še daleč manjše. Osnovni vzroki za zmanjševanje števila ovac so v težavah s prehrano pozimi, saj je nomadska paša v Slavoniji prepovedana, v teh planinah pa ne pridelajo dovolj krme za zimo. V zadnjih letih zato posebno skrb namenjajo pridelavi hrane, opravljajo različne poskuse in upajo, da jim bo že kmalu uspelo zagotoviti dovolj krme za

pa je razveseljiv podatek, da se povečuje število govedi. Vendar to območje je bolj primerno za ovčarstvo in zato si v zadrugi prizadevajo, da bi uredili čim več takšnih farm. Trenutno jih imajo le dvajset, večina jih je takšnih, ki imajo okrog 120 ovac, nekaj pa tudi tisoč in več. V pasemskem sestavu prevladuje pramenka, ki se je pokazala kot najboljša, zdaj pa si prizadevajo ta sestav izboljšati. Prav zdaj so kupili pet ovnov pasme württemberg in jih razdelili kooperantom, v prihodnjih treh letih pa bodo vsako leto dali kooperantom po 100 ovac in 20 ovnov te pasme.

Poleg volne je osnovni proizvod travniški ovčji sir, ki ga letno

Občina Skender Vakuf se razprostira na povprečni nadmorski višini 1.100 metrov, v teh planinskih krajih pa so najboljši pogoji za ovčerejo.

delu in dobivajo od zadruge tudi osebni dohodek, z zadrugo sodeluje še več kot tisoč drugih kmetov. Na teh planinskih območjih so razvili 40 govejih farm, od teh jih je 20 usmerjenih v pridobivanje mleka. Kot že rečeno, pa je še vedno prevladujoča ovčereja, čeprav v zadnjem času število ovac pada. Če so še v šestdesetih letih v teh krajih gojili več kot 60 tisoč ovac, se je zdaj njihovo število zmanjšalo na 25 tisoč in še naprej pada. Če ne bi posredova-

zimske prehrano. Pravijo pa, da mnogi v ovčeri vztrajajo tudi zato, ker so se na to navadili, to delo jim je prišlo v meso in kri. Tudi nomadskemu življenju se ne morejo odpovedati, so celo takšni, ki so ovce opustili, vendar je seni vzamejo v roke palico in se odpravijo na pot po Slavoniji.

Ohhadijo vse kraje, kjer so nekoč pasli ovce in tako zadovoljijo svoje navade.

Če se število ovac zmanjšuje,

pridelajo okrog 300 ton. Kakšnih 200 ton ga odkupi zadruga in proda na večjih tržiščih Jugoslavije. Čeprav je sir odlične kakovosti, pa se žal njegova cena v zadnjem času zmanjšuje. Če je bil še včasih kilogram sira enakovreden kilogramu telečjega mesa, dobijo kmetje zanj zdaj le toliko, kot za kilogram žive teže teleta.

Ludvik Kovač

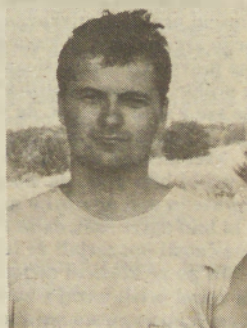
BILO JE ZANIMIVO IN KORISTNO

Mladi preživljajo počitnice na najrazličnejše načine. Eni se prepustijo brezdelju in brezskrbnim počitniškim dnevom, drugi si poiščejo kakšno priložnostno delo, saj jim za šolo, ki je danes vse dražja, vsak dinar prav pride, so pa tudi takšni, ki vedno nekaj snujejo in raziskujejo. In prav raziskovalni tabori, ki jih pri nas že več let uspešno organiziramo, so najboljša priložnost za slednje. Tako je dvanajst študentov Biotehniške fakultete iz Ljubljane, višje agronomske šole iz Maribora in dijakov srednje kmetijske šole iz Rakičana sodelovalo na študentskem taboru v Šalovcih, kjer so raziskovali rezultate melioracij in vzdrževanje melioracijskih sistemov. Nekatere smo povprašali o delu in vtisih z dvotedenskega bivanja na Goričkem.

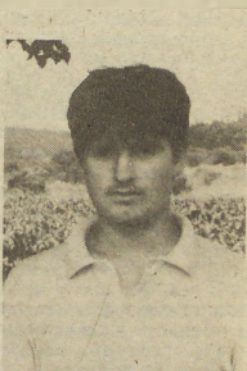
DARJA KUMER, Ormož: Prvič sem sodelovala v takšnem taboru in reči moram, da mi ni žal. Spoznala sem marsikaj koristnega, kar bom lahko s pridom uporabila tudi pri študiju. Opravljali smo različne analize in meritve ter spoznali instrumente, ki jih v šoli nimamo. Domačini so nas lepo sprejeli, med njimi smo opravili tudi anketo, ki je pokazala, da so za melioracije, vendar jih je treba opravljati kakovostneje. Zdal končujem prvi letnik višje agronomske šole v Mariboru, smer poljedelstvo, za ta poklic pa sem se odločila, ker je zanimiv, saj delo poteka v naravi. Če bo priložnost, se bom še udeležila takšnega tabora.

RAFKO GUBENSEK, Šentjur pri Celju: Teh krajev nisem poznal, prvič sem tukaj in domov se vracam z najlepšimi vtisi. Ljudje so prijazni, lepo so nas sprejeli in dobro smo sodelovali. Čeprav ob koncu tedna nisem odšel domov, mi je čas hitro minil, saj sem bil celo soboto na terenu in pomagal pri izpiranju drež. Pa tudi sicer dolgočas ni bil, saj so v Šalovce prišli tudi mladi, ki sodelujejo na socialno-geografskem taboru in z njimi smo se kmalu spoznali in postali prijatelji. Zakaj sem se odločil za kmetijstvo? To je zanimiv poklic, veliko je neizkoriščenih možnosti, vendar se bo moral odnos do kmetijstva bistveno spremeniti: potem se bo še več mladih odločalo za ta poklic.

BOJANA BAGARI, Borejci: Sem tako rekoč domačinka in v življenje na taboru sem se hitro vživela. Z delom smo začeli okrog osmih, po zajtrku smo odšli na teren, opravljali razne meritve in spoznavali nove aparature, s katerimi se sicer nikoli ne bi imela priložnosti srečati. Popoldanski prosti čas smo izkoristili na različne načine, v glavnem pa smo si ga sami ustrezno organizirali. En večer smo bili na obisku pri brigadirjih, pa tudi oni so nas obiskali. Stanovali smo v šoli, bivalne razmere niso bile najboljše, vendar smo se na to življenje privadili in ta dva tedna sta zelo hitro minila.

ANDREJ LEDINŠEK, Križevci pri Ljutomeru: Čeprav doma nimamo kmetije, sem se odločil za poklic v kmetijstvu in zdaj obiskujem srednjo kmetijsko šolo v Rakičanu. Za ta tabor sem zvedel v šoli in se odločil, da se ga udeležim. Tukaj nas je šest dijakov iz naše šole, s starejšimi kolegi, študenti, pa smo se odlično razumeli. Bilo je zanimivo in tudi prosti čas smo prijetno preživljali, predvsem športno, saj smo igrali nogomet z udeleženci sosednjega tabora, pa tudi z mladimi Šalovčani. Ni mi žal, da sem se odločil za ta tabor, saj sem se veliko naučil in to mi bo v mojem poklicu koristilo. Še bi sodeloval na takšnem taboru.

STANKA HABJANIČ, Žerovinci: Tudi jaz sem prvič na taboru, zanj sem zvedela v šoli in se odločila, da izkoristim to enkratno priložnost. Končala sem tretji letnik srednje kmetijske šole v Rakičanu, pred mano je še eno leto šolanja, kako bo naprej, pa se še nisem odločila. Imam kadrovske štipendije, tako da mi je zaposlitev praktično zagotovljena, vendar bi rada nadaljevala študij. Življenje tukaj v taboru mi je všeč, veliko sem se naučila in domov odhajam z najlepšimi vtisi. Zdal je pred mano še deset dni obvezne počitniške prakse pri štipenditorju, kako bom preživela preostali del počitnic, pa še ne vem. Sem s kmetije in tudi doma bo treba pomagati.

TOMAŽ SREŠ, Bratanci: Končal sem srednjo kmetijsko šolo, za tabor pa sem se odločil tudi zato, ker se ta čas šteje v pripraviško dobo. Ko bom končal pripravništvo, bom odšel k vojakom, kako bo naprej, pa še ne vem. Doma nimamo kmetije in tudi sicer me kmetijski poklic ne privlači. Za tabor moram reči, da mi je dal več, kot sem pričakoval, je pa bil prekrat in bi moral trajati vsaj mesec dni. Delo je bilo zanimivo, do kosila smo delali na terenu, potem pa pisali poročila. Tudi prostega časa je bilo veliko in krajšali smo si ga na različne načine. Največkrat s športom, pa tudi družabno življenje je bilo zanimivo.

Ludvik Kovač

Teče, že, teče, vendar ne vem, koliko bo priteklo v denarnico?!

Čeprav še ne vem za ceno, bom nekaj prisiljen prodati.

Samo da pokrijem te stroške, jeseni pa: zbogom pšenica!

Na osnovi sklepa časopisno-radijskega sveta Vestnika in Radia Murska Sobota slovenski program na seji 28. julija 1988 si uredništvo pridržuje pravico, da v skladu z Zakonom o javnem obveščanju, s sprejetjo vsebinskega zasnovanja Vestnika in v skladu z materialnimi možnostmi objavo posameznega pisma, mnenja ali stališča odkloni, pisno skrajša, ali samo povzame družbeno pomembne odlomke. Kopij tekstov ne objavljamo.

Objava pisma, mnenja ali stališča še ne pomeni, da se uredništvo z vsebino strinja.

Predlogu zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja ob rob

16. junija je Sindikalni poročevalec (št. 7) objavil predlog zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja, ki naj zaokroži proces pretransformiranja ozdov v podjetja ter konča ciklus prehoda gospodarstva iz sfere dogovorne ekonomije v ekonomijo trga.

To, sicer z globoko teoretično napako (nerazjasnjeno vprašanje lastnine), sicer pravno zaokroži navedeni proces, vendar po naši skromni oceni (sindikata) na ne najbolj demokratičen in lojalen način. Procedura sprejemanja bo po že ustaljeni praksi hitra, torej skrajšan postopek brez realne verjetnosti, da bodo lahko tisti, na čiju katerih se piše navedeni zakon — to pa so delavci —, tudi kaj povedali. Res nam je Markovičeva vlada ponudila možnost razprave in sicer do srede julija, toda mimo delegatskega sistema, se pravi neposredno v zvezni skupščini. V sindikatih bomo sicer dvignili svoj glas ter skušali nekatera prav dramska določila ublažiti in jih pretransformirati na valovno dolžino 21. stoletja, saj je predlog zakona »pocukran« kar z nekaj cvetkami, ki bi bile zelo zanimive za pravne zgodovinarje, saj bi le-ti našli v predlogu izvirne ideje kapitalizma iz časa Karla Marxa.

Zakaj takšna popotnica novemu zakonu? Preprosto in enostavno zato, ker pač tudi nova vlada, ki ji sicer dajemo vso podporo, ne zna ali pa tudi ne sme skočiti iz jugokorže, le-ta pa je uveljavila tudi v postopkih skupščin prakso pritiskov, majorizacije ter teorijo ognja in meča, ne pa teorijo argumentov. V vsem pa je najbolj žalostno to, da zakona ne pišejo ne pravniki, ne delavci, ampak podjetniki, zbornice ter od delovneprave prakse odtujena politična birokracija ter zvezna administracija. Seveda vse v stilu in modi, da je končno najden krivec za vse naše zablode in ga je potrebno dokončno kaznovati (gre seveda zopet za delavca).

Vsebinskega dela teksta predloga se torej, kot vidite, nisem dotaknil, saj bi bilo prav, da sindikalne organizacije v ozdih opravijo ta del razprave in vsaj opozorijo na anahronizme, ki jih v zakonu kar mrgoli. Ne bi bilo odveč tudi, da se z materijo spoprimejo tudi pravniki, ki so na nelogičnosti opozarjali že leta nazaj.

In po že klasični metodi nekaj zadnjih let bodo delavci, spočiti in dela željni prišli nazaj z zasluženega, tudi sindikalnega dopusta ter dobili na delovno mesto novo sodobno delavsko zakonodajo, kjer bodo lahko kaznovani in razporejeni tudi brez postopkov in kjer bo tisti, ki bo razporejal in kaznoval, v isti osebi tožnik in sodnik.

Laže bi nam bilo, če bi to skrbelo, poleg sindikatov, še koga drugega, ki ima delavstvo in delavce za svoj politični imidž, ali pa tiste, ki se tako vehementno vsak dan borijo za človekove pravice. Zakaj ne tudi za delavca?

PREDSEDNIK OS ZSS
Marjan NEUVIRT

Zaskrbljeni obrazi otrok, staršev in tudi učiteljev

Ponovno je šolsko leto naokoli in naredili smo analize uspešnosti po šolah širom po naši ožji in širši domovini. Marsikateri nasmejani otroški obraz je vzradočen odšel iz šolskih klopi na tako težko pričakovane počitnice, našli pa so se tudi takšni, v osnovnih in srednjih šolah, katerim letošnje počitnice ne bodo pomenile počitka, temveč utrjevanje in učenje na novo sprejete v tem šolskem letu. Vsakomur plačilo po delu, bi lahko rekli, vendar ne smemo pozabiti na nekaj faktorjev, ki so zelo pomembni v otrokovem razvoju. Tu so na prvem mestu dom in starši pa šola in učitelji ter sošolci, širše okolje, v katerem otrok živi, in podobno. Tudi sposobni niso vsi enako, to vemo že od nekdaj, zato je slika ob koncu šolskega leta resnično pestra in marsikatero gorko rečemo učitelji na večini osnovnih šol prav na račun problemov in težav, ki jih imajo učenci in seveda tudi učitelji sami vse šolsko leto.

Že dolgo je od tega, ko sem napisal misel, da je »učitelj kot gob po dežju, služb zanje pa ni nikjer«. Danes lahko ugotovimo, da je ta problem še veliko težji, saj se gospodarski in politični problemi v naši družbi kažejo tudi v našem šolstvu. Prekinitev dela so danes standardna oblika izkazovanja nezadovoljstva delavcev, a nihče se ne vpraša, mislim od teh, ki so zaposleni in se odločijo za »štrajk«, ali je to v celoti smiselno ali ne. Bolje vprašanje v roki kot golob na strehi bi lahko rekli tisti, ki se danes iz dneva v dan pehajo za službo, a je ne morejo in ne morejo dobiti. Verjemite, ogromno je takšnih in tudi v občini Gor. Radgona številni le-teh nenehno raste. Ti »reže«, ki tudi po leto in več čakajo na zaposlitev, še pomislijo ne na prekinitve dela, saj komaj čakajo, da ga dobijo. Govorim bolj splošno, a slika učiteljev je skoraj enaka. Vsako leto veliko mladih diplomiranih oz. se jih usposobi za poučevanje, potem pa se potikajo po raznih podjetjih (če sploh dobijo delovno mesto) in

opravljajo vse tisto, kar najmanj ustreza usposobljenemu pedagoškemu delavcu. Negodovanje slovenskih učiteljev je glede višine osebnih dohodkov resnično neutemeljeno, kar je pač odvisno od občine same, kjer se učitelji odločijo za prekinitve dela. Občina je tista in gospodarstvo v njej, ki kroji usodo negospodarskih dejavnosti, zato zahteve nekaterih območij oz. občin in s tem šol v njih niso realne, če smo seznanjeni s povprečnimi OD v gospodarstvu in negospodarstvu. Ne razumem, kako bi lahko vzeli delavcem v podjetjih, ki imajo nižje osebnih dohodke, ter s tem zvišali OD, recimo učiteljem, ki so po mojem, vsaj v nekaj zadnjih mesecih, bolje plačani kot delavci v podjetjih, seveda glede na izobrazbo. No, tukaj pa se potem začno kazati slike s TV ekrana, kjer vidimo v veliko zadovoljstvo otrok prazne učilnice, ter gledamo in poslušamo nezadovoljne prosvetne delavce. Še vedno sem mnenja, da bi moral vsakdo, pa najsi bo to navadni delavec v proizvodnji, pa tudi učitelj, najprej gledati na to, kako bo opravljal svoje delo, kako bo pomagal mlademu rodu do boljše prihodnosti, da se bo zanimal za njihove težave, ne pa da bo hodil v razred, ker potrebuje denar za preživetje, da jim bo nenehno tarnal, kako slabo živi itd. Oprostite, nešteto je še takšnih učiteljev in marsikdo bo rekel, da naj pometem pred svojim pragom. Tam sem tudi začel, kajti zavedam se, da človek ni nezmojljiv, hkrati pa vem, da bi se lahko marsikaj napak storjenega spreobrnilo tudi na bolje.

Pa smo zopet pri začetku pri otrocih, pri srečnih in nesrečnih trenutkih njihovega mladega življenja. Smo kdaj vprašali, ali nismo tudi mi morda krivi otrokove oz. učenčeve trme, jeze, hudobije, neznanja in še marsičesa, kar ponavadi radi rečemo? Leto je za nami, storili smo korak naprej, novi generaciji smo dali novega znanja, novih navad in bodimo srečni z njimi vred ter se veselimo novega šolskega leta, kakršnega nam bo pač jesen prinesla. Ne upajte preveč: tako kot nam gre danes, nam jeseni gotovo ne bo šlo!

Bojan Macuh

Vesela brez atomskih bomb in topov — V zadnji številki Pomurskega vestnika, 27. decembra 1956, beremo celostransko reportažo, nadnaslovljeno Iz novinarjeve posebne beležnice. Uvod: »Vsak dan bruha tiskarski stroji v svetu milijone in milijone, da milijarde primerkov različnih časopisov. Od razgovorov državnikov, konferenc, prireditvev, preko dnevnih dogodkov do najdražjih novic: vse to najde prostor v časopisnih stolpcih. Zato ni čudno, če nazivajo tisk »veselila«. Po pravici zasluži tisk ta naziv. V nekoliko bolj skromnih dimenzijah predstavlja vse to tudi naš domači Pomurski vestnik, kajti 10.000 izvodov tedensko niso majne solze. Kako nastaja časopis, vedo tiste skupine dijakov, izletnikov, in vedo tisti posamezniki, ki so prišli največ iz gole radovednosti v tiskarno, kjer so si z zanimanjem ogledali stroje in nastajanje časopisa. Toda Pomurski vestnik ima čez 7.000 rednih naročnikov, ki jih mogoče prav tako zanima, kako se »rodi« domači list.«

In nadaljevanje oz. Konec za uvod: »Očrneli kostanji so prasketali nad ognjem in dim iz pečice se je sukal okrog debelušne kostanjarice, ki je nekoliko manj spretno kot trgovec zavijala iz kosov časopisnega papirja majhne vrečke. Kostanji so prijetno dišali, ko jih je kostanjarica naspaval v vrečke in jih pomajala mimoidočim. Ljudje so za trenutek postali, našli drobni in vrečice s kostanji so romale najprej v žep, nato v prvo košarico za odpadke ali pa so obležale kar tako ob poti, na cesti ali na domačem smetišču. To je res konec časopisa. Morda ubere včasih malo drugačno pot, zato naj velja ta prispevka s kostanjarico kot primera iz prve roke. Ampak vendarle. Nekaj primerkov časopisa ostane prav gotovo shranjenih. Hranijo jih časnikiarji na uredništvu, hranijo jih v knjižnicah, hranijo pa jih tudi nekateri posamezniki doma v Pomurju in morda celo daleč v tujini — naši izseljenci.« Pa še konec: »V četrtek jutraj vozi kurir cele gore časopisa na pošto in poštarji jih nosijo k vam, dragi bralci. V četrtek jutraj tudi časnikiarji na uredništvu nestrpno listamo po časopisu. Pogled drsi, od stolpca do stolpca, ali ni morda ostal kljub tolikim korekturam še kakšen čbfghljncdt. In če je, potem smatrajte tudi vi, da tiskarski skrat nikoli ne počiva.«

Tako smo se tudi prebili do devetega letnika — v leto 1957. Iz januarske številke (10. januar) obsežna anketa pod naslo-

vom Murska Sobota se še ni uveljavila kot kulturno središče Pomurja. Preberimo: »Priprave za gradnjo kulturnega doma v Murski Soboti trajajo že osmo leto. Prav toliko let poteka diskusija o tem, kakšen kulturni dom naj bi bil grajen v Murski Soboti. Zadnji dve leti pa je govora izključno o pokrajinskem gledališču, ki naj bo grajeno v Murski Soboti. Vse te obširne razprave spremljajo akcije zbiranja prispevkov, toda v vsem skupaj doslej ni bilo nič sistemati-

VESTNIK

čnega ali vsaj toliko sistematičnega, da bi nas privedlo do nekega resnega sklepa. V Murski Soboti, kjer so bili najzdritejši boji na to temo, so obstali pred dejstvom, ki jih je razorožilo, namreč nikjer v Pomurju ni razumevanja za to akcijo in vse skupaj naj bi se spremenilo v soboško zadevo. Zaradi vsega tega smo anketirali deset predsednikov (občin in občinskih odborov SZDL) v petih občinah: Ljutomer, Lendava, Radgona, Beltinci in Murska Sobota. Prejeli smo pet odgovorov. In sicer le iz Radgone od obeh anketiranih predsednikov, iz Ljutomera nismo prejeli nobenega odgovora, a iz drugih občin po en odgovor. Bistvo mnenj vseh predsednikov, ki so odgovorili na pet zastavljenih vprašanj, je, da Murska Sobota še ni opravičila svojega poslanstva kot kulturno središče Pomurja in zato v glavnem med prebivalstvom ni takšnega razumevanja za gradnjo pokrajinskega gledališča, kot smo pričakovali. Akcija sama je velika, toda zasnovana je bila preozko, o njej se je pisalo in govorilo premalo in kar je bilo storjeno, je bilo storjeno kampanjsko. Zaradi tega v marsikateri vasi še danes ne vedo, za kaj gre, kajti nekaj časa je govora o kulturnem domu, nekaj časa zopet o gledališču, poleg tega pa takšnega dela, ki bi opravičevalo zahteve po prispevkih za takšno stotomilijonsko zgradbo, prebivalci niso imeli prilike videti v kulturno-umetniških skupinah in kulturnih delavcih Murske Soboti, ki temu mestu še niso mogli prispevati večje živahnosti.«

(B. Ž)

PREJELI SMO

Ko sem v sredo, 28. 6. 1989, poslušal oddajo Radia Murska Sobota ob 17. uri, sem imel občutek, da sedita na zatožni klopi obe pomurski mlekarici.

Vsakdo, ki dobro ve, koliko sta ti mlekarici prispevali k razvoju kmetijstva in še posebej živinoreje v naši regiji, se je lahko nad vsemi občutki, ki jih je bilo slišati, samo zgražal. Cena mleka v zadnjih mesecih res ni bila spodobna, vendar pa ni bila tako nizka, da bi zaradi tega kdo propadel. S podobnimi krizami smo se srečevali tudi v preteklosti in jih niti razumno prestati, saj so potem spet prišli boljši časi. Skoraj ne morem verjeti, da smo tako hitro pozabili ali znali zamolčati vseugodnosti, ki smo jih bili deležni v obliki ugodnih posojil, premij in regresov v preteklih letih, in to, da sta v te sklade ogromno denarja prispevali tudi obe mlekarici. Kakšna bi bila danes naša pokrajina ob Muri, če ne bi bilo teh mlekaric in tako organiziranega odkupa mleka, se lahko prepričamo v nekaterih predelih Jugoslavije.

Zato je toliko bolj nerazumljivo, da smo sledili in poslušali vodje neke organizacije, ki naj bi bila kmetovja, pa to ni. Usodi tistih, ki pridobivajo mleko, in tovarne sta neločljivo povezani. V tem trenutku smo preveč odvisni drug od drugega, da bi se lahko tako igrali z lastno usodo in usodo mlekarne, in to samo zato, da bi podprli osebne želje nekaterih voditeljev, ki bi se radi dvignili na političnem področju in se pri tem izdajajo za velike kmetovne zaščitnike.

Pred enim letom je bila z velikim pompom ustanovljena

»kmečka zveza« z namenom, da si bodo svojo usodo krojili kmetje sami. Prvo darilo, ki so ga ponujali samoimenovani vodje te zveze, je bil bojkot oddaje pšenice v lanskem letu, in to zelo ostro. Nato so do jeseni modro molčali, takrat pa pomagali Tovarni šladorja Ormož razdeliti denar kot dodatek za sladkorno peso, kot da tovarna sama tega ne bi zmogla. To so si potem šli kot veliko uslugo, ki so jo naredili pridlovalcem pese.

Komu je bil potreben bojkot oddaje mleka?

Če se k štrajku zatečejo delavci, imajo svoje zahteve točno določene, npr. »povišanje plač za toliko odstotkov«, kmečka zveza oziroma njeni vodje pa so v bojazni, da jih zvezna vlada s popravkom cen mleka prehit, pripravili bojkot, ne da bi vedeli, kaj sploh hočejo, in so se pri tem izgovarjali na izračun Kmetijskega inštituta Slovenije. Vendar o številkah ali odstotkih ni bilo govora niti pri mleku niti pri mesu. Po besedah tovariša Horvata s Tišine, ki je dejal, da so se že zgodaj spomnili pogajali o ceni mleka s slovensko vlado in da v takratnem dogovoru niso upoštevali inflacije, pomeni, da se niso znali pogajati in da so prav tisti, ki so se pogajali, krivi za takšno nizko odkupno ceno mleka. Zakaj so potem sedaj zvalili krivdo na mlekarne, ki so se dogovora držale, ne glede na to, da se tudi same srečujejo s težavami zaradi velikih zalog in raznih drugih

igric, ki se v državi dogajajo. Bojkot bi tako moral biti usmerjen proti tistim, ki so se v imenu kmetov z vlado pogajali in so nas tako poceni prodali. Vendar ne v takšni obliki, ker so časi, v katerih živimo, vendarle prehud, da bi se tako igrali s svojimi pridelki.

Vsak, ki nekako realno spremlja vse, kar se dogaja okrog kmečke zveze, lahko ugotovi, da z njeno ustanovitvijo nismo menjali konja, ki bi nas ponesel v svetlo prihodnost, pač pa gospodarja, ki nas bo učil bojkotirati, štrajkati, protestirati, dati pa nam tako ali tako ničesar ne more.

To, kdo se bo odločil za bojkot in kdo ne, naj bi bila stvar vsakega posameznika. Zakaj potem toliko lažne propagande in celo prisile. Zakaj si je tov. Horvat osebno toliko prizadeval, da bi k bojkotu pridobil tudi mene. Od vsega začetka sem bil proti bojkotu in svojega stališča nisem spremenil. Okrog tega je sam napelel nekaj spletk, v katere je vmešal tudi zadrugo in pospeševalca, ki pri tem ni imel ničesar. Izjavo tov. Horvata v radijski oddaji, da hodim vsako leto delat v tujino, da lahko tako pokrijem izgube pri pridelavi mleka, lahko torej smatram kot kazn za nepoštenost ali neubogljivost. Takšno izjavo si tov. Horvat lahko privoščil na gasilskih vajah ali v gostilni, ne pa v sredstvih javnega obveščanja, ker je neresnična, žaljiva in pomeni pravo provokacijo.

O kalkulacijah oziroma proizvodni ceni mleka, ki so dosega-

mo na kmetiji, se namreč na temu primernem mestu lahko sam prepriča iz dokumentov, ki jih že drugo leto vodimo za potrebe Kmetijskega inštituta Slovenije. Če pa denar, ki sem ga tako služil s svojim poštenim delom, vlagam v nakup nekaterih strojev, ki si jih drugače res ne bi mogli kupiti, se to niti kmečke zveze niti Horvata osebno ne tiče.

Marsikaj bi se še dalo napisati, vendar naj bo dovolj. Svoja razmišljanja pa bi rad sklenil z besedami, ki jih je tovariš Horvat izrekel na koncu oddaje: »Hvala vam, še bomo štrajkali« — (par-don) »bojkotirali«.

»Kar dajte in veliko sreče. V svojih vrstah imate prave mojstre, ki to počno na svojih kmetijah že dolgo vrsto let.«

Tudi sam sem bil član kmečke zveze, pristopil sem med zadnjimi v našem kraju, ker se pač s stališči in načinom dela že takrat nisem strinjal, vendar sem bil prepričan, da se bodo razmere uredile. Bojkoti in podobne stvari vendar niso tako enostavne zadeve, da bi o njih odločali posamezniki in po vzoru nekaterih politikov v državi manipulirali s sicer ne preveč zadovoljnimi kmečkimi množicami. V začetku tega odstavka sem napisal, da sem bil član. Po nekaj manj kot enem letu sem spoznal, da tu nimam kaj početi in zato zahtevam od podružnične kmečke zveze, da me črta iz članstva.

Ernest Andreč,
Sodišinci 8

NOVO — NOVO — NOVO — NOVO — NOVO — NOVO — NOVO — NOVO — NO

Tudi v Murski Soboti odslej vsako soboto

● SEJEM RABLJENIH AVTOMOBILOV IN DRUGE MEHANIZACIJE

NA DVORIŠČU AVTO-MOTO DRUŠTVA ŠTEFAN KOVAČ, NORŠINSKA 2, MURSKA SOBOTA
OD 7.00 DO 13.00

Omogočite si lažjo prodajo rabljenega avtomobila ali mehanizacije!

AVTO-MOTO DRUŠTVO ŠTEFAN KOVAČ, NORŠINSKA 2, MURSKA SOBOTA

Znamenje ob poti (petdesetletnici)

V naglici in v javnosti je neopazno postavil petdeseti kamen na poti življenja prav v času, ko smo sicer menjali koledarje, a novega kamna še vedno ni postavil, zato je prav, da se ga ob tem jubileju spomnimo tudi rojaki, saj med drugim tudi njemu gre zasluga, da širša slovenska javnost spoznava našo pokrajino in naše ljudi v resnični in seveda spet drugačni podobi.

Beseda je o Jožetu Zadravcu, ki je bil rojen 1939. leta v Odrančih. V Ljubljani je najprej končal študij teologije (1967), nato na filozofski fakulteti slavistiko in primerjalno književnost (1974), v Rimu pa se je na mednarodnem inštitutu specializiral tudi v časnikařtvu (1978/79). Od leta 1975 je urednik verskega tednika Družina in pisec tehničnih reportaž, predstavitev knjig in kulturnih dogodkov, hkrati pa avtor nekaj samostojnih knjig kot: Dnevnik z romarske poti Janeza Pavla II. po Poljskem (1979), Znamenje ob poti (1982), Zasedovana smer (1984), v Družini pa je v podlistku v nadaljevanjih (74 nadaljevanj) v letih 1986 - 1987) izhajalo zanimivo delo To je torej tisto življenje, ki ga je pohvalno ocenil med drugimi tudi Bojan Štih.

Mislím, da je podal najlepšo podobo rojaka Jožeta Zadravca kot vsestranskega novinarja, predvsem s kulturnega področja, slovenski pisatelj v zamejstvu Alojz Rebula. In zato prisluhnimo temu Rebulovemu sočnemu opisu.

»Jože Zdravec je po izvoru Prekmurec, po poklicu duhovnik, po evangelijski specializaciji salezijanec, po študijah profesor slavistike, po zaposlitvi časnikař pri vsakem tedniku Družina.

Ne vem, če se časnikař rodi, kot se rodi umetnik. A če se Jože Zdravec ni ravno rodil za sedmo umetnost, se mu je Muza časnikařstva le morala vsaj bežno prikazati sredi tega našega slovenskega sveta, ampak samo nadpovprečnega časnikařja.

Lahko tvegam trditev, da je Zdravčeva reportaža, ujeta v zadihanem lovu njegovega dopisniškega avta od enega konca Slovenije do drugega, postala že svojevrsna literarna zvrst, sredi bolj ali manj serijske panorame slovenskega časnikařstva. Njegove dopise bereš kakor nekakšne zanosne epistule iz sodobnega slovenskega sveta, radovedno zarzite tako v stoletja v župnijskih kronikah kot v sodobnost v diskotubah, nabite z lirizmom in po potrebi priostrene v kritično opazko.

To reporterstvo, ki nikoli ni abstraktno religiozno, ki je obenem tudi kulturno in miljejsko, se ne ograjuje med državne meje SR Slovenije... Zamejstvo in zdomstvo sta mu bili kot osveščeno slovenskemu intelektualcu v krvi davno pred kakšnim

uradnim tolerančnem ediktom. In tako ga ne najdemo z njegovo brnečo beležnico samo na prireditvah na Teološki fakulteti, na razstavah Narodne in univerzitetne knjižnice, v Plečnikovih Stranjah ali v Šentvidu na grobovih profesorjev velike Jegličeve gimnazije. Najdemo ga tudi povsod tam, kjer se razgori kakšen plamen slovenskega duha, ne glede na uradno vsečnost...»

Mislím, da so Rebulove ugotovitve pravilne. Menda ni dogodka v našem Pomurju, da Zdrav-

ca ne bi zanimal in o katerem ne bi spregovoril vsaj besede ali stavka. Njegove reportaže iz Prekmurja in od drugod po Sloveniji odlikujejo že sami izbrani naslovi, odlikuje jih izvrstna stilistična sočnost, kar je v novinarskih vrstah redkost, zato morda tudi Rebulovala ugotovitev, da je to »že svojevrsna literarna zvrst«. Zdravec rad veliko citira.

Sad nekaterih njegovih reportaž, zapisov, ocen in predstavitev je izdal tudi v knjigi Tje bomo našli pot in podnaslovlil Korenine slovenske vere in kulture.

»Če danes kakšno pero ljubeče šiva niti enotnega slovenskega duhovnega prostora, tako verskega kot kulturnega, je to Zdravčeva. To je pero, ki piše pod navdihom neke več kot kontingentno zemljepisne Slovenije. Bralca vodi v ono nadzemljepisno Slovenijo, ampak je samo Slovenec, sin Prešernove izbire in Cankarjeve profesije, Kosovlove vizije in Plečnikovega etosa. Pisanju izpod takšnega peresa moram reči iz srca na pot: srečno!« končuje svojo predstavitev pisatelj Rebula.

Prepričan sem, da bi Zdravec napisal ob jubileju drugače in lepše, saj je vsak zapis drugačen in nikoli nima stereotipnih modelov. Toda vseeno se ga hočemo ob jubileju spomniti in mu pri odkrivanju neznane in še zarzite podobe Pomurja želimo, da bi še pisal o svojih ljudeh, ki jih ima tako rad in s katerimi se tako pogosto srečuje.

Verjetno takemu predanemu novinarju res pripada na tej cesti življenja vsaj ena beseda, ki ima več pomenov, a prihaja iz srca z vsemi pomeni: srečno!

F. KUZMIČ

POLETNA GLEDALIŠKA ŠOLA

Zveza kulturnih organizacij Slovenije in Združenje gledaliških skupin imata že dolgoletno domovinsko pravico v Radencih. V poletnem času organizirajo tam gledališko šolo. Letos se je udeležilo prek 70 ljubiteljskih lutkovnih in gledaliških navdušencev, da bi spoznali kaj novega, drugačnega, predvsem pa koristnega za delo v kulturnih društvih.

Naslov letošnjega seminarja je bil: Od besedila do predstave. Mentorji: Barbara Hieng, Zdravko Zupancič, Aleksander Jurc, Jaša Jamnik (za režisersko dejavnost), Igor Samobor, Violeta Tomič (za igralce), Vili Ravnjak (za drama-

turje), Eka Vogeltnik (za scenografate in kostumografate) ter Gregor Strniša (za glasbenike) so skušali seminaristom na zgledu besedila Heinerja Müllerja Srčna igra prikazati celotno paleto dejavnosti pri postavitvi neke igre na oder.

Pri tem delu so skušali sprostiti vso domišljijo seminaristov, saj so le-ti že od začetka iz priročnih in dosegljivih rekvizitov skušali ustvariti scensko podobo dela, v razpravah obdelati besedilo in iz njega (vsak iz svojega zornega kota) narediti gledljivo odrsko uprizoritev.

V letošnji gledališki šoli so pod

vodstvom strokovne svetovalke za gledališko dejavnost Metke Zobec iz Ljubljane ustvarili prijetno delovno vzdušje, ki je glede na starostno sestavo (skoraj polovica udeležencev je še srednješolcev) potrebno za mlade rodove ljubiteljskih gledališnikov in lutkarjev.

Škoda, da pri Zvezi kulturnih organizacij Slovenije nimajo temeljitejših analize dosedanjega dela, predvsem pa odzivnosti te poletne šole v ljubiteljski kulturni ustvarjalnosti. Glede na odzivnost in dobre mentorje bi se rezultati morali že kazati. Mogoče bomo takšno analizo tudi dobili.

Dušan Loparnik

kulturni koledar

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je odprta razstava slik, grafik, skulptur in objektov, ki jo je ob 10-letnici sodelovanja med Mursko Soboto in Ingolstadt pripravila mestna galerija iz Ingolstadta. Naslov je Vezi-Bindungen, v njej pa se predstavljajo nemški likovni umetniki: Werner Kapfer, Thomas Neumaier, Christa Rausch, Matthias Schlüter, Uli Seidler in Stefan Winkelmeijer. Razstava bo odprta do 23. julija.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin je na ogled razstava olj na platnu Marjana Jakobina iz Zagreba. Odprta bo do 22. julija.

RADENCI — Turistično društvo Radenci bo tudi letos pripravilo razstavo cvetja. Gospodinj, ki jim je okvarjanje z lončicami v veselje, bodo sosedom in drugim obiskovalcem pokazale, kakšne uspehe so dosegle ali »kako se znajo pogovarjati z rožami«. Poleg cvetja bodo razstavili tudi najizvirnejše spominke. Razstava bo v stekleni dvorani v Radencih 14. in 15. julija od 10. do 19. ure. Gospodinj lahko prinesejo cvetje 13. julija od 17. do 19. ure, da jih bodo pripravili za razstavo.

KNJIŽNE USPEŠNICE

v knjigarni Dobra knjiga v Murski Soboti:

CVETJE — aranžmaji-šopkikebana (Mladinska knjiga)

DVOJČKA TEKMECA, Robert Ludlum (DZS Ljubljana)

Vrtec z jabolki, Boris Juki (Založba Borec)

MILAN VINCETIČ: ZGODBE IZ CIKLA LUNA NA MESECU

2

RIKVERC

Moj skorajda bolesten strah, da bo rdeči rob kahlíce, v kateri se mi je mrazil slonček, za vse večne čase ostal na moji ritki, je na-šo hišo dvignil na noge. Ne le, da sem skorajda cele dneve prečmeril, temveč vsake tolike čase nosil svoj lči, lči, ki ni bil niti elči niti ilči, temveč nekaj vmesnega. poleg tega pa sem racal, naphan s pleniciami kot kokoš, ki jo je tuintam nosilo nazaj. Spominjam se, stari oče je pravkar zadremal na divanu, pokrit čez oči s kapo, mama pa je pretikala posodo v kuhinji, oče pa bil na obhodu v Mačkovcih, ko sem jo zagledal: sprva je mirno zobala z ostalimi kurami, od katerih se je razlikovala le po dolgem, docela golem vratu, potem pa nenadoma zastala, zaplahutala s peruti in se silovito pognala nazaj. Stal sem pri oknu in od veselja udarjal z ročico po šipi, da je zacvenketala in zavpil na vse grlo:

— Lči, Lči...

Stari oče si je pomel oči, se oprl na kormice, dvignil glavo in se zagledal vame:

— Kaj pa je spet, Milči?

— Lči, Lči, sem teptal na mestu in ploskal z ročicama, medtem ko se je kokoš ritensko zabila med planke. Nekaj časa je postala, verjetno jo je pretrgalo v križu, potem pa se z isto močjo pognala naprej. Seveda me je cela stvar zabavala, stari oče pa se je le pogladil po brkih in priklimal:

— Kdo drug kot ta Rikverc, Milči.

— Lči, Lči, kverlc, kverlc, sem papagajil za njim, njemu pa se je razjasnilo čelo, kajti ta moj lči je bil v resnici Milči, polomljeni lči, ki ni bil niti r niti l, pa nova, še neokrita sposobnost mojih glasilk, ki je delala vsem po vrsti sive lase.

Že to, da nisem najprej zlogoval kot je to v navadi mama ali ata, temveč začel z l-jem in l-jem, je obetalo, kajti malo je manjkalo, da me niso, seveda na prigovarjanje vsevedne sosedu, odpeljali v bolnico, kjer naj bi mi prikleščili jezik v trske. Spora sem se prestrašil, da se mi je od stra-

hu obrnil navpik, šele kasneje, ko sem opazil, da so me želeli le ukrotiti, pa sem dojel, da bi bila le-to lahko tudi velika prednost: izpuščal bi glasove, ki ne bi bili podobni niti človeškim niti živalskim temveč — drevesnim. Da se ta moja pogruntavščina ne bi dobro iztekla, sem spoznal že isti večer, zato sem sam pri sebi sklenil, da bom skušal govoriti vsem navkljub čimbolj nerazložno in zapleteno, s kuro Rikverc, ki jo je vse bolj in bolj nosilo, pa bi sklenil večno prijateljstvo.

In prav to je bilo menda vzrok, da sem se najprej spoprijateljil z lekarnarjem Nisvetom, možem srednjih let s skrbno urejeno kozjo bradico in starinskimi naočniki, čez katere je pogledoval samo z belim, h kateremu sem prihlačal že naslednji dan. Še preden me je pobara, da se najprej pozdravi, sem slekel hlače in mu skorajda pod nos pomolil mojo ritko s kahlčnim robom.

— Takega ritkastega purgativa pa nimam, se je posmehal in si pogladil bradico. Sicer pa, če sem odkrit, ti lahko izdam skrivnost: samo ena stvar pomaga, Milči.

Izpod pulta je privlekel že napol ovelo širokolistno rastlino in me ošvrknil po roki, da sem nakremžil ustnice.

— Nič zato, Lči, Lči, me je posnemal, nič zato, če peče, kajti tudi najslajše zdravilo hudo zapeče. Če peče, tudi ozdravi, Milči. In — se je zavrtel na peti — vidiš vse te stekleničke? Kaj je v njih, Milči? Koprive, take travice, zmlete na prah. Toda, dragi moj, to stane debele denarje. Saj vendar raste prosto v naravi, kar za ovinikom... Nič lažjega, Milči, samo sleci hlače in hajd z golo ritko vanje. Boš videl, kako boš zdrav! Nisem si dal reči dvakrat, kajti poslušal sem ga z odprtimi usti: gospod Nisvet je vendar učen mož, pa še diši povrh, bradico ima pa lepe gladke mastne lase, gospod Nisvet je pravi zdravnik. Komaj se je skril izza rdečkaste žametne zavese, ki jo je sonce že obledilo, sem se znašel na cesti in kar se

da hitro odracal proti ovinku s koprivami... Nekaj trenutkov sem postal in se previdno oziral naokoli, kajti nobenemu ne bi za nobeno ceno pokazal svoje ritke z rdečkastim robom in ko sem se prepričal, da me nobena živa duša ne opazuje, sem imel že hlače pod koleno. Ko me je ošvrknila prva kopriva, sem se skorajda opotekel, vendar sem le stisnil zobe in se delal junaka ter naredil dva, tri korake. Ne, če je dejal gospod Nisvet, da ta ognjena trava pomaga, potem pomaga. O tem ni dvoma. Zamižal sem in si zamislil nekaj najlepšega: na primer torto s četrto svečo, šolsko torbo, lokomotivo, starega očeta na izletu, vendar nisem mogel zadržati glasu, ko sem se sesedel vanje. Kot bi me kdo pahnil v mravišče. Na koži so se v trenutku pojavili belkasti mehurčki in gobice, nehoti mi je ušlo za grgišče solza, kar se da hitro sem si povlekel hlače in obenem dobil po rokah ter se skušal čimprej rešiti. Naj sem poskušal karkoli — umikal sem se ritensko in zadeval ob rastline. Nehote sem pomislil na svojo ubogo kuro in na lekarnarja, ki se je prav gotovo pritajil za oknom, podlekarnarja, ki se mi je privoščljivo krohotal in se pri tem držal za trebuh. Zato sem sklenil, da se mu bom maščeval. Skoraj do zore mi je mama polagala na opečeno ritko kamilične obkladke, stari oče pa skorajda nerazložno brkljal, da bo tega zeliščarja enkrat za vselej zmel v prah in zaprl v stekleničko.

Kako živo sem si predstavljaval, da ga najprej zmelje v ocvirce, le-te pa nekaj dni zatem, seveda posušene, dokonča s kavimim mlinčkom. Ne le, da sem mu hudo privoščil, kar želel sem si, da bom nekoč ugledal neugledno stekleničko s sivkastim praškom, na kateri bo lep, krancijav napis: Purgativum Nisvetus.

Žal mamini obkladki niso kaj dosti pomagali, zato me je okoli poldneva stari oče naložil na prilažnik svojega kompresorja, namreč starinskega kolesa, in pogljal proti lekarnarju. Tega sem

se najbolj bal, čeprav je navsezadnje vse skupaj izpadlo prav nasprotno. Lekarnar, ki se je postavil v novi straji, se je sprva nekaj mrgodil, knilil z rokami in pokazoval na stekleničke, v katerih naj bi bila shranjena vsa učnost tega sveta, zatem pa skoraj neopazno povabil mojega starega očeta za pult, kjer sta nekaj časa razpredala o zdravilnem mahu, potem pa kratkomalo izginila za zaveso. Ko so se še zaprle vrata sobe, v kateri naj bi ta gospod lekarnar mešal praške, purgative, kapljice in mazila, se mi je čas vlekel, vlekel, vlekel, da sem se kmalu naveličal samega sebe. Nič, sem sklenil, bom pač raziskal vso to njegovo učnost: in tako sem začel pretikati med stekleničkami, ki so se nevarno majale, trkljale in odmaševale, da sem se presneto zabaval.

Starega očeta pa ni in ni bilo na spregled. Ko sem že mislil popihati, četudi sem še čutil pekočino v hlačah, se je prikazal: bil je precej nenavadne volje, še več, celo brki so mu stali navkriž, kapo pa si je potisnil na tilnik in si široko odpel ovratnik, da so mu popokali šivi, ko me je dvignil skorajda do stropa:

— Milči, Milči, pogledaj to zdravilo. Vidiš, kako diši? Kar lepo poduhaj. A ni prijetno? Vse pozdravi, kajne gospod magister, se je obrnil k lekarnarju, ki je le priklimal in mu neopazno pomežiknil. A ko je stari oče hotel plačati, je le zamahnil z roko in naju skoraj porinil skozi vrata.

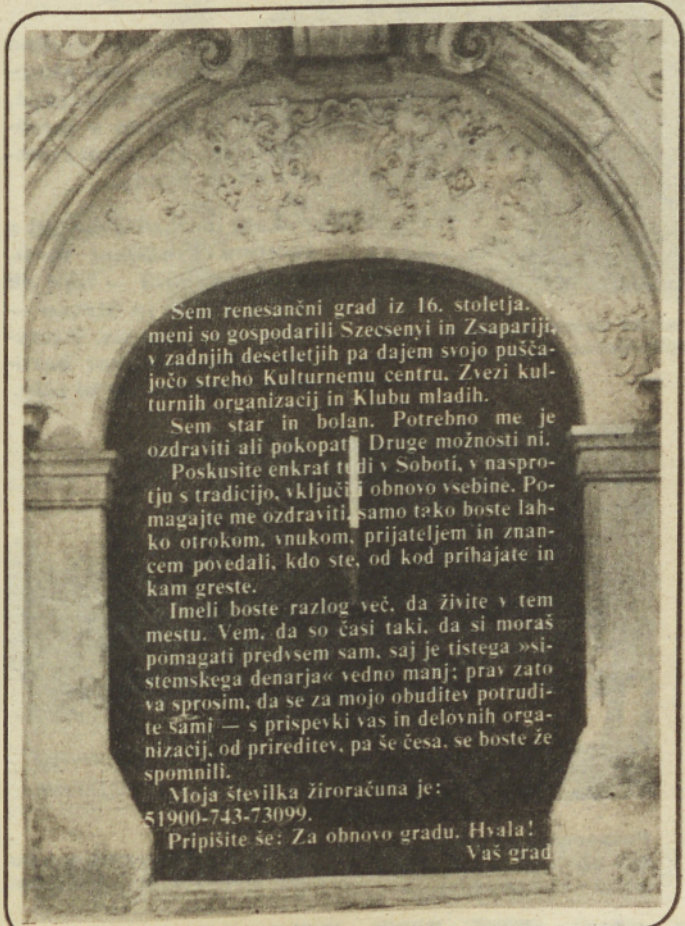
— Rverc, Rverc, sem zatečajnal.

— A, je spregledal gospod Nisvet, tvoj Rikverc, kajne? Nič lažjega, Milči. Ampak, dragi moj Lči, je kolcnil, najprej te moram nekaj vprašati in sicer čisto po moško: kako si šel, ko si se zdravil s pekočimi koprivami?

— Rverc, Rverc, sem povlekel upirajoč oči v njegove nasršene obrvi.

— Kako pa drugače hodiš, Milči? Kako hodi tvoj stari oče?

(Nadaljevanje sledi)

Sem renesančni grad iz 16. stoletja, meni so gospodarili Szecsenyi in Zsapariji, v zadnjih desetletjih pa dajem svojo puščajočo streho Kulturnemu centru, Zvezi kulturnih organizacij in Klubu mladih.

Sem star in bolan. Potrebno me je ozdraviti ali pokopati. Druge možnosti ni. Poskusite enkrat tudi v Soboti, v nasprotju s tradicijo, vključno obnovo vsebine. Pomagajte me ozdraviti, samo tako boste lahko otrokom, vnukom, prijateljem in znancom povedali, kdo ste, od kod prihajate in kam greste.

Imeli boste razlog več, da živite v tem mestu. Vem, da so časi takli, da si moraš pomagati predvsem sam, saj je tistega »sistemskega denarja« vedno manj; prav zato va sprosím, da se za mojo obuditev potrudite sami — s prispevki vas in delovnih organizacij, od prireditelj, pa še česa, se boste že spomnili.

Moja številka žirovačuna je:

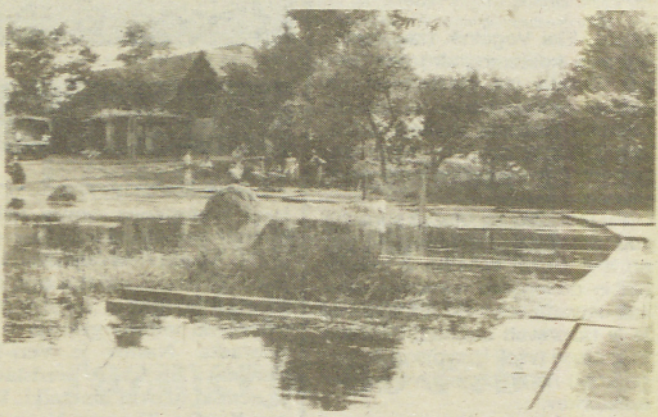
51900-743-73099.

Pripišite še: Za obnovo gradu. Hvala!

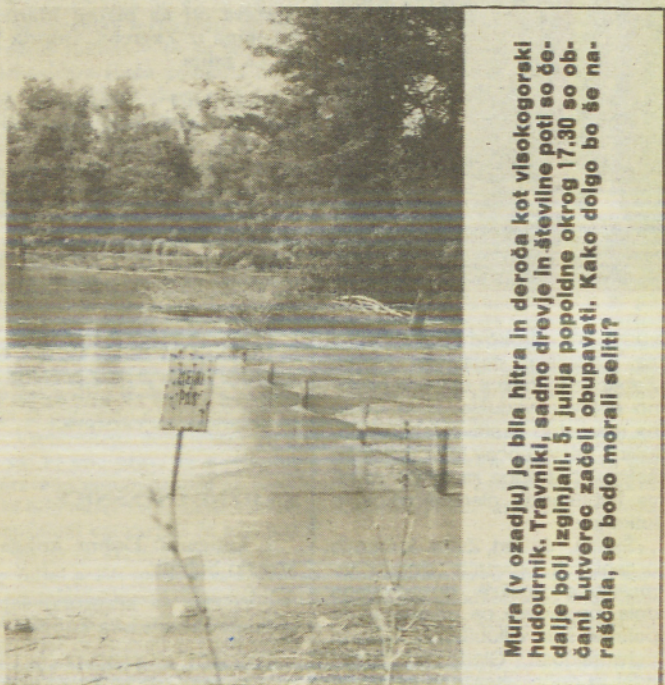
Vaš grad

MURSKI DUH STRAŠIL

Štab civilne zaščite občine Gornja Radgona se je sestel že 4. julija zvečer. Že takrat so vedeli, da bo Mura ogrozila občino Gornja Radgona. Dežurali so vso noč, zgodaj zjutraj 5. julija pa so s pomočjo čolnov izsekali ljudi iz dveh hiš v Hrastju-Moti. Gladina Mure se je začela dvigati.

Mura (v ozadju) je bila hitra in deroča kot visokogorski hudournik. Travniki, sadna drevja in številne poti so do danke bolj izgubljeni. 5. julija popoldne okrog 17.30 so občani Lutverca začeli obupavati. Kako dolgo bo še naraščala, se bodo morali seliti?

Bodo vreče zdržale? Če bi Mura narasla še nekaj centimetrov in bi voda dobila še večjo moč, bi tudi nasip v Lutvercih popustil. Ponoči med 5. in 6. junijem se je gladina reke Mure na območju občine Gornja Radgona začela nizat. Centimeter za centimetrom, kljub temu pa so si mnogi oddahnili.

Okrog 300 ljudi, članov gasilskih društev in civilne zaščite ter pripadnikov JLA, je obvarovalo Apaško dolino pred najhujšo katastrofo. Ob nasipu je bilo okrog 61 tisoč petsto vreč, napolnjenih s peskom iz gramoznice v Krogu. Marsikdo ni zatisnil očesa več kot 48 ur. Čez dan so prihiteeli na pomoč tudi delavci Elrada, Avtoradgona in Mode. Pomoč je bila hitra in dobro organizirana.

Grozljiva je podoba, ko reka podivja. Strah, ki ga občutijo ljudje, ki leta in leta živijo v prijateljstvu z reko, je nepopisen. A življenje je včasih kruto in neusmiljeno, zato se je s to grozljivostjo potrebno sprijazniti in se z njo spoprijeti.

Ko ne gre več drugače in ko podivjana reka zagrozi, pomaga samo pesek v vrečah in litri potu pripadnikov civilne zaščite, gasilcev in vseh krajanov. V obmurskih-krajevni skupnostih v občini Ljutomer — Križevci, Veržej, Cven in Razkrižje — so v kritičnih dneh dežurali in pomagali preprečevati najhujše vsi. Na pomoč pa so jim priskočili strokovnjaki vodnega gospodarstva.

Dva dni in dve noči se je okrog 300 občanov gornje-radgonske občine (članov gasilskih društev in civilne zaščite) borilo z naraslo vodo reke Mure. Začelo se je z velikim neurjem v začetku tedna, prva opozorila pa so prihajala v torek, 4. julija. Mimogrede — gasilci so imeli akcijo že v ponedeljek zvečer, ko je strela udarila v gospodarsko poslopje na Meleh.

Štab civilne zaščite občine Gornja Radgona se je sestel že v torek zvečer, organizirali so tudi dežurno službo in nadzorovali zviševanje gladine reke Mure.

Zjutraj, v sredo 5. julija, so morali s čolni izseliti ljudi iz dveh hiš v Hrastju-Moti, postalo pa je tudi kritično za nasipom v Lutvercih. Skoraj ves dan se je gladina zviševala in dosegla 455 centimetrov. Upadati je začela šele okrog polnoči

med 5. in 6. julijem. Poplavljenih je bilo vedno več površin, travnikov, sadovnjakov, polj, rokavi pa so bili že prav tako deroči kot reka. Dopoldne so zatuli sirene, izvršni svet pa je sprejel sklep o uvedbi izrednih razmer. Vse delovne organizacije, ki so lahko kakorkoli pomagale zavezati čedalje večjo nevarnost poplav, so priskočile na pomoč tako materialno kot tudi delavci. V Radencih je podtalnica čedalje bolj ogrožala hotel Radin, v Gornji Radgoni je okrog deset ljudi prečrpavalo vodo iz kanalizacije, toliko jih je nadzorovalo gnojnomagalni sistem in črpalko na Milnskem potoku v Vratji vasi. Za utrjevanja nasipa v Lutvercih so morali napolniti 6500 vreč (ko jim jih je zmanjkalo, so jih pripeljali z Vodnega gospodarstva in Mešalnice v Črncih) s pe-

skom ali mivko, ki jo je preiskrbel Komunal. Obrtna zadruga 14. oktober, vozili pa so jo tudi iz gramoznice Pomurja. 48 ur je torej trajal boj z naraslo reko Muro v občini Gornja Radgona, vendar se delo gasilcev in civilne zaščite še ni končalo. Kakor se je zniževala gladina reke Mure, tako se je zviševala podtalnica v mestu Gornja Radgona in vaseh ob reki. V mnogih kleteh je bilo več kot 70 centimetrov vode, črpanje ni pomagalo kaj dosti. Začasno so nehali črpati tudi mineralno vodo iz Petanjskega vrečca, na srečo pa voda v vodnem zajetju ni bila oporečna (vzorce vode so redno pregledovali v laboratoriju Radenske).

Voda je zaenkrat le pokazala zobe, ljudje pa, da se lahko s skupno, hitro in organizirano akcijo marsikaj reši.

LENDAVA

... IN

Ko so si v treh pomurskih občinah (Gornja Radgona, Ljutomer in Murska Sobota) že oddahnili, saj je nevarnost večjih poplav minila, so zagnali preplah v občini Lendava. Poplavni val je z enodnevnim zamudo prispel do lendavske občine in začel povzročati težave. Reka Mura je najprej začela naraščati ob svojem spodnjem toku, saj Drava, v katero se Mura izliva, ni uspela sprejeti vse vodne mase. Tako upočasnjena izliva se je seveda neke moral poznati. Počasno in vztrajno naraščanje Mure pa je doseglo vrh v četrtek ponoči, ko je reka Mura tik ob hrvaški meji prebila obrambni nasip in vodna masa je začela poplavljeni polja med nasipom in cesto Lendava—Mursko Središče. Voda je znotraj tega pasu poplavlila okoli 8 kvadratnih kilometrov polj in začela groziti tudi naselja Gaberje, Gornji in Dolnji Lakoš. Enote civilne zaščite, gasilci in drugi prostovoljci so skušali storiti vse, da prebivalcev ne bi bilo potrebno izseliti.

Nesreča je dosegla vrhunec v petek popoldne, ko je voda ob cesti Lendava—Mursko Središče začela rušiti most pri transformatorski postaji. Obenem pa je v Dolnjem Lakošu narasla že tako visoko, da je poplavlila športno igrišče, ki je tik ob naselju.

Vsem, ki so skušali na kakršenkoli način pomagati, je ostala samo še ena rešitev: na pomoč so poklicali vsa društva, gasilce in enote civilne zaščite v Pomurju, ki premorejo čolne. Z njimi so začeli odvažati vreče s peskom do razpoke v obrambnem nasipu in jo zadelovati. To jim je tudi uspelo in tako je največja nevarnost minila. Obenem so se borili z vodo pri glavni transformatorski postaji, ki jo je ogrožala narasla voda. Če bi jo zalilo, bi morali izklopiti električni tok in Lendava bi ostala brez elektrike. To pa bi pomenilo, da bi

Gumijasta korajža na murski stihiji

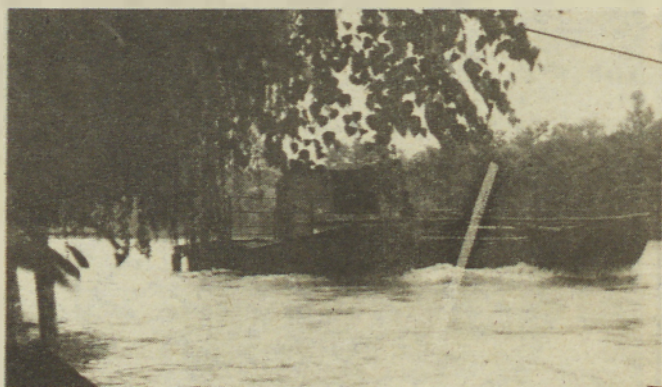
Pri kroškem brodu, kjer smo sicer vajeni piknikov — po domače »brndž« — je tokrat poplavljen, divje in razpenjeno. Mura drvi in podira.

Sreda, 5. julija dopoldne. Ob 11.40 slišimo poročilo: višina Mure v Gornji Radgoni — 442 centimetrov, pretok 1200 kubičnih metrov na sekundo. Smo na murskem nasipu pri Krogu.

Ni »šans«, da bi se s steno vsaj za streljaj približali tamkajšnjemu vodnemu črpališču. Voda se razliva čez dovodno pot, sega do pasu in čez, okrog ograjenega črpališča je kalna vodna stihija. Fantje iz vodno-

reševalne enote civilne zaščite v krajevni skupnosti Krog nas korajžijo, naj le vstopimo v gumijasti čoln in z njimi zavezlamo do broda.

Kaki dve uri smo bili s srčnimi kroškimi fanti, ki so nas tudi — bolj ali manj mokre in blatne — vrnili na trdna tla. V nasprotnem tega, kar berte in gledate, ne bi bilo.

Fotopogled na visoke Murine valove, ki so neusmiljeno butali ob trup broda. Murskemu brodniku, ki je bil z nami, očitno ni bilo vseeno.

MED JELŠAMI

S POPLAV POROČAJO:
Bernarda B. Peček
Branko Žunec
Štefan Sobočan
Nataša Juhnov

POTEM JE PRIŠEL POTOP

črpalke, ki črpajo vodo iz vodovodnih zajetij, prenehale delovati in vsi, ki so priključeni na občinski vodovod, bi ostali brez pitne vode. Zato je občinski štab za civilno zaščito opozoril vse kraje, naj si doma pripravijo priročne zaloge

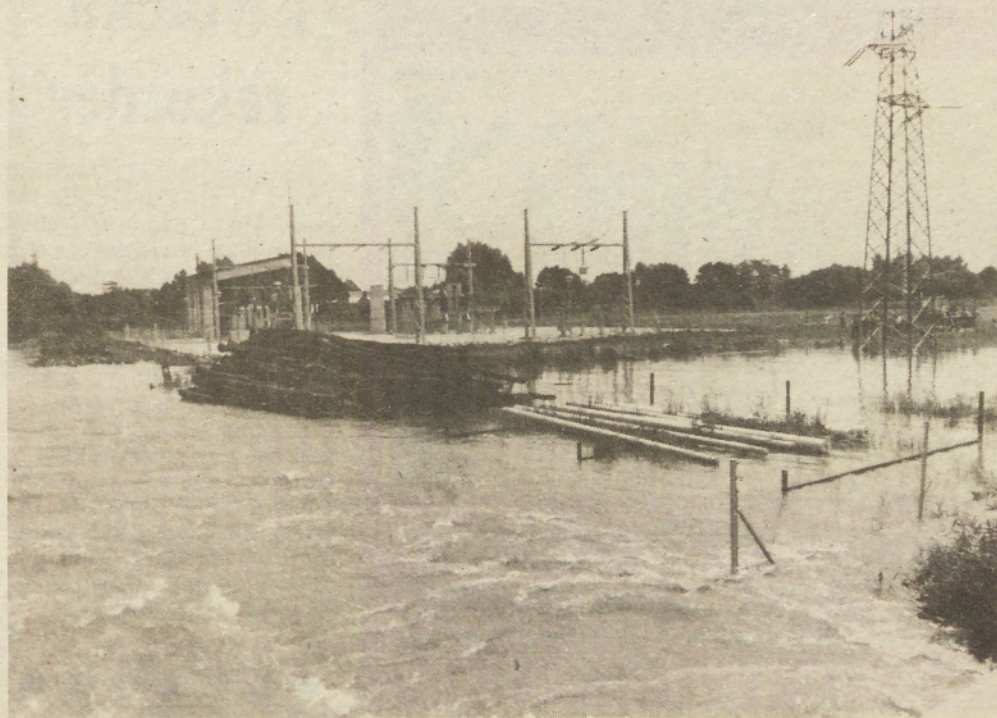
pitne vode. Brez elektrike bi ostali tudi v stanovanjih in delovnih organizacijah. Ob nadčloveških naporih pa je delavcem in prostovoljcem uspelo zavezati dotok vode in nevarnost je bila odstranjena.

Ob tej tragediji v občini

Lendava pa moramo povedati še nekaj: Na vseh kritičnih mestih se je zbralo veliko ljudi. Večina jih je marljivo delala in potila »krvavi pot«, našlo pa se je nekaj »strokovnjakov«, ki je le s »pametnimi« nasveti skušalo »pomagati«, da bi odstranili nevarnost. Res je, da več glav več ve, vendar pa — tu so bili pravi strokovnjaki, ki so imeli pripravljene strokovne rešitve. Dobro je, da so nevarnost tudi strokovno obvladali in preprečili najhujše. Nič manj niso kritike vredni vsi tisti, ki so »s pravimi informacijami in ob stalnem naraščanju reke Mure na avstrijski strani« ter napakah pri gradnji obrambnega nasipa skušali ustvariti še večjo zmedo in paniko med ljudmi. To, ali je bil obrambni nasip strokovno narejen ali ne in zakaj se je porušil, bodo ocenili strokovnjaki. Ko gre za golo preživetje, je potrebno samo garati. Za govorjenje bo časa še dovolj.

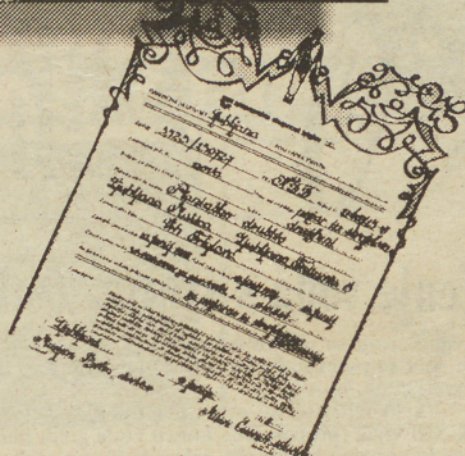

V četrtek proti večeru je gladina vode v Muri pri mostu v Murskem Središču dosegla kritično točko — izenačenje z višino nasipa. Ljudje so upali, da se ne bo zgodilo najhujše, žal pa je še isto noč narasla reka prebila nasip in poplavlila 800 hektarjev polj.

Lendavska transformatorska postaja je eden od vitalnih objektov, ki ga je bilo potrebno zaščititi pred poplavo. Če bi jo voda zalila, bi kraji ostali brez vode, elektrike in še česa.

NIČ NI TAKO VISOKO, DA NE BI POTREBOVALO ZAVAROVANJA

Najvišjo in najbolj izpostavljeno nepremičnino v Sloveniji smo zavarovali pred krajo, požarom, strelom, potresom, eksplozijo, viharjem in obrabo. Zavarujemo pa tudi vse ostale nepremičnine ali premičnine, ne glede na to, kje stojijo ali se premikajo.

zavarovalna skupnost triglav
KER ŽIVLJENJE POTREBUJE VARNOST

Pogled na poplavljeni območje pri Benici, kjer so pred časom zgradili nekaj deset metrov globok (betonski) jašek, po katerem naj bi prevažali iz zemeljskih globin premog.

Drugače kot peš ne gre več. V občini Ljutomer sta bili zaprti dve cesti: Veržej—Dokležovje in Razkrižje—Srednja Bistrica. Obvozi proti Murski Soboti so bili prek Radenec ali Murskega Središča.

Med obema obrambnima nasipoma na obeh bregovih Mure je veliko zarasti, v kateri je tudi divjad. Med vsemi, ki so začeli reševati družbeno in zasebno premoženje, so bili tudi veržejski lovci, ki so iskali zajce, jelene, srne in druge ogrožene živali, ki jih je divja Mura potisnila v stisko.

Za utrjevanje nasipov so v Pomurju s peskom napolnili 55 000 vreč, od tega na območju lendavske občine 32 000. Posnetek je iz Petišovec.

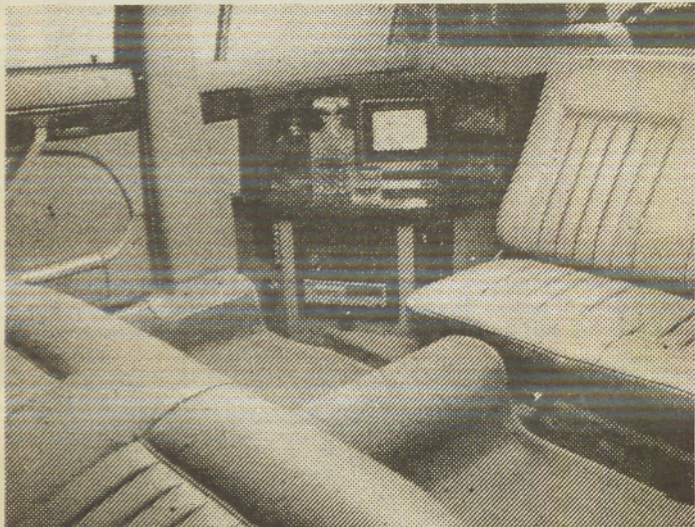
Najbolj nogometna nuna

Sestra Cristina iz mesteca Rufina blizu Firenc je gotovo najbolj nogometna nuna na zemeljski obli. Iz šolarjev svojega samostana je sestavila uspešno nogometno moštvo in ga poučuje o vseh skrivnostih tega popularnega športa. Kadar je pri volji, je tudi vsa vražja pri streljanju na gol.

SUPER MERCEDES

Švicarsko-zahodnonemška firma Trasco po želji bogatih kupcev podaljšuje mercedese. Na primer: »navaden« mercedes 500 SEC prerežejo, mu vstavijo približno meter dolg kos trupa in ga znova zavarijo v mercedes 1000 SEC limusine. Vstavljeni kos izrabijo za notranje ugodje, ki ga vidite na levi sliki.

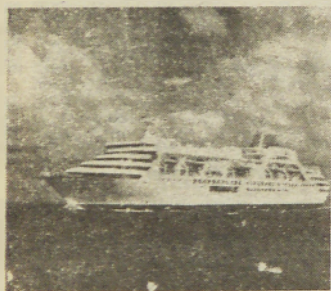

Največja ročka

Brez Guinnessa očitno spet ne bo šlo. Tokrat se je zanj potrudil kipar iz nizozemskega Haarlema, Jos Klingers. Ustvaril je brez konkurence največjo ročko za kavo na zemeljski obli, ki jo lahko občudujete na naši fotografiji. Ročka, ki naj simbolizira »najbolj zvestega spremljevalca skozi človekov vsakdan« — kavo, je visoka pet metrov, tehta pa šest stotov.

Največja japonska ladja

Največja japonska potniška ladja Fuji Maru je dolga 167 in široka 24 metrov. Tehta 23 500 ton, je zelo razkošno opremljena in v 163 sobah lahko sprejme 600 potnikov. Za en dan vožnje je treba odšteti 300 do 3450 dolarjev.

V tem časi, gda ni vsefela slučajni v ekonomiji glavou čerejo okouli inflacije pa razlagajo, ka je denominacija dinara eice dosta prerana, si moj dober pajdai čela svojo kmečko računico dela, pa si je un denominacijo dinara etak zamislo: dljegof vniheec njemi fkiup nora desetdinarske bankovce, pa njemi iz domaćin keljon po dva bankovca fkiup keli tak, ka z dvei desetdinarsof dobi format ednoga lista toalet papira. Z osmih desetdinarski bankovcof vó dobri štiri toalet papire. Belko pa more v bosti dati ra en listič fabričkoga toalet papira. Zato rajni v zabrlitne namene nica svoje. Bouleke je, kak ču bi ji čejro. Ekonomist rusmar brat Deouzi.

Mačka rekorder

Premiera musicla Andewa Loyda Webra Cats je bila 11. maja 1981. Samo v Veliki Britaniji ga je videlo že četrtilijona ljudi, v blagajnah pa se je nabralo okoli 500 milijonov funtov. Prevedli so ga v devet jezikov in uprizorili v trinajstih državah. V Londonu je musical na sporedu nepretrgoma že osem let. Pred kratkim je dosegel rekord v številu predstav: na sporedu je bila že 3358. predstava. Tako so Mačke potolkle rekord musicala Jezus Kristus Superstar istega avtorja, ki so ga izvedli 3357-krat.

POT PRIJATELJSTVA — Letos bo minilo 500 let, odkar je Krištof Kolumb odkril Ameriko in v Madridu so že začeli proslavljati znamenito obletnico. Prijatelji so se domislili tudi marsičesa nenavadnega. Tako so na primer spustili v zrak balon v obliki ladje Santa Marija, na kateri je plul Kolumb. Ameriški milijonar Malcolm Foerbes, ki je za prireditve namenil kar precej denarja, je ladjo poslal na pot prijateljstva.

Dragocena kodra

Največjo vsoto, ki jo je kdaj plačal za kak koder las znane osebnosti, je pred kratkim odrlil neki londonskih starinar. Za okvir s kodroma las Mozarta in Bethovena je odrlil 11.000 funtov (17.700 dolarjev).

Ko bo kraljevsko hišo zapustil zadnji krokar, grozi Londonu nevarnost. Tako vsaj pravi stara legenda. Sicer pa za zdaj lahko kraljica še mirno spi, saj se mojster krokarjev, John Wilington, še igra s poslednjim krokarjem na Towru. Uredniški p. s.: Tudi v Beogradu mirno spijo, kajti v Jugoslaviji imamo še veliko krokarjev.

Spomenik poštarjam

V Zahodni Nemčiji imajo že po tradiciji namesto poštarjev povečini poštarke, ki krožijo še posebej po manjših mestih — na svojih znamenitih črnih kolesih. Zdaj so dobile tudi prvi spomenik: vsem nemškim poštarjam so ga pred nedavnim postavili v Hamburgu.

Čiščenje voda s svežim zrakom

Ozračevalni stroji so očistili odvratno umazano vodo Suyong v Južni Koreji, kjer so potekali vodni športi olimpijskih iger. V tej vodi bodo spet živele ribe.

»Aire« — kisikovi stroji ali ozračevalci imajo nad vodo električni motor, ki vrti vijak (propeler) na koncu votle gredi pod vodo. Vijak potisne vodo navzven in ustvarja vakuum, ki sesa zrak navzdol po gredi, s kisikom obogateno vodo pa naokrog po jezeru. Delovanje ozračevalcev drži umazanijo (odpadke) v lebdečem stanju in spravi v kroženje bakterije, ki potem razkrajajo odpadke po vsem jezeru. Bakterije, ki dobivajo dovolj kisika tudi za svojo rast, se močno razmnožujejo, kar pospešuje razkroj odpadkov. Za očiščenje Suyonga so potrebovali zelo močne ozračevalnike, manjše pa so uporabili npr. za povečanje koncentracije kisika in preprečenje velikega pomora rib v nekem jezeru v Minnesoti. Do sedaj je bila najpogostejša raba teh strojev za večanje koncentracije kisika v ribjih farmah po Aziji.

Kako je Mars izgubil ozračje

Jay Melosh in Ann Vickery z arizonske univerze sta proučevala učinek trkov kometov in asteroidov na Marsovo ozračje. Rezultati njunih raziskav so v nasprotju s prejšnjimi teorijami, ki domnevajo, da so kometi vplivali na nastanek vode in ozračja na planetih.

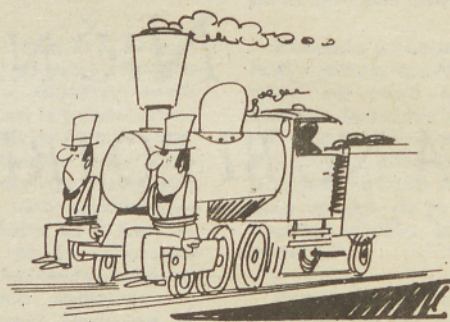
Ko neki predmet zadene planet, eksplodira v oblak vročih plinov, ki se širijo hitreje, kot je planetova ubežna hitrost. Ta plin potegne s sabo pline iz ozračja in jih dvigne v vesolje.

Proces je učinkovitejši pri planetih, ki imajo majhno težnost. Komet, ki zadene majhen planet, kot je Mars, mora imeti le tri kilometre v premeru, da dvigne pline. Za isti učinek na Zemlji pa bi moral meriti kar 13 kilometrov v premeru.

Znanstvenika domnevata, da je imel Mars v začetku ozračje s podobnim pritiskom kot Zemljino. Danes je zračni pritisk na Marsu stopetdesetkrat manjši od zemeljskega.

Kava varuje srce

Bolj ko je kava pražena, bolj varuje srce, so ugotovili nemški strokovnjaki (velja pa seveda za zdravo srce). Kot je na nekem simpoziju razložil prof. Nepomuk Zollner, je tako zaradi nikotinske kisline, ki jo štejejo k vitaminom kompleksa B. Ta snov, imenovana tudi niacin, zelo dobro vpliva na srce in krvni obtok ter lahko zmanjša nevarnost infarkta. V 70 odstotkih vseh primerov nikotinska kislina znižuje krvno maščobo. Zato uporabljajo ameriški specialisti za srce nikotinsko kislino za zniževanje krvne maščobe. Te snovi je veliko v jetrih, ledvicah, šampinjonih in seveda v kavi. V desetih gramih kavnih zrn je toliko nikotinske kisline kot v 100 gramih šampinjonov in tem več je, kolikor bolj je kava pražena. Največ nikotinske kisline vsebujejo posušene olove droži (45 miligramov v 100 gramih). Na srce ugodno vpliva vitamin E (največ ga je v rastlinskem olju in sveži zelenjavi), vitamin C pa deluje proti stresu.

Sredi 19. stoletja je po prvih hujših železniških nesrečah nek humoristični časopis predlagal, naj bi privezali na vsako lokomotivo spredaj dva visoka železniška funkcionarja. Potem se vlak gotovo ne bi več zaletavali.

Venec iz 300 tisoč krizantem

Znani park Tivoli v Köbenhavnu je danes star 140 let. Meščani so ta jubilej primerno proslavili. Za uradno slovesnost so okoli osrednjega vodometa naredili velikanski venec iz cvetja, dolg 113,5 metra. Rekord ni bil le trud, rekordna je bila tudi naglica, s katero je dvanajst dekoraterjev v osmih urah sestavilo čudovito cvetlično kompozicijo, visoko 110 centimetrov. Še podatek: za venec so potrebovali 300 tisoč krizantem.

Kjer se prepirata dva in druge

Čudežna polja, fantje iz Marlboro, ponovno z vami z novo kaseto. Na njej najdete toliko prijetnih skladb (Kjer se prepirata dva, Zidam, zidam, Bencina ni, Za vse otroke, Obladi-oblada-mucica, Lepa vanilija in druge), da se bo morda res zgodilo, kar si fantje močno želijo — peta zlata plošča in kaseto.

Z aspirinom previdno

Precej ljudi je, ki menijo, da je aspirin popolnoma zanesljivo zdravilo. Saj ga tudi večina ljudi res lahko jemlje brez škodljivih posledic, vendar jih je tudi nekaj, ki ga ne bi smeli vzeti brez posveta z zdravnikom.

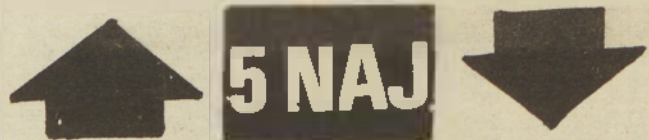
Kot vemo, je aspirin preskušeno sredstvo za ublažitev nekaterih simptomov, kot so na primer bolečine, glavobol, pa revmatična vnetja in vročina, če ni previsoka. Aspirin ni v prodaji le pod svojim imenom, ampak je včasih sestavni del nekaterih drugih preparatov proti prehladu, nahodu, bolečinam pri menstruaciji itn.

Vendar pa je pri nekaterih boleznih bolje, da se aspirinu izogibamo. Pacienti, ki so imeli ali imajo čir na želodcu ali dvanajsterniku, ne bi smeli posegati po njem, saj lahko povzroči resne krvavitve v želodcu. Prav tako se zaradi jemanja aspirina lahko poslabša vnetje želodčne sluznice — gastritis. Tudi zgaga lahko peče, to pa morda pomeni, da je pacient občutljiv na nekatere učinke aspirina. Aspirin lahko povzroči drobne krvavitve v prebavnem traktu. Med drugim so ugotovili, da pri ljudeh, ki so nagnjeni k alergijam, še posebno tistih, ki imajo astmo, po zaužitju aspirina zelo lahko nastopijo kožni izpuščaji in težave pri dihanju. Nikar ne jemljite aspirina na prazen želodec, ampak zmešajte s hrano in nekaj požirki mleka. Pred zaužitjem ga zdrobite ali raztopite v vodi ali čaju.

TELO POTREBUJE TEKOČINO

Človek, ki sedi za pisalno mizo, izloči v obliki znoja na dan približno liter vode. Drugi, ki se pri vročini ukvarja s kakšnim športom, je izloči toliko samo v eni sami uri. Če hoče človek ostati zdrav, mora to količino nadomestiti. Koliko človek pije, je odvisno od tega, koliko se znoji. Nekakšno pravilo je, da mora biti urin svetle barve — to je znamenje, da ima telo dovolj tekočine. Če pa je urin temen, človek pre malo pije. Zdravniki priporočajo pitje mineralne vode, ker v njej ni kalorij. Drugi pa imajo pomisleke, češ, v mineralni vodi je preveč rudninskih snovi, na primer natrija, ki sili krvni tlak kvišku, in kalcija, iz katerega nastajajo ledvični kamni. Zlata sredina je torej voda iz pipe. V njej ni preveč rudninskih snovi in ne kalorij.

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota. Slišite jo lahko ob petkih v oddaji 21 232.

1. Rdečo rožo utrgal bom zate — Don Juan
2. Nikš si ne — Magnet
3. Like a Prayer — Madonna
4. Rock me — Riva
5. One — Bee Gees

Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi videostudio na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

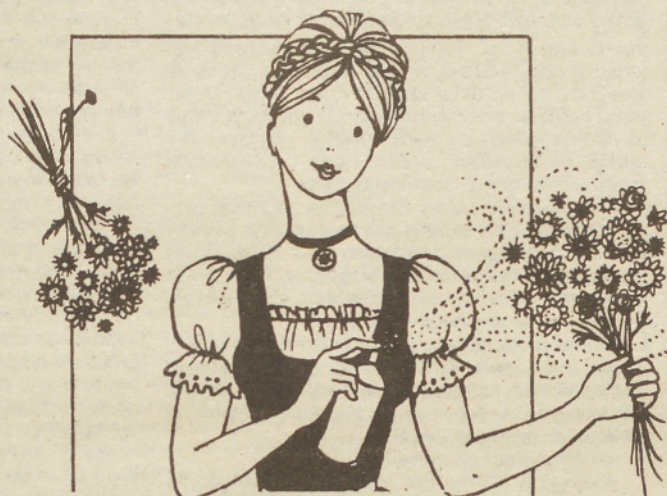
Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Oddaja 21 232 je na sporedu Radia Murska Sobota, UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz, ob petkih od 18.00 do 19.00.

ŽVALE

Nekateri ljudje imajo vsakič, ko pijejo iz kozarcev, ki jih ne operejo sami, v kotičku ustnic nadležne gnojne izpuščaje, ki jih bolj poznamo kot žvale.

Lahko vam povemo, kako se dajo žvale hitro pozdraviti. Na drobno zrežite in potem še stolcite v možnarju hrastovo skorjo. Posnamete jo iz vejic, ki niso debelejšje od roke. Na žvale polagajte zeliščni prah trikrat na dan. Namesto hrastove skorje lahko uporabite tudi koprivove liste, ki jih zmeljete v prah. Nekateri fototerapevti pa priporočajo tudi maščobo, ki jo z mezinem vzamete iz lastnega ušesa in si jo namažete na žvale.

POSUŠENO CVETJE

Cvetje morate narezati, preden se povsem razcveti. Cvetove narhlo posušite z lakom za lase in jih obesite z glavo navzdol, da se posušijo. Pri tem jih ne smete preveč trdno zvezati. Ko se cvetovi povsem posušijo, jih še enkrat dobro posušite z lakom za lase, da bodo dolgo ohranili svežo barvo.

Te naše uboge noge

Od mišičja nog in stopal ni odvisna samo gibalna sposobnost telesa, ampak tudi krvni obtok. Milijoni ljudi zvečer stokajo zaradi utrujenosti v nogah in komaj čakajo, da se lahko udobno usedejo in si podložijo noge. V stopalih jih žge in gležnji jih bolijo, noge pa so svinčeno težke.

Pa si je mogoče učinkovito pomagati. Nekaj minut izmeničnega kopanja, potem pa stopala najmanj pet minut drgnite z rokavico za umivanje iz naravne snovi. Če vas mučijo krči, ki se zlasti radi oglasijo po dolgotrajnem stanju na delovnem mestu, si pripravite kopel iz zavretka praprotnih korenin.

Kdor je nagnjen k potenju stopal, mora skrbeti za to, da je koža suha in si po možnosti vsaj dvakrat na dan preobuti nogavice. Po umivanju naj si noge zares do suhega obriše, nato pa še rahlo popudra. Od domačih zdravil je proti potenju zelo priporočljiv hrastov lub. Izvleček si lahko pripravite sami.

500 gramov hrastovega luba pol ure kuhajte v treh litrih vode. Odcedite. Za enkratno kopanje stopal zadostuje skodelica tega prevretka.

Kuhajte z nami

Svinjski paprikaš s stročjim fižolom

Potrebujemo: 50 dag svinjskih reber, 3 žlice maščobe, 1 čebulo, žličko rdeče paprike, strok česna, 25 dag stročjega fižola, 20 dag krompirja, 1 dcl kisle smetane, 1 žličko gladke moke, sol.

Na maščobi posteklenimo sesekljano čebulo, dodamo rdečo papriko in na kocke narezano svinino. Solimo in naglo popražimo. Dodamo strč česen in takoj prilijemo skodelico vode. Dobro pokrijemo in dušimo. Med tem očistimo in na koščke narežemo stročji fižol ter ga z malo vode — da je komaj pokrit — skuhamo do mehkega. Ko je meso skoraj zmehčano, ga malo bolj zalijemo in mu dodamo na kolesca narezan krompir. Proti koncu kuhanja prisujemo še stročji fižol in povremo. V smetani razvrkljamo žličko moke in paprikaš podmetemo.

Namesto svinine lahko vzamemo tudi govedino. Čas dušenja je v tem primeru daljši, količino dodane smetane pa zmanjšamo za polovico.

Ali ste vedeli?

Jajca so tudi zelena

Rjava, bela ali nemara zelena jajca — barva ni pomembna. Gre tako ali tako samo za lupino, okus in vitamine pa ima vsako jajce, ne glede na barvo. Barva lupine je odvisna samo od sorte kur. Zelena jajca nesejo araukanske kokoši v južnem Cilu. Ljudje so zagnali vik in krik, češ jedli bodo zelena jajca, ker je v njih pol manj holesterola kot v belih ali rjavkastih. Raziskave so dokazale, da je v vseh jajcih, ne glede na barvo, skoraj po 300 miligramov holesterola.

Najbrž si niste mislili, da je v rumenjaku več beljakovin kakor v beljaku. V rumenjaku je tako skoraj vse, kar je koristno za nas. Vitamin A, na primer, ki je dober za lepo kožo in oster vid. Pa lecitin, ki spodbuja možganske in živčne celice. Poleg tega so v rumenjaku rudnine — železo, kalij, kalcij in magnezij, ki pospešujejo presnovo. Vse te hranilne snovi izkoristi telo skoraj 95-odstotno. Mehko kuhano jajce nam skoraj ne obremeni želodca, dalo

nam bo moč, zredili pa se zaradi njega ne bomo — jajce ima samo 84 kalorij. Kdor poje preveč jajc, spravlja v nevarnost srce in ožilje, se bojijo ljudje in so prepričani, da bodo z jajci dobili v telo preveč holesterola. Bil naj bi v rumenjaku. Znanstveniki so drugačnih misli. Panika je odveč,

pravijo, vsak človek se na holesterol drugače odziva. Zdrav človek lahko mirne duše poje tri do štiri jajca na teden. Zdravo telo namreč presežek holesterola izloči. Drugače je to pri ljudeh, ki jim ta maščobna snov povzroča preglavice in jih zdravniki opozarjajo, naj ne jedo jajc.

Odrešujoče zdravilo

Sporočilo britanskih zdravnikov na oddelkih za nujne primere zveni kot senzacija: odkar imajo pri sebi injekcije zoper srčno kap, umre pol manj ljudi, kot jih je umrlo pred tem. Predsednik specialstov za srce profesor Desmond Julija je prepričan, da bo novo sredstvo »eminas« lahko preprečilo smrt milijonom ljudi. Razvil ga je britanski farmacevtski koncern Beacham, že po leta pa so ga preskušali na reševalnih postajah v različnih bolnišnicah. Injekcija takoj razgrdi krvne strdke. Infarkt, kot je znano, najčešče nastane tako, da krvni strdek zamaši žilo v srčni mišici. Del srca ne dobi krvi, mišica delno ali v celoti odmre. Že več let so skušali z različnimi sredstvi razgraditi krvne strdke, vendar je bilo to mogoče le na klinikah in še tu je bilo največkrat prepozno, kajti večina bolnikov je podlegla že med prevozom v bolnišnico, ali pa so bile srčne poškodbe tako hude, da so jih komaj rešili. Novo sredstvo, ki deluje hitro, omogoči normalno delovanje srca. Je neprimerno boljše od ameriškega sredstva TPA, ki je sicer tudi hitro razgradilo krvne strdke, je pa povzročalo nevarne stranske učinke. Teh, tako zagotavljajo, pri angleškem preparatu ni.

TONI ŠAFARIČ

Toni Šafarič je zaživel veliko življenje. Ne samo da je v kratkem posnel že drugo kaseto, prišel je tudi na sodelovanje s trenutno najakvatičnejšima avtorjema skladb zabavne zvrsti. Branec Tom Jovanovićem in Goranom Šarcem. In če ste mehka duša, kot Toni, so vas skladbe Marija, Oho nanjivo, Duša ranjena in druge že zagotovo prevzele.

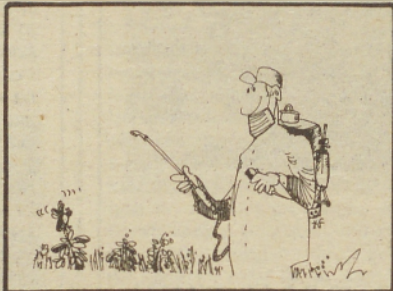
SESTAVIL MARKO NARPAŠT	ERKAMINACIJA	DRŽAVNIK SIHANUK	VEČERNA ŽENSKA OBLEKA	ITALIJANSKO MOŠKO IME	RONALD	SEMITSKA BOGINJA	ZVODNIK
VMEŠNO, ZAKASNO STANJE ALI DOBA							
NALEZ-LJVA ŽIVALSKA BOLEZEN							
DAH, KO SE NAVADNO NE DELA							
OKENSKA NAVOJNICA						DOKTOR VEČJE KMEČKO POSESTVO	
AMERIŠKI PISATELJ (GEORGE)				MESTO V MALIJU GRŠKI LADJAR			
PLATNEHO BIVALUŠČE						MASTEN SIR Z RDEČO SKORJO	VRSTA STELJE
TUJE MOŠKO IME							
RIMSKA PETICA		NORVEŠKI FILOZOF (ARAGRAMASEN)	GOROVE V JUŽNI AMERIKI BEOTJEC				
SOVJETSKI POLITIK MIKOJAN						MARK TWAIN STRONCLJ	
SVETIŠČE, TEMPELJ							
SIBIRSKI VELETOK							
ZNIŽANI TON »E«			KRVNA ČRPALK V PRSNEM KOŠU				

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Piatnik, odprava, Sialkot, noči, NU, mizar, oje, Spa, Vatikan, A, sard, list, KO, emajler, celesta.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripise k novi risbi pošljite najkasneje do četrтка, 20. julija na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 MURSKA SOBOTA. Objavljene pripise honoriramo.

- Veš v čem je tvoja napaka, človek? Moral bi ostati na drevesu. (Tinč)
- Kje pa so moje osnovne človekove pravice? (Borč)
- Glej, poglej! Kosovska »devojka« na slovenskem cvetu išče zdravila na že zastrupljeni biljki. (Hižak)
- Hej, jaz sem pri zclenih, kateri stranki pa ti pripadaš? (Milica)

Delavski svet tozda
OPREMA IN ORODJA
razpisuje dela in naloge

1. Individualnega poslovnega organa tozda oprema in orodja

Pogoji:

- visokošolska izobrazba ekonomske oziroma tehniške smeri in najmanj tri leta delovnih izkušenj pri ustreznih odgovornih nalogah in opraviilih v gospodarstvu ali
- višješolska izobrazba ekonomske oziroma tehniške smeri in najmanj pet let delovnih izkušenj pri ustreznih odgovornih nalogah in opraviilih v gospodarstvu,
- priložen program razvoja temeljne organizacije.

Pisne prijave z dokazili pošljite na naslov: LIV Postojna, Kadrovska služba, Industrijska cona, »za razpisno komisijo«, v 15 dneh po objavi.

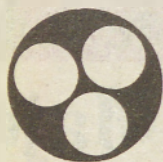
Nepopolnih vlog ne bomo obravnavali.

Kandidati bodo o izidu izbire obveščeni v 30 dneh od dneva poteka roka za prijavo.

Komisija DS za delovna razmerja pri delovni skupnosti Zveze obrtnih združenj Slovenije objavlja prosta dela in naloge

Zveza
obrnih
združenj
Slovenije

tajnika obrtnega združenja Gornja Radgona

Ljubljana
Celovška cesta 71

Zahtevana strokovna izobrazba:

- VII. ali VI. stopnja strokovne izobrazbe ekonomske, pravne ali organizacijske smeri
- 2 oz. 3 leta delovnih izkušenj
- organizacijske sposobnosti
- zaželeno poznavanje obrtne problematike
- 3 mesece poskusnega dela

OD po Pravilniku o delitvi osebnih dohodkov delovne skupnosti ZOZS. Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Prijave z opisom dosedanjih zaposlitev in z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Obrtno združenje Gornja Radgona, Trg svobode 9, Gornja Radgona.

beogradska banka
temeljna banka ljubljana

61001 LJUBLJANA, P.P. 595, TITOVA 38
TELEX: 31-673 yu bb Lj

Beogradska banka Ljubljana
obvešča varčevalce, da je v tistih enotah, kjer je bilo doslej poslovanje le v dopoldanskem času, **prilagodila poslovni čas potrebam varčevalcev tako, da bodo lahko opravljali storitve v dopoldanskem in popoldanskem času.**

V agencijah Kostanjevica, Sevnica, Trebnje, Metlika, Mirna peč in Brežice bo poslovni čas za stranke:
— od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 in od 13.30 do 16.00,
— ob sobotah od 8.00 do 11.00.

V agencijah Ormož, Lendava, Radovljica, Škofja Loka, Vič, Tabor, Grosuplje, Ribnica, Mozirje in

v Poslovni enoti Gornja Radgona

likvidatura bo poslovni čas za stranke:

— od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.30,
— ob sobotah od 8.00 do 11.00.

Upamo, da smo s tem približali banko varčevalcem in jih obenem vabimo, da nas obiščejo.

Rokometni klub BAKOVCI

VAS VABI v nedeljo, 16. julija ob 14. uri na

TRADICIONALNO TOMBOLO

v svoj športno-rekreacijski center

25 GLAVNIH DOBITKOV, med drugim: OSEBNI AVTO JUGO SKALA 55, OSEBNI AVTO JUGO 45 KORAL, OSEBNI AVTO 126 PGL, BARVNI TELEVIZOR, ŠKROPILNICA SUPRA, VRTNA GARNITURA, MORTORNA KOSILNICA ... in še nešteto drugih dobitkov.

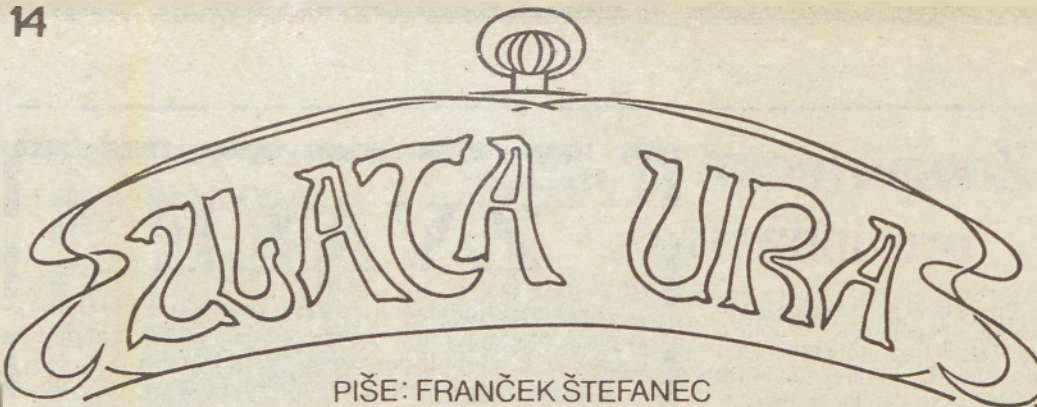
- Cena tombolske karte 15.000 din.
- PO TOMBOLI BO VELIKA VESELICA. IGRAL BO ANSAMBEL NOČNI SKOK.
- Postregli bodo z bogračem, z jedmi z žara in z domačo kapljico.

UGODNA PRODAJA VOZIL OPEL! SEDANJE CENE VELJAJO DO 17. JULIJA!

Tovarniška cena vozil CORSA SWING (3 vrata, 1,2 lit, 40 kW) 132.860.000.—, CORSA SWING DIESEL (3 vrata, 1,5 lit, 37 kW) 147.623.000.—, KADETT LS (3 vrata, 1,3 lit, 55 kW) 166.201.000.—, KADETT LS J (5 vrat, 1,3 lit, 55 kW) 172.415.000.—, KADETT LIMUZINA LS J (4 vrata, 1,3 lit, 55 kW) 181.483.000.—, KADETT CARAVAN LS J (5 vrat, 1,3 lit, 55 kW) 180.381.000.—, DOPLAČILO ZA TURBO DIZEL MOTOR 56.000.000 din, doplačilo za kovinsko barvo: CORSA 4.429.000 in za KADETT 5.766.000 din.

VSE INFORMACIJE: AVTOTEHNA, VARAŽDIN, Brače Radiča 16, tel.: (042) 49 466.

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC

RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

In na večer pred poroko pri mlinu ni bilo tolikšne razposajenosti kot pri Ketiševih v Brengovi. Katika je bila vesela snidenja z bratom Johanom, duhovnikom, ki jo je prišel pozdravit na predvečer poroke. Opravičil se je, da ga je zdelalo potovanje z Dunaja k Trojici, bodril jo je in ji dejal, da se vidita jutri pred oltarjem, s tem pa odšel spat v trški samostan. Prišli so še sestrji Jozefina in Marija in brat Franc Tonitz z ženo. Brata Wilhelma, dunajskega žandarja, ni bilo. Slišalo se je, da je govoril, da on nima kaj iskati med tistimi Vindišarji, zamazanimi in neukimi kmeti. In res ga nikoli ni bilo na spregled v dolino Ročice, njegova fotografija pa je vseeno vedno visela, uokvirjena na steni v prednji hiši sestrinega mlina.

Pred Ketiševo hišo v Zibotah so se zbirali svatje. Dekleta so jim pripenjale na prsi bele svatovske šopke, cvetje, povoskano in z rožmarinom povezano, ki ga je izdelala Magdička, katere hiša je bila tik ob trojiškem pokopališču, izdelovala pa je tudi vence za pokojne.

Nekdo je zagledal prihajati skupinico svatov, v kateri je bil ženin Nanti in Katlin Anzek je veselo raztegnil meh harmonike, Novakov Mih je zaigral na trobento, pritegnil je še Vogrinčev Pepek na klarinet in nekdo je zavpil:

»Ženin prihaja po nevesto ...«

A neveste Nantli niso takoj dali. Od nekod so se vzeli mlatici in mlatici so pričeli pred hišo, fantje so prinesli bint in pričeli so vejati same pleve; kadilo se je naokoli, da je vse zbežalo daleč stran. Tudi Nanti se je umaknil, da si ne bi umazal poročne obleke. In končno so prenehali nagajivi fantje s temi vragolijami in pričeli so z različnimi vprašanji, na katera je moral ženin pravilno odgovoriti. In mučil se je on, pa starešinar in še drugi so mu pomagali, končno pa se je prikazala na pragu Mičika, lepa in solznih oči, kot se za nevesto spodobi, in bel venec in tančico je imela na glavi. Oblečena je bila kot mestna gospodična in vsi so vedeli, da ji je sešila obleko sestra Rozika, moja bodoča mama, ki se je tisto leto izučila za šiviljo. In svatje so občudovali še čevlje, kako jih ne bi, saj jih je izdelal najboljši čevljar daleč naokoli, to je bil nevestin oče in moj dedek, Franc Ketiš, pokončen, ponosen možak.

Slovo od ledik stanu je bilo težko in ko sta oče in mati blagoslavljala nevesto, so ženske jokale in otožnost je bila še večja, ko se je prikazal na pragu ženin Tirzek, ki je zdaj za vedno zapuščal dom. In presunljiv je bil govor, ki ga je na pamet povedala belo oblečena deklica nevesti Mičiki in ženinu Tirzku v slovo. In omeravosti je bilo toliko, da je zavpil Katlin Anzek s sicer kripavim glasom, ki mu je ostal od norenja v minuli noči, a vendarle dovolj močno — da so ga vsi slišali:

»Nismo na pogrebu! ... Vrisajte rajši in spijte si kozarec vina in potem bomo šli proti Trojici ...« In potem je zaigral na harmoniko, trobenta in klarinet sta se mu pridružila svatje so si zbrisali oči in nosove, pili so in smejali so se začeli.

In potem je rekla mama neveste Mičike in ženina Tirzeka Apolonija Ketiš:

»Iti bomo morali po Katiko, pozni smo že ... Pred odhodom postojmo pred našim križem in zmolimo očenaš za srečo obeh parov, ki se bosta danes ženila ...«

Ob Ketiševi hiši je stal velik lesen križ, pravzaprav stoji še danes, a mu sedaj pravijo Želov križ. Za praznike ga okrasijo z vencem iz smrekovih vej, ki ga obesimo okoli križanega — in tako je bilo tudi ob tej priložnosti. Jezus in Marija pod njim sta še dišala po sveži barvi, saj je podobar, ki je križ obnavljal za to priložnost, še kornaj prejšnji dan končal z barvanjem. Pravil je, da je delo zamudno, vsi so pa vedeli, da je želel še nekaj pojesti iz piskrov, v katerih so kuharice pripravljale dobrote za poročno kosilo. Tudi napil se ga je, in ker so mu dali veliko vsega za delo ni veliko računjal.

Mičika je šla spredaj med svatofšćnjakoma. Za njo je šel ženin Nanti Žel s svatovkama ob strani, da nima ženin Tirzek, ki sta ga prav tako spremljala belo oblečeni dekleti ali svatovki. Potem sta šla starešinarja, starši, sestre in bratje nevest in ženinov in veliko, veliko svatov. Več jih je prišlo, kot jih je obljubilo, da pridejo, in tisti, ki so morali doma pripraviti poročno kosilo, večerjo in drugi dan kisto juho za zajtrk in spet kosilo in tako naprej, so iskali pri sosedih še dodatne mize in klopč.

Gor ob Ročici so šli in na levi se je še videlo pogorišče, Zelenikovega mlina, v katerem je preživel stari Tonitz jesen življenja; od tod je dal v reko k Strniševim Katiko, današnjo nevesto. In nekoliko višje ob Ročici se je lepo videlo v Spodnje Verjane, tja proti hiši, kjer je bila rojena Milika, žena mojega strica Kalista, kolarja iz Oseka. Med zadnjimi sta šla v sprevedu onadva, težko je hodila Milika, petega ali šestega otroka je pričakovala. In to so opazili svatje in tam spredaj se je razvnel pogovor in slišati je bilo vsevedno žensko:

»Miliki in Kalistu je dal Bog precej otrok. Vsako leto po enega ... in kmalu bo spet šla v Rim ...« Tako so pravili za žensko, ki je bila tik pred porodom. In sinek tiste vsevedne ženske je bleknil: »Mat! A bog deli otroke v Rimu? Zakaj pa gre do v Rim matere s tako velikimi trebuh, vračajo pa se suhe ...?«

In ženski je bilo nerodno pred drugimi svati in na hitro je odgovarjala otroku, da deli otroke v Rimu papež, namestnik Boga, ki kraljuje v nebesih, in da je v Rim daleč, da ženske shujšajo od dolge poti in se zato vrnejo suhe. Sinek je še sitnaril in hotel še kaj vedeti:

»Kaj pa babica dela pri materah in zakaj imajo ženske moše ...?« In še je spraševal paglavca, mati pa mu je zagrozila, da bo moral takoj oditi domov, če ne bo nehal z vprašanji. Na srečo se je spreved ustavil pred brvjo, ki je vodila čez Drvanjo pri kmetu Poliču, belo pogrnjena miza je stala tam, na njej pa liter vina in krožnik za denar.

Nanti si je moral kupiti nevesto tako, da je dal na krožnik precej denarja, enako je storil še starešinar; svatje so med hojo po gozdni poti govorili le še o tem, koliko denarja so zaslužili fantje tam ob Poličevi brvi.

In že je šel spreved mimo hiše Perkove Gustike, videli so se križi na vrhu trojiških zvonikov, zavili so na desno ob Ročici proti Katikinemu mlinu. Lep dan je bil, sonce je gredo in mačice na vrhah ob vodi so cvetele, godci so igrali, zaslišalo se je vriskanje in privabilo Šiškovega Lujza pred hišo zgoraj nad Kraljevim bregom.

Pred mlinom so čakali Katikini svatje tiho, skraj otožno. Redko je bilo veselje v tej dolini in zakopano globoko pod zemljo, da je človek težko prišel do njega. Tu so bili še Avstrijci, Katikini sestrji in brat z ženo, mestno oblečeni, drugačni od domačih svatov. In že so bili tukaj godci in veseli vriski fantov in deklet, ki so spremljali ženina in nevesto, so zagospodarili nad dolino Ročice, veselje se je izkopal iz neskončnih globin.

Pred hišo je stopila belo oblečena Nežina Mička, na pragu pa se je pokazala nevesta Katika in deklet ji je spregovorilo:

»Draga, dobra sosedica Katika! Danes, ko odhajate pred trojiški oltar, vam želim v imenu sosedov božji blagoslov in srečo v novem zakonu. Izročam vas v varstvo vašemu izvoljencu Matiji Ketišu.«

In na pragu zidanega in z opeko kritega doma, sta stala nevestin oče in mama Apolonija ...

Solze so tekle Katiki, drugim ženskam in moškim so se orosile oči. Mislili so na Katikino usodo in se vzradostili šele, ko je stopil ženin Tirzek k nevesti, jo prijazno prijel za roko in poljubil na lice.

Godci so zaigrali, svatje so pili in jedli potico, meso z miz, ki so bile pripravljene za ta kratki postanek pred mlinom, in je bilo že potrebno oditi v trg, saj je bila zamuda precejšnja. In ko so odšli svatje gor proti Kraljevim, se je zaslišal otroški jok. Soseka, šantava Mica, je stala pred mlinom z malim Frančekom v naročju in Kristinika je stala poleg. Zadnji v sprevedu so se obrnili in zamišljeno so šli naprej proti Kosovim, kejtr so postavili fantje šrang, opleteno žrd, čez cesto in stric Tirzek se je tokrat izkazal pred celo Sveto Trojico. Veliko denarja je dal vaškim fantom, enako je storil starešinar in nihče ni mogel brusiti jezika, da je dal premalo za nevesto. Govorilo se je le, da so se fantje tistega dne pošteno napili in so bili pijani še drugi dan, Tirzeka pa so sprejeli za svojega do konca njegovih živih dni.

Poročni obred sta vodila trojiški župnik in Katikin brat z Dunaja. Natrio se je radovednežev v cerkev, na kor in skozi okna molilnice v prvem nadstropju so zijali naravnost pred oltar. In organist Prebevšek je igral na orgle kot pravi virtuoz in prvi sopran, ki ga je pela Pučkova Mimika, je napolnil cerkveni prostor z neskončno milino in nenavadno vzvišenostjo, da so se začeli svatje radovedno ozirati nazaj proti kora, želeč videti pevko. Medtem se je organist, ves rdeč v obraz, ozrl proti Mimiki in ji s kimanjem dopovedoval, da je pretirala z višino glasu in da naj raje gleda v noče kot po ženinih, nevestah in dunajskem duhovniku pred oltarjem. Sicer pa ne le sopranistka, tudi drugi pevci so peli s polnim, prepornim glasom. Mimika jim je namreč povedala, da so prinesli svatje ob začetku poroke v samostan veliko jedi in pijače, zato se je splašalo peti na ves glas.

Orgelski meh je gonil Gunlov Miha. Z vsa težo svojega suhljatega života je pritiskal na desko, da bi dobil velikanski usnjeni meh dovolj zraka. Ob koncu poroke je bil ves poten.

Po cerkvenem obredu, dolgem in slavnostnem, sta šla starešinarja med svate in vsakemu sta dala piti malo janževca, vina, ki sta ga prinesla s seboj k poroki. In kar je ostalo, tega pa je bilo malo, sta odnesla v Zibote kuharicam in ostalim, ki so pripravljali pogostitev. Glavna kuharica Gustika je veselo pripomnila, ker je pač nekaj morala reči:

»Malo janževca ste nam prinesli, je pa žegnan, in to prinaša srečo!«

In po poroki v cerkvi se je začelo veselje pred

(Nadaljevanje prihodnjici)

NOGOMET

V znamenju novih pričakovanj

Ceprav je v tem prestopnem roku nogometašev, ki traja od 1. do 15. julija, največ razprav, ugotovimo nekaj o minuli tekmovalni sezoni, ki je bila izredno zanimiva v vseh ligah, kjer tekmujejo pomurska nogometna moštva. Pri soboški Muri, katere članska ekipa tekmuje v enotni slovenski ligi, niso posrem zadovoljni s četrtim mestom. Načrtovali so namreč uvrstitev med prva tri moštva. Nogometaši Mure pa bi lahko celo dosegli veliko več, saj so bili celo resen kandidati za osvojitve naslova republiškega prvaka in uvrstitev v medrepubliško ligo. Tudi poškodba Jančarja in suspenz treh standardnih igralcev, A. Baranje, K. Cenerja in J. Cenerja, zaradi nedisciplin so uprili svoje in tako naposled ni bilo močnejše pričakovati kaj več. Lep uspeh pa so dosegli mladinci Mure, ki so si prihodnje sodelovanje v višji ligi, v pokalnem tekmovalju pa se uvrstili v finale, kjer so nesrečno izgubili s Koprom in zasedli drugo mesto. Pri Muri se še niso odločili, ali bo mladinsko moštvo nastopalo v slovenski ligi, kajti tekmovalje ne poteka obnem s člani, to pa znatno povečuje stroške. Omeniti velja pa še kadete Mure, ki so bili drugi v medobčinski ligi, in pionirje, ki so zasedli prvo mesto. Tako kot

prejšnja leta je v prestopnem roku prišlo od nekaterih sprememb. Dosedanega trenerja Niko Škrbiča je zamenjal Zoran Cirkvenič, ki je od prvega junija pri klubu zaposlen kot profesionalni in bo vodil člansko in pionirsko ekipo. Škrbič je zapustil klub. Mladince bo vodil Gavrilović, kadete Vlaškalič in pionirje Posavec. Nogometni klub Mura so zapustili Gabur, Branko Baranja, Kristijan Cener in Kreslin. Dostojni pa so prišli: Gorza in Crnko (Dokležovje) ter Lesjak (Tišina). Dogovarjajo pa se še nekaterimi igralci.

Nogometaši Nafte iz Lendave so v območni nogometni ligi zasedli peto mesto, s čimer so zadovoljni, zlasti še, ker so spomladi osvojili pričakovano število točk. V prestopnem roku sta h klubu pristopila Jože Hozjan (Hotica) in Robi Šabjan (Dobrovnik). Trener članskega moštva bo še naprej Jože Pal, pomagala pa mu bosta Ivan David in Karel Kapun. Nogometaši Veržej, ki so prvič tekmovali v območni nogometni ligi, so zasedli predzadnje mesto in se vračajo v pomursko ligo. Neizkušnost moštva je opravila svoje, saj je Veržej nekaj tekem izgubil povsem po nepotrebnem in tudi v zadnjih minutah igre, kar je bilo usodno. Pri Veržeju pa se nadejajo, da se bodo čez leto dni zopet vrnili v območno ligo. Nekaj starejših igralcev je sicer odšlo, od vojakov pa se vračata Belec

in Osterc. Namesto Veržeja bodo v novi tekmovalni sezoni v območni članski nogometni ligi vzhod tekmovali nogometaši Beltinke iz Beltincev, ki so si sodelovanje priborili s kvalifikacijami. Trenerske posle prvega moštva Beltinke je ponovno prevzel Ivo Maučec, muštvo pa naj bi okrepili Donko in Godina (Bistrica), Škafar (Odranci), Markoja (Renkovec) in Balantič (Mura).

V pomurski nogometni ligi bodo v novi sezoni tekmovali nogometaši Izakovec — prvak prve medobčinske nogometne lige Murska Sobota, Kobilje — prvak prve občinske nogometne lige Lendava in Veržej, ki je izpadel iz območne lige vzhod. Pomursko ligo pa so zapustili: Beltinka, ki se je uvrstila v območno ligo, ter Mladost iz Čentiba in Dokležovje, ki sta izpadli in bosta v naslednji sezoni tekmovali v prvi medobčinski ligi. Iz prve medobčinske nogometne lige so izpadli Tešanovci, novi član pa je Serdica, prvak druge medobčinske lige Murska Sobota. Iz prve občinske nogometne lige Lendava je izpadla Panonija iz Gaberja, novi plan pa je postal Graničar iz Benice kot prvak druge občinske lige Lendava. Po enem letu pa bodo v drugi medobčinski nogometni ligi Murska Sobota tekmovali nogometaši Filovec. Feri Maučec

Nogometaši Tišine, ki letos praznujejo 30-letnico kluba. Stojijo od leve: D. Flisar, Kerec, Hauko, Glieder, Lesjak, M. Flisar, J. Seršen (teh. vodja) in Plamut (trener). Čepijo: Gjorek, A. Seršen, Kovač, J. Seršen, Kranjec in Bakan. Manjkata Guji in Drvarič.

NOGOMET

MOŠTVI
ŠTEVANOVEC
V ŠALOVCIH

V okviru obsejnega sodelovanja sta se v Šalovcih srečali ženski in moški nogometni ekipi Števanovec in Šalovci. Ženske so igrale neodločeno 2:2, gola za Šalovce sta dosegli Vernerjeva in Korpičeva. Pri moških so zmagali Šalovci z 2:0, strelca golov pa sta bila Vuze in Bočkorec. Povratni srečanju bosta 5. avgusta v Števanovcih. Nogometaši Prosenjakovec pa so gostovali v Magyarszombafu in izgubili z 0:3. Z 0:1 so izgubili tudi veterani Prosenjakovec.

PNL — mladinci

Končna lestvica

Nafte	24	18	2	4	94:30	40
Turnišče	24	18	0	6	90:38	36
Dobrovnik	24	16	2	6	91:37	34
Veržej	24	13	3	8	72:40	29
Polana	24	12	4	8	63:62	28
Cankova	24	11	3	10	83:61	25
Dokležovje	24	9	6	9	48:50	24
Beltinka	24	11	2	11	51:56	24
Črenšovci	24	7	6	11	48:75	20
Renkovec	24	9	1	14	52:77	19
Mladost	24	5	6	13	36:63	16
Lipa	24	4	3	17	37:84	11
Bakovci	24	3	2	19	27:109	8

I. MNL — mladinci

Končna lestvica

Ljutomer	22	18	2	2	89:22	38
Rogašovci	22	16	0	6	94:41	32
Carda	22	14	2	6	65:39	30
Brattonci	22	14	2	6	69:49	30
Rakičan	22	11	3	8	89:46	25
Tromečnik	22	10	2	10	61:57	22
Radgona	22	9	2	11	43:64	20
Šalovci	22	9	1	12	52:56	19
Gančani	22	7	1	14	49:95	15
Izakovec	22	4	4	14	41:76	12
Pucanci	22	4	4	14	49:93	12
Tešanovci	22	4	1	17	26:86	9

II. MNL —
mladinci

Končna lestvica

11 plavil	17	15	1	1	122:23	31
Pašica	17	10	1	6	84:35	21
Vrelec	17	8	5	4	67:51	21
Apac	17	9	2	6	74:44	20
Grad	17	9	1	7	88:62	19
Prosenjak	17	8	1	8	43:71	17
Hodoš	17	8	0	9	39:58	16
Križevci	17	2	4	11	27:80	8
Serdica	17	3	1	13	35:112	7
Bogojina	9	1	0	8	7:50	7

PREDSTAVLJAMO VAM

Kobilje po štirinajstih letih zopet v PNL

Nogometni klub Kobilje je bil ustanovljen takoj po osvojitvi in vse do leta 1958 deloval pod imenom Borba. Potem je prišlo krizno obdobje in delo v klubu je zamrlo, vendar so mladi vseeno organizirali nogometna srečanja. V začetku 70. let pa so delo zopet poživili in klub preimenovali v Kobilje, kot se imenuje še danes. Začeli so tekmovali v občinski nogometni ligi Lendava, leta 1973 so se uvrstili v vzhodno skupino pomurske nogometne lige, leto kasneje pa nastopali v enotni pomurski nogometni ligi, izpadli in vse do letos tekmovali v lendavski občinski ligi. Želja tako vodstva kot igralcev je bila, da bi se uvrstili v višje tekmovalje, kar jim je letos uspelo in tako so tudi uresničili želje, izrečene na zadnjem letnem občnem zboru. Kot nam je povedal neutrudni predsednik kluba Franc Nemet, so se na poti do zaželenega uspeha srečevali tudi s težavami, zlasti z obiskom treningov, saj je večina igralcev dijakov in študentov, ki so na šolanju v Mariboru in Ljubljani, ter delavcev, ki delajo v dvozmenskem turizmu. Naslov prvaka v občinski nogometni ligi Lendava so pod vodstvom trenerja Jožeta Meolica osvojili igralci: Drago Zver, Pavel Ferencek, Dejan Penhofer, Boštjan Bukovec, Ja-

ATLETIKA

Števančevi dve,
Špuru ena medalja

V Ljubljani je bilo odprto prvenstvo Slovenije za člane in članice v atletiki. Tekmovanja se je udeležila tudi skupina članov in članic AK Pomurje iz Murske Sobotice, kljub slabim možnostim za vadbo so pomurski atleti dosegli lep uspeh, saj so osvojili kar tri medalje. Najuspešnejša med njimi je bila Števančeva, ki je osvojila dve medalji. V teku na 800 metrov je bila druga s časom 1:14,9", v teku na 400 metrov pa tretja s časom 57,81. Tekla je še na 100 m in zasedla trinajsto mesto. Izvrsten je bil tudi Špur, ki je v teku na 100 metrov dosegel čas 11,23 in tretje mesto, na 200 metrov pa je bil šesti. Uspešen je bil tudi Grabar, ki je 10.000 metrov pretekel v času 31:59,16 in zasedel četrto mesto, v teku na 5.000 metrov pa je bil sedmi. Horvat je na 110 metrov z ovirami tekel 15,87 in zasedel sedmo mesto, v skoku v višino pa je bil deveti. Šebjan pa v teku na 100 metrov z 11,70 zasedel osmo mesto. Normo za državno prvenstvo, ki bo od 27. do 30. julija v Varaždinu, sta potrdila Števančeva v teku na 400 in 800 metrov in Špur v teku na 100 metrov. M. Seruga

NAMIZNI TENIS

Odlično drugo mesto,
vendar zamujena priložnost

Sobočani so uspešno končali tekmovalje v drugi zvezni ligi, ko so pristali na odličnem drugem mestu, česar pred tekmovaljem niso mogli pričakovati, saj so ostali brez dveh standardnih igralcev, Benka in Benkoviča, vendar so v zadnjem trenutku uspeli dobiti okrepitev (Gašiča iz Olimpije) in tako se je ekipa ves čas borila za sam vrh. Kljub drugemu mestu pa je škoda, da niso uspeli izkoristiti priložnosti, ki se jim je ponujala v neposrednem srečanju z Industrogradnjo, ko so zaradi nerazpoložnega Kuzme izpustili sijajno priložnost za zmago in uvrstitev v prvo zvezno ligo. Sicer pa je v tem trenutku verjetno bolje tako, ker za uspešen nastop v prvi zvezni ligi še nimajo dovolj kakovostnega igralškega kadra. Pa tudi strokovno delo je v drugem delu sezone vedno pešalo, in to se je seveda zelo poznalo pri igri. Program treningov sta skoraj v celoti izpolnjevala Unger in Gašič, Kuzma je bil daleč od tega, strokovno vodstvo pa je bilo premalo hrabro, ali pa ni imelo zaupanja v mlada Rihtariča ter Orija, da bi ju več vključevalo v ekipo, kar je bilo zelo pomembno za novo sezono.

Tudi rezultati posameznih igralcev kažejo na to, kako so delali vso sezono. V prvem delu je Gašič dosegel 21 zmag, Kuzma 19 in Unger 17. V drugem delu je slika precej drugačna, saj je Unger dosegel 18 zmag, Gašič 15 in Kuzma le skromnih 9, Rihtarič 3 in Ori 2. Najuspešnejši igralec

ekipe je bil Gašič z rezultatom 36:17 in je bil šesti igralec v ligi, po prvem delu pa je delil tretje mesto, vendar smo lahko z njegovim prispevkom popolnoma zadovoljni in je upravičel pričakovanja. Le malo za Gašičem zaostaja Unger, ki je dosegel rezultat 35:19 in je bil osmi igralec lige ter je edini izboljšal svoj položaj iz prvega dela, ko je bil deseti. Je najprijetnejše presenečenje, saj se je skoraj na novo vključil v ekipo v tem tekmovalju in prispeval precej več, kot smo lahko od njega pričakovali pred začetkom tekmovalja. Kuzma, za katerega so vsi pričakovali, da bo prvi igralec ekipe, ni izpolnil pričakovanj, popolnoma je odpovedal v drugem delu, saj je bil z rezultatom 28:20 trinajsti igralec lige, po prvem delu pa sedmi, dogajalo se mu je isto kot v lanskem sezoni, saj je popolnoma jasno, da brez sedem do osem treningov tedensko v tej ligi ne more zmagovati. Perspektivna, Rihtarič s 3:1 in Ori z 2:1, sta dobila premalo priložnosti, da bi lahko ugotovili njuno kakovost v tej ligi. Verjetno bo zanju v novi sezoni več priložnosti, da pokažeta svojo kakovost, ker bo od ekipe ostal le Unger, Kuzma odhaja v vojsko, Gašič pa se vrača v Olimpijo. Sobočani pričakujejo iz vojske Benka in Benkoviča, vendar danes še ni jasno, če bosta sprejela kompleten program, ki je potreben za uspešno nastopanje v tej ligi. Tako zdaj ne moremo govoriti tudi o načrtih ekipe za prihodnjo sezono.

SD Graničar
Kobilje

Na Kobilju je pred leti uspešno delovala strelska družina Graničar, v zadnjih nekaj letih pa je delo zamrlo. Z gradnjo novega športnega objekta na Kobilju je predvidena tudi gradnja 12-strežnega strelišča za zračno orožje. Zato so se ljubitelji strelstva, ki jih je na Kobilju veliko, pred dnevi zbrali na občnem zboru in se dogovorili, da bodo zopet poživili delo strelske družine Graničar. Sprejeli so program dela in sklenili, da se bodo vključili v občinska tekmovalja. Tekmovali bodo z žensko ekipo. Na Kobilju pa skrbijo tudi za naraščajo, saj deluje na osnovni šoli strelska sekcija Junak. Na občnem zboru so si tudi izvolili novo vodstvo. Za predsednika so izbrali Avgusta Gjereka.

SPIDVEJ

Horvat v
reprezentanci

V Ljubljani je bilo polfinale svetovnega prvenstva dvojic v spidveju, kjer je sodelovalo 9 reprezentanc. Reprezentanco Jugoslavije sta zastopala Gregor Pintar iz Ljubljane in Artur Horvat iz Lendave. Jugoslavija je s 17 točkami zasedla predzadnje mesto. V naši reprezentanci je bil odlični Pintar, ki je zbral večino točk. V finale so se uvrstile reprezentance ZRN, Italije, CSSR in Madžarske.

Mototouring klub Radenci

PET LET DELOVANJA

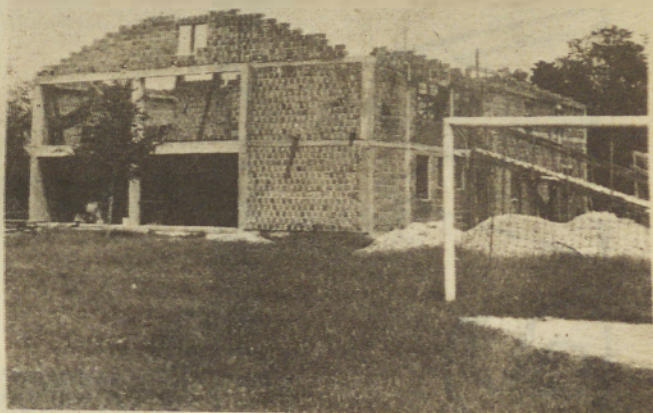
Mototouring klub Radenci praznuje letos pet let delovanja. V tem času je klub dosegel vidne uspehe na organizacijskem in tekmovalnem področju. Organizirali so tri tekme za republiško in državno prvenstvo ter avstrijsko državno prvenstvo. Pri tem so se izkazali kot odlični organizatorji, zato so imeli tudi nekaj ponudb za organizacijo mednarodnih tekem, a jih zaradi pomanjkanja finančnih sredstev niso prevzeli. Finančno je najbolje uspela dirka za avstrijsko državno prvenstvo, kjer je organizator dobil poravnane vse stroške. Lepe uspehe so dosegli tudi Radenci na tekmovalnem področju, saj njihovi tekmovalci nastopajo v razredu 80 in 125 ccm, za kar ima velike zasluge tudi športna komisija in upravni odbor. Poleg tega je klub urejal tekmovalno stezo, asfaltiral cesto, postavil zabojnik z električnimi priključki in delno sofinanciral nakup dveh motorjev. Organizirali so tudi seminar za sodnike, kjer je 10 kandidatov opravilo izpite za društvenega, eden pa za republiškega sodnika. V klub so tudi pritegnili veliko novih članov. Na zadnjem občnem zboru so za predsednika ponovno izvolili Ivana Valpotiča, za sekretarja pa Jožeta Vaupotiča.

Dani Mauko

Člani pionirske rokometne selekcije Pomurja, ki se je po štirih turnirjih uvrstila v republiški polfinale v Slovenj Gradcu. Na sliki: Seruga, Tinec, Serec, Kolmanko, Sečko, Glazar — vodja, Gomboš, Baša, Hanc, Slamar, Kustec in Lenarčič. Manjkajo: Gomboc, Strah, Dolgov in trener Rožman.

Foto: J. Rožman

Športni objekt, ki ga gradijo na Kobilju.

DENARNO BLAGOVNA LOTERIJA

VESTNIK, 13. JULIJ 1989

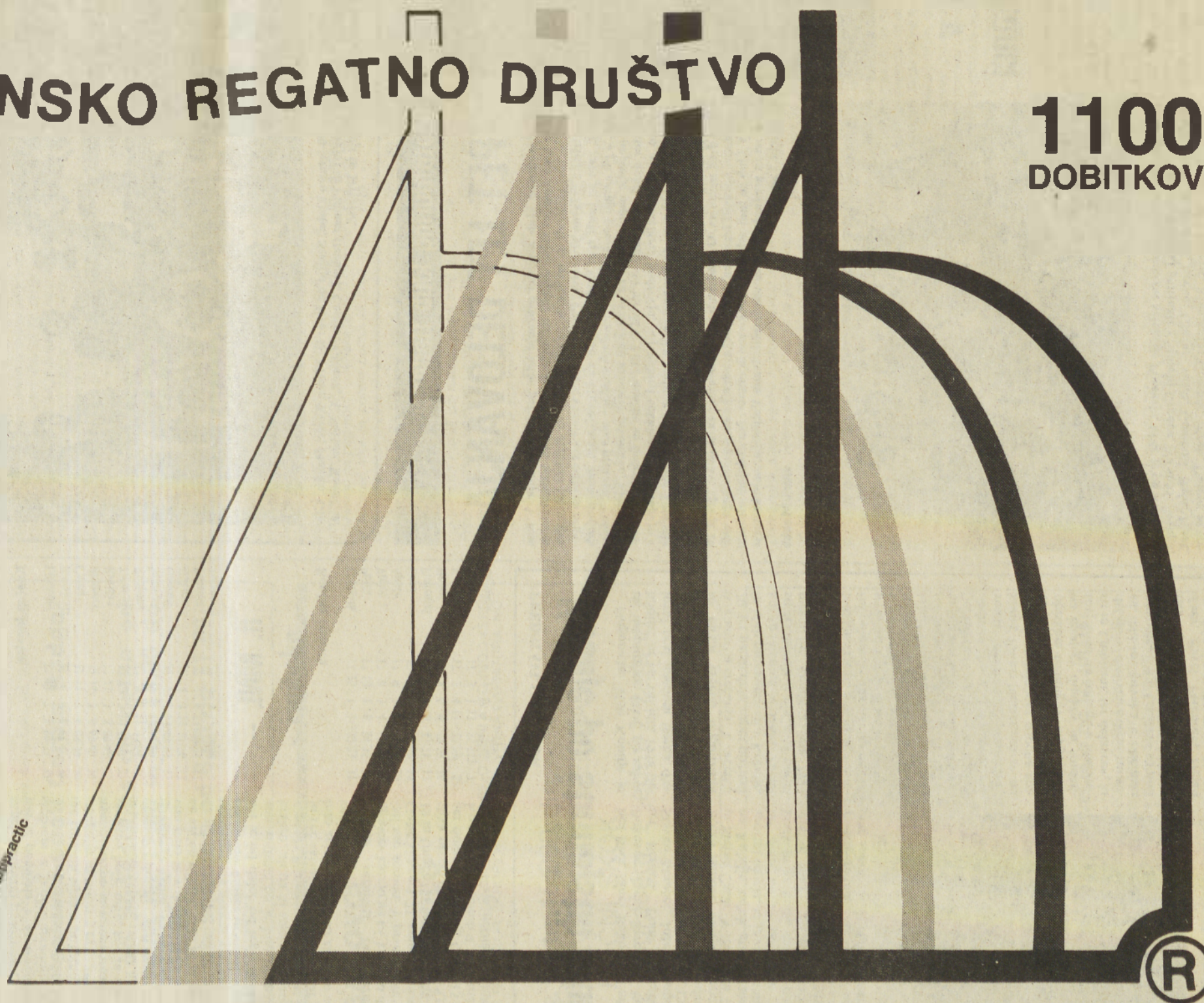
TRANSOCEANSKO REGATNO DRUŠTVO

1100
DOBITKOV

PRVI
DOBI TEK

**ŠTIRI
MILIJARDE**
(400 STARIH MILIJARD)

1 dobi tek 3.000.000.000.-
18 dobitkov po 500.000.000.-
30 dobitkov po 300.000.000.-
8 dobitkov, avtomobil CBX 16 RS
2 dobitka, potovanje s turist. agenc.
100 dobitkov, barvni televizor
100 dobitkov, videorekorder
60 dobitkov, jadralna deska
60 dobitkov, pralni stroj
60 dobitkov, pomivalni stroj
60 dobitkov, hladilna omara
300 dobitkov, štedilnik
300 dobitkov, multipractic

CENA SREČKE: 50 000 din

ŽREBANJE 26. AVGUSTA 1989 V PORTOROŽU

SREČKE BODO V PRODAJI OD 1. JULIJA DALJE

SPONZORJI:

gorenje

CIMOS KOPER

YACOMa

TSAX - VARTEN - NO TISKARA VARANIN

STRAN 16

OBISK PRI UČENCIH SREDNJE VOJAŠKE LETALSKE ŠOLE IZ MOSTARJA

Zadovoljna tudi dvanajsta generacija

Po učnem programu imajo učenci Splošne srednje letalske vojaške šole maršal Tito iz Mostarja po končanem drugem letniku vsako leto pouk v jadralnem letenju na osmih letalskih centrih širom po Jugoslaviji. Eden od teh je tudi letališče soboškega aerokluba v Rakičanu. Tokrat smo obiskali že dvanajsto

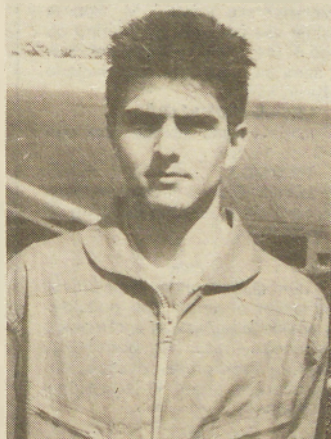

ASIM OŽEGOVIĆ — kapetan 1. razreda: »Osebo sem več kot zadovoljen z bivanjem in šolanjem v Murski Soboti in mislim, da tudi učenci, kar bodo lahko sami ocenili. Instruktorji so se trudili, da bi jih naučili kar največ in poskrbeli tudi prijetno vzdušje v prostem času. Te dobre vtise prenašajo z generacije na generacijo in zato so mnogi učenci zainteresirani, da bi prve korake v jadralnem letenju naredili prav v Murski Soboti.«

GORAN SIJEČO iz Beograda: »V Mursko Sobotu sem prišel, da se naučim jadralnega letenja. Bil sem lepo sprejet, kar mi je bilo zelo všeč, ljudje so prijazni. Bivanje izredno. Dobro se razumemo, spoznal sem nove prijatelje. Imamo tudi veliko možnosti za odhod v mesto, kar nam je mladim všeč. Bili smo tudi v diskoteki. Instruktorji letenja so izvrstni ljudje.«

vanje v Murski Soboti in delo na letališču. Tudi z učenjem letenja, ki ga izvajajo strokovnjaki soboškega aerokluba, so izredno zadovoljni. Pa tudi sicer se v tem delu Slovenije izredno dobro počutijo. Kot nam je povedal starešina Asim Ožegović, so bile tudi prejšnje generacije učencev Splošne srednje letalske vojaške šole maršal Tito iz Mostarja na usposabljanju v Murski Soboti izredno zadovoljne, tako da se mnogi

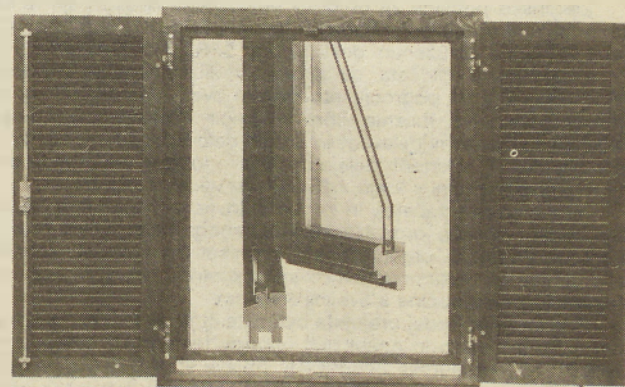
DEJAN REGELJAC iz Beograda: »Lahko rečem, da se v celoti strinjam z ocenami mojih kolegov. Bivanje in šolanje tukaj v Murski Soboti sta zares idealna, tako da smo vsi zadovoljni in se bomo s prijetnimi občutki vračali iz Slovenije.«

ob priložnostih radi vračajo v pomursko metropolo. Celo več. Med učenci je vsako leto velik interes, da bi šli na šolanje v jadralnem letenju prav v Mursko Sobotu, saj je to mesto znano po gostoljubnosti. Učenci in vodstvo so bili tudi zelo zadovoljni, ker jih je obiskal predsednik skupščine občine Murska Soba Andrej Gerenčer. Tako se je 24 učencev Splošne srednje letalske vojaške šole maršal Tito iz Mostarja po dveh tednih šolanja na letališču v Rakičanu, kjer so naredili prve korake v jadralnem letenju, zadovoljnih vrnilo na svoje domove.

F. Maučec

PREDRAG BAJOVIĆ iz Užice Požege: »V Mursko Sobotu sem prišel, da bi opravil krst v jadralnem letenju. Prvič sem poletel in sem zelo zadovoljen. Mesto in njegovi prebivalci so me navdušili. Vesel, da sem te prve korake naredil prav v Sloveniji, ki jo cenim. Tudi letališče je idealno. Lahko rečem: vse izvrstno.«

OKNO TERMOTON Z GIBLJIVIM POLKNOM

- s termoizolacijskim steklom
- zvočno in toplotno izolativno
- s funkcionalnim sodobnim okovjem
- s kvalitetnimi, estetskimi vogalnimi spoji
- fiksiranje lamel polken v zelenem položaju
- zaščiteno z 2-kratnim pigmentnim lazurnim premazom
- preklopna polkna pri sestavi oken

JELOVICA

Lesna industrija 64220 ŠKOFJA LOKA, Kidričeva 58, tel.: 064/631-241, telex: 34579 yu lijel, telefax: 064/632-261

PREDSTAVNIŠTVI:

MURSKA SOBOTA

Cankarjeva 25, tel. (069) 22 921

CELJE

Božičeva 3, tel. (063) 25 881

IX. KRAJEVNI PRAZNIK KOBILJA

V znamenju 100-letnice gasilstva

V nedeljo so na Kobilju proslavili 9. krajevni praznik in 100-letnico domačega gasilskega društva. Praznovanje so začeli že v petek s tradicionalnim nočnim tekom in nadaljevali v nedeljo dopoldne z ulično povorko, v kateri so sodelovali številni gasilci iz Pomurja in Zasavja ter drugi občani. Osrednja proslava je bila pri gasilskem domu, kjer je udeležence pozdravil predsednik GD Kobilje, Slavko Gjerek, in tudi prebral kroniko društva. Med drugim je poudaril, da je gasilsko društvo Kobilje kot drugo najstarejše v lendavski občini in tudi eno najštevilnejših v preteklem obdobju opravilo pomembno vlogo na področju požarnega varstva ter spomnil na dva večja požara, ki sta bila na Kobilju leta 1917 in 1982 in opustošila del vasi. V zadnjem desetletju si je društvo ob pomoči celotne vasi tudi zgradilo lep gasilski dom in se uveljavilo na raznih tekmovanjih. Ob letošnjem krajevnem prazniku je spregovoril predsednik Skupščine KS Kobilje Štefan Volf in poudaril, da gradijo na Kobilju nov športni objekt in telefonsko omrežje za 85 novih naročnikov. Slavnostni govornik na proslavi pa je bil

predsednik slovenskih gasilcev, Branko Božič. Govoril je o vlogi gasilstva v 120 letih na Slovenskem in posebej o stoletnem delovanju gasilskega društva Kobilje ter dejal, da je bilo v ospredju

ške občine. Prireditve so popestrili člani domačega kuda, moški pevski zbor Zarja iz Trbovelj in ljutomerska godba na pihala. Ob visokem gasilskem jubileju so za služnim podelili priznanja in pla-

delo, s katerimi so gasilci premagovali vse težave, in upa, da bo tako tudi v prihodnje. Na prireditvi, katere pokrovitelj sta bili IGD Cementarna in Termoelektrarna Trbovlje, s katerimi kobiljski gasilci tesno sodelujejo, je sodelovala tudi delegacija iz Madžarske, tam pa so bili tudi predstavniki lendavske in kamni-

Feri Maučec

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE V MURSKI SOBOTI

Strela zanelila dva požara

V minulih tednu se je v Pomurju zgodilo več prometnih nezgod, predvsem zaradi neupoštevanja prometnih predpisov. Bili so tudi trije požari s precejšnjo škodo.

Strela zanelila dva požara — 7. julija je strela zanelila požar na gospodarskem poslopiju Antona Kozarja iz Melov 14. Požar se je hitro razširil na celotno ostrešje gospodarskega poslopija in zgorelo je 25 ton sena. Rešili pa so 25 glav živine. Škoda znaša okrog 150 milijonov dinarjev.

5. julija je strela zanelila požar v železnih dverih na počitniški hišici Dušana Pevca iz Murske Sobotice. V celoti je zgorelo ostrešje, škoda pa je za okrog 300 milijonov dinarjev.

Požar v Rakičanu — 6. julija je nastal požar v stanovanjski hiši Avgusta Harija iz Rakičana, Stefana Kovača 29. Na električnem štedilniku je začelo goreti olje ali mast. Zgorela je vsa notranja oprema, popokala pa so tudi

kla. Škoda je za okrog 250 milijonov dinarjev.

Izsiljevanje prednosti — 8. julija se je zgodila prometna nezgoda na lokalni cesti zunaj naselja Petišovci. Voznik osebnega avtomobila Željko Derviš iz Lendave, Partizanska 19, je pripeljal iz smeri kopališča Terme v križišče na prednostno cesto, ne da bi se ustavil in prepričal, če to lahko stori. V tem trenutku je iz smeri Petišovci pripeljal z motornim kolesom Goran Dominko iz Lendave, Rudarska 10. Pri trčenju je Dominko padel in se hudo telesno poškodoval.

9. julija se je zgodila prometna nezgoda na regionalni cesti v naselju Hrastje Mota. Voznica osebnega avtomobila Katarina Fašale iz Hrastje Mote 11 je pripeljala z lokalne na regionalno cesto in zaprla pot motoristu Francu Koštiju iz Lukavec 78, ki je pravilno pripeljal po desni strani. Pri trčenju je motorist padel in se hudo telesno poškodoval.

val. Škoda znaša okrog 15 milijonov dinarjev.

Neprimerna hitrost — 9. julija se je zgodila prometna nezgoda v naselju Bunčani. Voznik motornega kolesa Beno Bolko iz Bunčanov 39 se je pripeljal iz Stare-Nove vasi proti Bunčanom in v ostrem levem ovinku zaradi neprimerne hitrosti in neizkušnosti zapeljal na bankino, trčil v žično ograjo in obležal nezavesten s hudimi telesnimi poškodbami. Škoda znaša okrog 1,5 milijona dinarjev.

Nepravilno zavijanje — 9. julija se je zgodila prometna nezgoda v naselju Salamenci. Gluhonemi Štefan Čerpnjak iz Vadarec se je s kolesom pripeljal iz Vaneče v Salamence in zaradi nepravilnega zavijanja zaprl pot vozniku osebnega avtomobila Arpadu Šipliču iz Bodonec 62. Pri trčenju se je Čerpnjak hudo telesno poškodoval, škoda pa je za milijon dinarjev.

F. M.

CUPRAMIX

- je fungicid v prahu za pripravo suspenzije
- je kombinacija metiram-kompleksa (40%) in bakra (20%)

Za preprečevanje

- peronosporne vinske trte
- rdečega listnega ožiga vinske trte
- črne pegavosti vinske trte
- krompirjeve plesni

ko nastane nevarnost za okužbo.

Samo za vas izdeluje

CINKARNA CELJE

v sodelovanju z **BASF**

ZBOR ZDRUŽENEGA DELA IN ZBOR KRAJEVNIH SKUPNOSTI SKUPŠČINE OBČINE M. SOBOTA DAJETA V

javno razpravo

osnutek odloka o poslovnem času

Zakonska podlaga za ureditev poslovnega časa izhaja iz 72 člena Zakona o delovnih razmerjih (Ur. list SRS, št. 24/83) in 140 člena Zakona o združenem delu (Ur. list SFRJ, št. 11/88).

Oba zakona določata, da se razporeditev, začetek in konec delovnega časa na področju prometa in zvez, prometa blaga na drobno, gostinstva, turizma, obrti in drugih družbenih dejavnosti usklajuje s potrebami delavcev in drugih delovnih ljudi, z začetkom dela organizacij, v katerih delajo in njihovo lokacijo, z življenjskimi in drugimi razmerami v kraju, oz. v okolju v katerem živijo.

Razporeditev, začetek in konec delovnega časa v omenjenih dejavnostih določijo organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, organizacije potrošnikov in druge zainteresirane organizacije, s samoupravnim sporazumom, lahko pa tudi pristojna skupščina občine s svojim odlokom.

Poslovni čas sedaj urejujeta dva akta in sicer Odlok o poslovnem času trgovskih in gostinskih obratov ter obrtnih delavnic na območju občine Murska Sobota (Ur. objave št. 9/1975) in Samoupravni sporazum o razporeditvi, začetku in koncu delovnega časa (Ur. objave št. 16/1981).

Z odlokom je določen poslovni čas za trgovine, gostilne in obrtne delavnice, s samoupravnim sporazumom pa še za dejavnost prometa in zvez, bank, vzgojno varstvenih organizacij in drugih storitvenih dejavnosti.

Ker samoupravni sporazum ne vsebuje sankcij za kršenje dogovorjenih poslovnih časov, z odlokom iz leta 1976 predpisane sankcije pa so le simbolične, obstaja družbena nevarnost kršitve z odlokom in samoupravnim sporazumom dogovorjenih meril, če ravno vsaj do sedaj ni prihajalo do večjih kršitev.

Zato bi bilo smotno, da bi se v prihodnje tako pomembno področje, kot je delovni čas uredilo predvsem z odlokom.

Javna razprava o osnutku odloka bo trajala od 30. septembra 1989. Predloge, pripombe in mnenja posredujte na Komite za družbeno planiranje in družbeno-ekonomski razvoj Skupščine občine M. Sobota.

OSNUTEK

Na podlagi 72. člena Zakona o delovnih razmerjih (Ur. list SRS, št. 24/83, 5/85 in 18/88) in 170. člena Statuta občine Murska Sobota (Ur. objave št. 12/80) je Skupščina občine Murska Sobota, na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevni skupnosti, dne sprejela

Odlok

o poslovnem času

1. člen

S tem odlokom se ureja okvirni in minimalni poslovni čas za trgovine na drobno, mesnice, trafike, kioske za prodajo časopisov, lekarne, bencinske črpalke, turistične poslovalnice, obrtne delavnice, avtobusno in železniško postajo, banke, pošto, zdravstvo, vzgojno varstvene zavode, letno kopališče in tržnico (v nadaljnjem besedilu: obrati).

Za gostinske obrate pa se določa najdaljši poslovni čas.

Poslovni čas obratov iz prvega odstavka tega člena določajo organi upravljanja organizacij združenega dela, oz. lastniki letih, upoštevajoč pri tem krajevne potrebe, potrebe turizma, načelo dobrega gospodarjenja in določil tega odloka.

2. člen

Obrati na območju občine so odprti:

1. TRGOVINE

a) Najmanj 7 ur dnevno v neprekinjenem delovnem času vse delovne dni v tednu od 7. do 14. ure ali od 8. do 15. ure, razen sobote.

b) Najmanj 7 ur dnevno v deljenem delovnem času vse delovne dni v tednu razen sobote, v poletnem času od 7. do 12. ure in od 16. do 18. ure, v zimskem času pa od 8. do 12. ure in od 15. do 18. ure.

c) S celodnevni neprekinjenim delovnim časom od 7. do 19. ure v letnem in od 7. do 18. ure v zimskem obdobju, vse delovne dni v tednu, razen sobote, ki je obvezen za Blagovnico, Shopping in Dom tehnike v M. Soboti.

č) Od ponedeljka do petka bo v mestu M. Sobota odprta do 18. ure najmanj ena železnica, trgovina s kmetijskim reprodukcijskim materialom in prodajalna z rezervnimi deli.

Prodajalna kruha TOZD Mlinopek bo poslovala od ponedeljka do petka od 5. do 16. ure, ob sobotah od 5. do 13. ure.

d) Ob sobotah bodo trgovine na drobno v letnem času odprte vsaj od 7. do 12. ure, in v zimskem času od 8. do 12. ure, blagovnice v M. Soboti pa v letnem času vsaj od 7. do 13. ure in v zimskem času od 8. do 13. ure.

e) Trgovine z osnovnimi živili v mestu M. Sobota bodo ob sobotah in nedeljah organizirale dežurno službo tako, da bo ob sobotah odprta vsaj ena trgovina do 17. ure in v nedeljo vsaj ena trgovina od 8. do 11. ure. Razpored dežurstev določi trgovsko podjetje in ga predloži pristojnemu upravnemu organu za trgovino pred pričetkom vsakega leta.

f) Trgovine v naslednjih krajih na podeželju bodo imele ob sobotah daljši delovni čas:

— v Beltincih vsaj ena trgovina z živili do 13. ure, v Moravcih »Turist market« do 18. ure, trgovina pri bolnišnici v Rakičanu pa se prilagodi času obiskov.

Ob nedeljah bodo odprte:

— Turist market v Moravcih od 8. do 12. ure

— trgovina v Rakičanu pri bolnišnici od 11. do 15. ure.

Trgovske organizacije združenega dela in zasebni trgovci lahko imajo ob sobotah popoldne in v nedeljo trgovine odprte tudi v drugih krajih na območju občine. O tem se obvesti upravni organ občine, pristojen za trgovino.

g) Ko se združijo državni prazniki z dela prostimi dnevi tako, da so trgovine zaprte več kot dva dni, je potrebno zagotoviti dežurno službo za nepraznične dni v M. Soboti, Beltincih, Prosenjakovcih, Gradu, Kuzmi, Rogoševcih, Cankovi in Moravcih. Dežurne trgovine bodo odprte v M. Soboti od 8. do 12. ure, na podeželju pa od 7. do 11. ure.

h) Zadržna skladišča KZ Panonka za odkup kmetijskih pridelkov in prodajo, repromateriala na drobno bodo odprta v zimskem času od 7. do 15. ure in ob sobotah od 8. do 12. ure, v letnem času pa od 6. do 14. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure.

V sezoni odkupa kmetijskih pridelkov se delovni čas lahko prilagodi organiziranemu odkupu tržne proizvodnje.

2. MESNICE

Mesnice poslujejo vse delovne dni v tednu od 7. do 17. ure, ob sobotah od 7. do 12. ure.

Vsaka mesnica lahko posluje en dan v tednu samo 4 ure. Vsaj ena mesnica mora biti odprta vsak dan, razen sobote in nedelje od 7. do 19. ure.

3. TRAFIKE IN KIOSKI ZA PRODAJO ČASOPISOV

Od ponedeljka do petka v letnem delovnem času od 6. do 15. ure, v zimskem pa od 6.30 do 15. ure, ob sobotah od 7. do 12. ure. Vsaj en kiosk v M. Soboti bo odprt ob sobotah do 18. ure in v nedeljo od 8. do 12. ure. Razpored dežurstev določita Trgovsko podjetje Tobak in ČZP Delo.

4. BENCINSKE ČRPALKE

Črpalke v M. Soboti I. Cankarjeva ulica posluje v neprekinjenem non-stop delovnem času. Vse ostale črpalke pa bodo odprte od 7. do 20. ure. Ob nedeljah in praznikih pa bodo odprte črpalke v Rogoševcih od 7. do 12. ure in v Martjancih v letnem času od 7. do 20. ure in v zimskem času od 7. do 12. ure.

5. GOSTINSKI OBRATI

Gostinski obrati poslujejo najmanj šest dni v tednu, poslovni čas določijo:

— hotelske restavracije: med 6 in 24. uro najmanj 8 ur dnevno, ob petkih in sobotah lahko poslujejo do 01 ure.

— restavracije med 6. in 23. uro, najmanj 8 ur dnevno.

— samopostrežne restavracije med 6. in 22. uro, najmanj 10 ur dnevno, ob sobotah in nedeljah najmanj 6 ur dnevno.

— kavarna med 8 in 24 uro, najmanj 10 ur dnevno.

— gostilne med 7. in 24 uro, najmanj 8 ur dnevno, ob petkih in sobotah do 01 ure.

— gostilinski vrtovi: poslovni čas je enak poslovnemu času gostinskega obrata, h kateremu sodi, okrepčevalnice in slaščičarne

med 7. in 22 uro, najmanj 8 ur dnevno, v stanovanjskih naseljih izven ožjega središča mesta poleti do 21 ure in pozimi do 20. ure, v dogovoru s krajevno skupnostjo pa lahko tudi dalje, kolikor poslujejo v okviru trgovine, je njihov poslovni čas enak kot za trgovine.

— nočni bari in drugi nočni lokali med 18. in 4. uro, najmanj 7 ur dnevno.

Gostinski obrati lahko glede na gornja določila te točke poslujejo brez priglasitve pristojnemu občinskemu upravnemu organu v podaljšanem poslovnem času v nočeh od 31. decembra na 1. januar, od 1. maja na 2. maj in od 29. novembra na 30. november ter v času organiziranih prireditev.

Okrepčevalnica na avtobusni postaji v M. Soboti sme poslovati vsak dan od 5. do 22. ure, na železniški postaji v M. Soboti pa od 4.30 do 23. ure.

Sekcija za gostinstvo pri Obrtnem združenju v M. Soboti pripravi vsako leto program dopustov za gostinske obrate, ki v času sezone zaradi dopustov ne smejo biti zaprti več kot 14 dni. Ob tem je potrebno upoštevati, da mora biti na posameznih relacijah razmerje med odprtimi in zaprtimi gostilnami v odnosu, ki zagotavlja normalno oskrbo z gostinskimi storitvami.

Gostinski obrati so lahko en dan v tednu zaprti zaradi čiščenja prostorov in tedenskega počitka osebja, tako da je to vedno isti dan v tednu.

6. TURISTIČNE POSLOVALNICE

Turistične poslovalnice poslujejo najmanj 8 ur dnevno, med 7. in 19. uro, razen ob sobotah, ko so odprte najmanj med 8. in 12. uro.

7. OBRATNE DELAVNICE

Obrati, ki poslujejo s strankami so odprti od ponedeljka do petka po 8 ur dnevno, praviloma od 7. do 15. ure, vsaj dva dni v tednu pa tudi v popoldanskem času od 15. do 17. ure. Ob sobotah in nedeljah organizirajo dežurno službo od 7. do 15. ure avtoservise delavnice, servisi za popravilo gospodinjskih strojev, vodoinštalaterske in elektroinštalaterske delavnice. Razpored dežurstev določijo sporazumno Obrtno združenje M. Sobota in delovne organizacije, ki opravljajo tovrstne storitve. Brvske in frizerske delavnice so odprte tudi ob sobotah vsaj 8 ur, zato pa so lahko ob ponedeljkih zaprte.

8. AVTOBUSNA POSTAJA

Obratovni čas avtobusne postaje v Murski Soboti je od 5. do 22.15 ure, to je od odhoda prvega in zadnjega avtobusa.

9. ŽELEZNIŠKA POSTAJA

Obratovni čas železniške postaje je od 3.50. ure do 19. ure. Poslovni čas za stranke s kosovnim blagom je od 7. do 15. ure, za vagon-ske pošiljke pa od 7. do 18. ure.

10. BANKE

Blagajne v Ljubljanski banki in Jugobanki poslujejo od ponedeljka do petka od 7. do 18. ure, v soboto pa od 7. do 11. ure.

11. POŠTA, TELEGRAF, TELEFON

PTT v Murski Soboti posluje od ponedeljka do petka od 7. do 19. ure, ob sobotah od 7. do 16. ure. Blagajna vsak dan od 7. do 18.30, ob sobotah od 7. do 12. ure. Pošte na podeželju poslujejo vsak dan od ponedeljka do petka najmanj med 8. in 14. uro, ob sobotah med 8. in 12. uro.

Pošti v Fokovcih in Hodošu poslujejo od ponedeljka do sobote od 8. do 11.30.

12. ZDRAVSTVO

a) Službe v okviru TOZD Zdravstveni dom Murska Sobota poslujejo v naslednjem delovnem času:

— splošna ambulanta in reševalna služba delata celodnevno (24 ur na dan).

— V dvoizmenskem delu opravljajo dela naslednje enote (od 6. do 20. ure):

— službe za medicino dela, prometa in športa

— otroški šolski dispanzer

— klinični laboratorij

— splošno in mladinsko zobozdravstvo,

— Od 6. do 14. ure pa poslujejo naslednje službe:

— Zdravstvena postaja Beltinci (stalna pripravljenost za hišne obiske cel dan)

— Zdravstvena postaja Petrovci in Zdravstvena postaja Grad, kjer je poleg rednega dela tudi stalna pripravljenost zdravnika cel dan (za nujne hišne obiske)

— Splošna ambulanta Martjanci in Cankova

— Službe za psihologijo otrok in mladine

— Dispanzer za pljučne bolezni

— Dispanzer za borce NOV

— Psihiatrični dispanzer

— Dispanzer za kožne in spolne bolezni

— Specialistične zobne ambulante

b) Lekarne

Lekarna v Murski Soboti posluje od ponedeljka do petka od 7. do 20. ure, ob sobotah od 7. do 14. ure, izven rednega delovnega časa pa zagotavlja Lekarna M. Sobota neprekinjeno zdravstveno varstvo za izdajo zdravil na recepte.

Lekarna Beltinci posluje od ponedeljka do petka od 7.30 do 15. ure, ob sobotah od 8. do 12. ure.

Lekarna Grad in Gor. Petrovci poslujejo od ponedeljka do petka od 7. do 14. ure.

c) Bolnišnica Murska Sobota bo zagotovila neprekinjeno zdravstveno službo v skladu z zakonom o zdravstvenem varstvu, in posebnimi predpisi izdanimi na osnovi zakona 13. VZGOJNO VARSTVENI ZAVODI

Poslovni čas enot vzgojno varstvenega zavoda M. Sobota je med 5.15 in 15.30 vsak delovnik, razen sobote.

Ob sobotah se organizira varstvo v naslednjih oddelkih.

— v Talančijevi ulici prvo soboto v mesecu samo za dojenčke

— v Gregorčičevi ulici vse sobote v mesecu samo za otroke od 8. meseca do vstopa v šolo

— V Rakičanu prvo soboto v mesecu

— v Beltincih prvo soboto v mesecu

14. VETERINARSKA POSTAJA

Veterinarska postaja M. Sobota posluje vse delovne dni v tednu od 7. do 1 ure, izven rednega delovnega časa pa organizira neprekinjeno dežurno službo.

15. LETNO KOPALIŠČE

Posluje v času sezone vsak dan od 9. do 19. ure.

17. TRŽNICA

Poslovni čas na tržnici je vsak dan od 6. do 16. ure, ob nedeljah od 6. do 10. ure.

3. člen

V utemeljenih primerih se dovoli gostinskimi obratom tudi podaljšanje poslovnega časa ali spremembo poslovnega časa. O podaljšanju odloči za vsak primer posebej občinski upravni organ, ki je pristojen za trgovino.

4. člen

Poslovni čas mora biti izobešen na vidnem mestu v vsakem obratu, poleg tega pa tudi na zunanji strani (pri vходу oz. na vratih).

Na isti način mora biti izobešeno tudi obvestilo o dnevih, ko je obrat dežuren ali zaprt.

5. člen

Določitev poslovnega časa se prilagodi občinskemu komiteju za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj in sicer v 30 dneh od dneva, ko začne veljati ta odlok, v prihodnje pa vsako spremembo javljati sproti.

6. člen

V upravičenih primerih (adaptacija prostorov, inventura, bolezen osebja, letni dopust in podobno) Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj SO M. Sobota na zahtevo dovoli, da se posamezni obrat začasno zapre. Če bo obrat zaradi inventure zaprt več kot en dan, se to sporoči organu iz prvega odstavka tega člena.

V primeru iz prvega odstavka tega člena se mora na vidnem mestu izobesiti obvestilo o tem, koliko časa bo obrat zaprt in kdo je izdal ustrezno dovoljenje.

7. člen

Za pričetek poletnega časa in zimskega časa po tem odloku se šteje čas od premika urnih kazalcev na poletni oz. zimski čas.

8. člen

Nadzor nad izvajanjem tega odloka opravlja Uprava za inšpekcijske službe občin M. Sobota, Lendava, Radgona in Ljutomer.

9. člen

Z denarno kaznijo 100.000 din se kaznuje za prekršek pravna oseba ali samostojni obrtnik, ki nima izobešenega poslovnega časa na vidnem mestu pri vходу v poslovni prostor (5. člen).

Z denarno kaznijo 50.000 din se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena. Denarno kazen izterja takoj na kraju tržni inšpektor.

10. člen

Z denarno kaznijo do 800.000 din se kaznuje za prekršek pravna oseba ter samostojni obrtnik, ki:

1. Ne priglasijo poslovnega časa občinskemu upravnemu organu (6. člen)

2. ne določi poslovnega časa v skladu s tem odlokom

3. ima odprt obrat v nasprotju z določili tega odloka

4. začasno zapre obrat brez ustreznega dovoljenja ali priglasitve ali če na vidnem mestu ne objavi podatka o tem, da je obrat zaprt

5. ne organizira in ne izvaja dežurstva.

Z denarno kaznijo do 200.000 din se kaznuje za prekršek tudi odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

11. člen

Obrtniki so dolžni uskladiti poslovni čas v svojih poslovnih enotah z določbami tega odloka najkasneje v tridesetih dneh od dneva njegove uveljavitve

12. člen

Z dnem, ko začne veljati ta odlok preneha veljati odlok o poslovnem času trgovskih in gostinskih obratov ter obrtnih delavnic na območju občine M. Sobota (Ur. objave, št. 9/75).

13. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

ABC POMURKA

Delovna organizacija

ZUNANJA TRGOVINA s. p. o.
Murska Sobota

ABC POMURKA — ZUNANJA TRGOVINA, s. p. o., Murska Sobota objavlja

po sklepu Komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge

prilavnik

z visoko ali višješolsko izobrazbo, za določen čas, čas pripravniške dobe.

Pogoji:

— aktivno znanje madžarskega ali nemškega jezika

— odslužen vojaški rok,

— vozniški izpit kategorije B.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh od objave na naslov:

ABC POMURKA — ZUNANJA TRGOVINA

MURSKA SOBOTA, Lendavska ul. 9

Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh od objave.

vabi k sodelovanju

sodelavca inokorespondenta za prevajanje poslovne dokumentacije z aktivnim znanjem nemščine-angleščine ali nemščine-italijanščine.

Podrobnejše informacije dobijo zainteresenti na sedežu DO v Murski Soboti, Lendavska 9.

Komisija za delovna razmerja Osnovne šole Bratstvo in enotnost — Testveriseg-Egysek Altalanos Iskola Prosenjakovci—Pártosfalva

RAZPISUJE PROSTA DELA IN NALOGE

za šolsko leto 1989/90:

● učitelja za razredni pouk na centralni šoli, PRU, s polnim delovnim časom za določen čas,

● učitelja za razredni pouk — POŠ Domanjševci, PRU, s polnim delovnim časom za določen čas,

● učitelja za podaljšano bivanje, s polnim delovnim časom za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu),

● vzgojiteljice za VVE Hodoš, s polnim delovnim časom za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu).

Kandidati morajo izpolnjevati splošne pogoje po zakonu o osnovni šoli in obvladati slovenski in madžarski jezik.

Prijave sprejemamo 15 dni po objavi razpisa.

Nastop dela: 1. 9. 1989.

UPRAVA ZA INŠPEKCIJSKE SLUŽBE OBČIN GORNJA RADGONA, LENDAVA, LJUTOMER in MURSKA SOBOTA V MURSKI SOBOTI, Alija Kardoša 2

razpisuje

JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjih osnovnih sredstev:

1. Osební avto ZASTAVA 750 letnik 1983, reg. št. MS 549-11 izključna cena 7.000.000.—

2. Osební avto ZASTAVA 750 letnik 1983, reg. št. MS 549-12 izključna cena 7.000.000.—

3. Osební avto ZASTAVA 850 letnik 1985, reg. št. MS 728-20 izključna cena 9.000.000.—

4. Kolesa (5 kosov) po izključni ceni za kos 200.000.—

Dražba bo v sredo, 19. 7. 1989, ob 15.00 uri na dvorišču občine Murska Sobota, Alije Kardoša 2.</

URADNE OBJAVE

URADNE OBJAVE OBČINSKIH SKUPŠČIN: GORNJA RADGONA, LENDAVA IN MURSKA SOBOTA

Odgovorni urednik: Martin Vinčec

Leto XXV

Murska Sobota, dne 13. julija 1989

Št.: 19

134. Ugotovitve in stališča k poročilu o realizaciji programov SIS družbenih dejavnosti za leto 1988 ter globalnim usmeritvam programov z bilanco sredstev za leto 1989 v občini Murska Sobota.
135. Sklep o valorizaciji turistične takse na območju občine Lendava.

136. Odlok o sprejetju zazidalnega načrta in prostorsko ureditvenih pogojev za ureditveno območje k.o. Gornji Petrovci.
137. Odlok o potrditvi zaključnega računa davkov in prispevkov občanov občine Murska Sobota za leto 1988.

134

Na podlagi 165. člena Statuta občine Murska Sobota (Uradne objave št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/88) je Skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela, Zbora krajevnih skupnosti in Druženopolitičnega zbora dne 29. junija sprejela

UGOTOVITVE IN STALIŠČA K POROČILU O REALIZACIJI PROGRAMOV SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI ZA LETO 1988 TER GLOBALNIM USMERITVAM PROGRAMOV Z BILANCO SREDSTEV ZA LETO 1989 V OBČINI MURSKA SOBOTA

Poročilo o realizaciji programov SIS družbenih dejavnosti za leto 1988 ter globalne usmeritve programov z bilanco sredstev za leto 1989 v občini Murska Sobota sta zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti obravnavala na seji 30. 3. 1989 in druženopolitični zbor na seji 13. 4. 1989. Vsi zbori so sprejeli poročilo in ugotovitve ter stališča IS. Na razpravah v zborih skupščine pa so bili podani dodatni predlogi in mnenja za reševanje problematike, v družbenih dejavnosti. Po proučitvi vseh vprašanj, predlogov in mnenj so zbori občinske skupščine sprejeli dopolnjene ugotovitve in stališča.

V letu 1988 je izvajanje programov na področju družbenih dejavnosti potekalo v zaostrenih gospodarskih razmerah in v okvirih skupne porabe določene z zveznim interventnim zakonom, ob visoki rasti inflacije in naraščanju stroškov poslovanja, kar je tudi v družbenih dejavnostih povzročilo težave v poslovanju, zlasti v zdravstvu, ker so se z odprtjem nove kirurgije še posebno povečali stroški poslovanja in za kar je bilo treba zagotoviti tudi dodatna sredstva.

Nobena OZD s področja družbenih dejavnosti sicer ni zaključila lanskega leta z izgubo, so pa nekatere organizacije zelo blizu temu. Zaradi omejevanja sredstev skupne porabe OZD družbenih dejavnosti v letu 1988 niso dobile sredstev za amortizacijo nepremičnin in nekatere organizacije niso po zaključnem računu oblikovale nobenih skladov.

Z nekaterimi odhodki so leto 1988 zaključile naslednje samoupravne interesne skupnosti: Občinska zdravstvena skupnost 796.690.000 din. Občinska skupnost otroškega varstva 88.358.000.— din in Občinska izobraževalna skupnost 71.811.000.— din.

Usklajevanje osebnih dohodkov družbenih dejavnosti z OD gospodarstva ni bilo v celoti realizirano in je obveznost za uskladitev prenesena v letošnje leto. Uvedeni ukrepi za uskladitev programov SIS družbenih dejavnosti z materialnimi možnostmi so dali določene pozitivne premike, vendar jih je treba izvajati selektivno, da ne bi ogrozili ključnih nalog in t. i. zagotovljene programe. Ukrepi racionalizacije so posegli na področje uporabnikov in izvajalcev. Težave financiranja se zaostrejo tudi na celotnem področju socialnega varstva. Socialna varnost se poslabšuje tudi z nadaljnjim naraščanjem brezposelnosti.

Investicijska dejavnost je bila prisotna v osnovnem šolstvu, kjer se referendumski program izgradnje učnih prostorov izvaja s časovnim zamikom in deloma na področju zdravstva. Zelo pereča je prostorska problematika na področju kulturne dejavnosti, kjer je zaprta gledališčna dvorana in omejena knjižničarska dejavnost zaradi pomanjkanja prepotrebnega prostora. Težave s prostorom in vzdrževanjem obstoječih objektov se zaostrejo tudi v otroškem varstvu (Dokležovje, Cankova).

Še vedno ni v celoti sistemsko rešeno vprašanje sofinanciranja Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost, ki se ob financiranju preko Občinske kulturne skupnosti vsako leto še dodatno sofinancira z združevanjem sredstev preko SIS materialne proizvodnje.

Zbori občinske skupščine ocenjujejo, da so tudi ob zakonskem omejevanju sredstev in prisotnih težavah programi SIS družbenih dejavnosti v občini bili v glavnem le realizirani in da prišlo do bistvenih motenj v poslovanju.

Zbori nadalje ocenjujejo, da so navedene ugotovitve o uresničevanju programov SIS družbenih dejavnosti, delovanju in poslovanju OZD družbenih dejavnosti precej podobne ugotovitvam, ugotovljenim na zasedanju zborov skupščine občine Murska Sobota, dne 8. decembra 1988, zato predlagajo, da se poskrbi za dosledno izvajanje stališč sprejetih na isti seji, ob tem pa še predlagajo naslednje:

— v občini bodo vloženi maksimalni napor za realizacijo sprejetih programov in ustvarjanje pogojev za normalno delovanje in poslovanje organizacij družbenih dejavnosti.

— Na vseh področjih družbenih dejavnosti je treba nadaljevati z doslednim izvajanjem ukrepov racionalizacije in uskladitve programov z materialnimi možnostmi.

— V vseh OZD družbenih dejavnosti morajo v večji meri zlasti strokovno medsebojno dopolniti in uskladiti delovne programe in tudi na ta način izboljšati racionalnost poslovanja.

— PZC in TOZD Splošna bolnišnica morata takoj pripraviti predlog rešitve za prekoračitev zaposlenih delavcev v bolnici, ki niso dogovorjeni s planom zaposlitve in se ne financirajo s predloženo bilanco financiranja SIS družbenih dejavnosti za leto 1989. Pri tem je treba upoštevati delež dela in veljavne normative na področju zdravstva v SR Sloveniji.

— Zaradi težav financiranja tudi na področju socialnega skrbstva mora Center za socialno delo poglobiti svoje strokovno delo na terenu in čimbolj realno oceniti opravičenost socialnih pomoči.

— Zaradi težav v financiranju in zakonsko opredeljenih pravic predlagamo, da se sredstva za zagotavljanje socialno varstvenih pravic izvirajo iz omejene skupne porabe.

Ponovno je tudi potrebno preveriti samoupravni sporazum o socialno varstvenih pravicah v smeri, da bodo socialne pomoči deležni tisti, ki so je resnično potrebni.

S predloženo bilanco sredstev SIS družbenih dejavnosti v občini za leto 1989, ki je pripravljena na osnovi določenih družbenih usmeritvah in zakonskih okvirih dovoljene skupne porabe se ne zagotavlja v celoti financiranje prisotnih programov. V okviru sedanje zakonodaje zato ni mogoče bilanco zaključiti in tako ostaja odprto določeno zaposlovanje v bolnici, investicije v PZC, reševanje prostorske problematike na področju kulture in otroškega varstva ter sofinanciranje dejavnosti Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost. V sedanjem trenutku je odprta vprašanja možno reševati preko neposredne svobodne menjave. Po sprostitvi oz. prenehanju veljavnosti interventne zakonodaje o omejevanju skupne porabe pa bo treba za reševanje prisotne problematike povečati prispevne stopnje v občini vsaj na povprečje v republiki. Podpiramo prizadevanja za enotno financiranje zagotovljenega programa na nivoju zagotovljenega programa na nivoju republike.

— PZC mora takoj pripraviti usklajeni predlog investicijskih namer za leto 1989 z viri financiranja ter ga predložiti v obravnavo in sprejem ustreznim organom v občini in regiji. Pri tem je treba upoštevati, da se bodo sredstva združevana po prispevni stopnji v celoti namenjala za financiranje dejavnosti zdravstva.

V zvezi t. i. zagotovljenim programom na področju osnovnega šolstva je treba v republiki izpostaviti zahtevo sofinanciranja izgradnje osnovnošolskih učnih prostorov v občini iz ustreznih republiških virov. S sedanjim sistemom financiranja izgradnje tovrstnih objektov preko samopriskrbe in združevanjem sredstev samo v občini prostorske problematike ni mogoče zadovoljivo rešiti.

— Na osnovi ustavnih in zakonskih sprememb je treba proučiti in pripraviti predlog nove bolj racionalne organiziranosti in delovanja SIS družbenih dejavnosti v občini njihovih strokovnih služb.

— Sofinanciranje dejavnosti Zavoda za časopisno in radijsko dejavnost bo treba v času veljavnosti interventne zakonodaje še nadalje reševati z dodatnim združevanjem sredstev SIS materialne proizvodnje v občini. Po prenehanju veljavnosti interventne zakonodaje pa bo treba preiti na dogovorjen način sofinanciranja in v ta namen ustrezno povečati prispevno stopnjo pri Občinski kulturni skupnosti.

— Zaradi bolj racionalnega delovanja na področju osnovnega šolstva in otroškega varstva se naj sproži postopek sprememb določenih zakonskih določil, ki sedaj onemogočajo ukinjanje podružničnih šol in vzgojno varstvenih enot tudi ob manjšem številu otrok, če s tem ne soglašata krajevna skupnost.

— Pozivamo krajevne skupnosti, da se vključijo in sodelujejo pri predlogih racionalne racionalizacije spreminjanja osnovnošolske mreže zlasti v primerih zmanjševanja števila otrok.

— Zaradi nizke rasti zaposlovanja in relativne velike nezaposlenosti, ki se povečuje, je treba v OZD gospodarstva tudi v sedanjih zaostrenih razmerah bolj skrbeti za razvoj in ustvarjanje pogojev za odpiranje novih delovnih mest in za zaposlovanje zlasti mladih strokovnih in kreativnih delavcev. Za pospeševanje zaposlovanja je pri IS občine imenovana posebna komisija, ki bo pripravila program aktivnosti za razreševanje problematike zaposlovanja v občini.

— Zaradi spreminjanja in primerjave OD delavcev družbenih dejavnosti z OD delavcev v gospodarstvu občine pripravi Komite za družbeno planiranje in družbenoekonomski razvoj pregled gibanja OD v gospodarstvu in družbenih dejavnostih za obdobje od decembra 1988 do maja 1989.

— Vse občinske druženopolitične organizacije v regiji naj obravnavajo problematiko delovanja medobčinskih društev in ostalih investicij ter se v okviru medobčinske koordinacije dogovorijo in razrešijo vprašanja njihovega financiranja.

— IS občine naj prouči možnost, da se OZD s področja družbenih dejavnosti oprostitjo plačevanja prispevka za uporabo stavbnega zemljišča.

V Murski Soboti, dne 29. junija 1989

Številka: 022-1/89-1

Predsednik
Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENCER, I. r.

Na podlagi 1. člena odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o turistični taksi v občini Lendava (Uradne objave št. 10/89) je IS SO na 89. seji, dne 29. 6. 1989 sprejel

SKLEP

o valorizaciji turistične takse na območju občine Lendava.

1. člen

»Za nočitev v hotelih, gostiščih, zasebnih sobah in campingih znaša turistična taksa po osebi:

1. v mestu Lendava:	
— za domače goste	3.000.— din
— za tuje goste	6.000.— din
2. v ostalih krajih:	
— za domače goste	2.200.— din
— za tuje goste	4.400.— din

2. člen

Sklep o valorizaciji turistične takse se objavi v Uradnih objavah pomurskih občin in začne veljati naslednji dan po objavi.

Datum: 30. 6. 1989
Številka: 423-1. 87-2

Predsednik skupščine izvršnega sveta
skupščine občine Lendava
Jože KURONJA

136

Na podlagi 39. člena Zakona o urejanju naselij in drugih posegov v prostor (Ur. list SRS, št. 18/84, 37/85 in 29/86) ter 167. člena Statuta občine M. Sobota (Ur. objave, št. 12/80, 36/81, 11/84 in 4/86), je Skupščina občine M. Sobota na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti, dne 29. 6. 1984, sprejela

ODLOK

o sprejetju zazidalnega načrta in prostorsko ureditvenih pogojev za ureditveno območje k. o. Gornji Petrovci

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

S tem odlokom se sprejme zazidalni načrt in prostorski ureditveni pogoji (v nadaljnjem besedilu: PIA) za ureditveno območje k. o. G. Petrovci, ki jih je izdelal Zavod za ekonomiko in urbanizem M. Sobota pod številko 16/87-ZN/MS v marcu 1989.

PIA iz prejšnjega člena tega odloka vsebuje naslednje sestavine:

a) tekstualni del;	
b) soglasje pristojnih organov in organizacij;	
c) grafični del:	
— izrez iz prostorskih sestavin Srednjeročnega Družbenega plana občine M. Sobota za obdobje 1986—1990	v M 1:5000,
— geodetska podloga	v M 1:1000,
— obstoječe komunalne naprave	v M 1:5000,
— način urbanističnega urejanja	v M 1:2500,
— parcelacijski načrt (sp. del)	v M 1:1000,
— arhitektonska situacija (sp. del)	v M 1:1000,
— zakoličbena situacija (sp. del)	v M 1:1000,
— komunalne naprave (sp. del)	v M 1:1000,
— prometna situacija z višinsko regulacijo (sp. del)	v M 1:1000,
— požarno varnost (sp. del)	v M 1:1000,
— parcelacijski načrt (zg. del)	v M 1:1000,
— arhitektonska situacija in kom. naprave (zg. del)	v M 1:1000,
— zakoličbena situacija (zg. de.)	v M 1:1000,
— gabariti	v M 1: 200.

II. MEJA OBMOČJA

3. člen

Območje obdelave PIA je razvidno iz pregledne karte in je omejeno s katastrsko mejo k. o. G. Petrovci.

Območje urejanja obsega naslednje cone obdelave:

1. Območje urejanja z zazidalnim načrtom:

a) Spodnji del naselja:

- območje ZN S-1, kjer je predvidena individualna stanovanjska zazidava v strnjjenem delu naselja,
- območje ZN S-2, kjer je predvidena usmerjena stanovanjska zazidava (a), oz. gradnja objektov družbenega standarda (b),
- območje ZN S-3, industrija, kjer je predvidena gradnja industrijskih objektov,
- območje ZN S-3, ostala obstoječa zazidava strnjjenega dela naselja;

b) Zgornji strnjjeni del naselja:

- območje ZN G, kjer je predvidena individualna stanovanjska zazidava.

2. Območja, ki se urejajo s PUP-i (prostorskimi ureditvenimi pogoji) za poselitveni prostor.

- a) zgornji del naselja: strnjena zazidava (PUP 2-A),
- b) PUP/ZN območje »Pindža« (PUP/ZN 2-B),
- c) posamezni zaselki (PUP 2-C),
- d) PUP za območje vinskih kleti in vikendov (PUP 2-d).

3. Območja, ki se urejajo s PUP-I in so namenjena kmetijski proizvodnji (PUP 3).

III. FUNKCIJA OBMOČJA

a) Območja urejanja znotraj poselitvenih območij naselja

4. člen

Območja, ki se urejajo z zazidalnim načrtom, so namenjena gradnji:

- individualnih stanovanjskih objektov in pripadajočih pritliklin (ZN S-1),
- kolektivnih stanovanjskih objektov v obliki stanovanjskih blokov ali nizov posameznih enot (ZN S-2) — območje a),
- objektov družbenega standarda, ki so lahko kombinirani s stanovanjskimi, poslovnimi in trgovskimi prostori s tem, da se stanovanjski prostori locirajo v višjih nadstropjih (ZN S-2) — območje b),
- individualnih nadomestnih objektov, dozidav, nadzidav ter spremembam namembnosti obstoječih objektov na podlagi vsakokratnih strokovnih osnov (ZN S-3),
- dozidav in prizidav ali samostojnih delov objektov družbenega pomena (ZN S-3 industrija),
- individualnih stanovanjskih objektov in pripadajočih pritliklin (ZN G).

Sprememba namembnosti družbenih objektov je možna pod pogojem, da nova namembnost nima motilnega vpliva na okolje.

5. člen

Na območjih PUP-ov namenjenih poselitvi se dovolijo gradnje: — dopolnilne gradnje stanovanjskih, kmetijskih in družbenih objektov.

- nadomestne gradnje,
- dozidave in nadzidave,
- odstranitve objektov.

Poleg tega so možna tekoča vzdrževalna dela, postavitve pomožnih objektov in pritliklin, adaptacije in rekonstrukcije.

Dopolnilna gradnja iz 1. alineje tega člena je novogradnja objekta ali naprave na stavbnem zemljišču, na katerem je možno zgraditi le posamičen objekt. Investitor takšne gradnje mora razpolagati z zemljiščem, potrebnim za dovoz oz. dostop, če zemljišče, predvideno za gradnjo ne meji na javno cesto ali pot.

Pogoji za lociranje objektov in druge posege v tem območju se določijo z lokacijskim dovoljenjem na podlagi predložene lokacijske dokumentacije.

6. člen

V območju strnjene zazidave zgornjega dela naselja, navedenega v 3. členu tega odloka (CUP 2—A), se zemljišče, kjer stoji bivša gostilna »Horvati«, nameni za gradnjo objekta družbenega pomena.

7. člen

Pogoji za lociranje objektov in druge posege v območju con PUP-ov in zazidalnega načrta, kjer niso detajlno predvideni objekti in posegi, se le-ti določajo z lokacijskim dovoljenjem na podlagi predložene lokacijske dokumentacije, oz. vsakokratnih strokovnih osnov.

8. člen

V območjih, ki se urejajo z zazidalnim načrtom ter v območjih PUP-ov, namenjenih poselitvi, je dovoljena mirna proizvodna in storitvena obrt v sklopu stanovanjskih in drugih objektov pod pogojem, da le-ta kvarno ne vpliva na okolje in sosednje objekte. Kriteriji, ki vplivajo na okolje, se ugotovijo v lokacijskem postopku.

9. člen

Na območju PUP/ZN (Pindža), ki se začasno, t. j. do sprejetja prostorskega izvedbenega načrta urejuje s prostorskimi ureditvenimi pogoji, se dovolijo nadomestne gradnje družbenih objektov, manjše dozidave in nadzidave, tekoča vzdrževalna dela, postavitve pomožnih objektov in pritliklin, adaptacije in rekonstrukcije za potrebe turističnih dejavnosti.

b) Območja urejanja izven ureditvenih območij naselja

10. člen

Območja urejanja, ki niso namenjena poselitvi, so:

- 1. kmetijska zemljišča:
    - a. zemljišča, ki so trajno namenjena kmetijski rabi,
    - b. ostala kmetijska zemljišča,
  - 2. območja gozdov,
  - 3. vodne površine,
  - 4. infrastrukturni objekti,
  - 5. območja izkoriščanja rudnin.
1. Kmetijska zemljišča

11. člen

Na kmetijskih zemljiščih, ki so trajno namenjena kmetijski rabi, so poleg primerne rabe dopustni naslednji posegi:

- manjše dograditve in nadomestne gradnje podzemnih in nadzemnih komunalnih, energetskih in prometnih omrežij, objektov in naprav ter omrežja objektov in naprave sistemov zvez,
- gradnja in postavitve objektov za kmetijsko dejavnost, postavitve začasnih montažnih objektov za turistične, športne ali druge začasne prireditve,
- vodnogospodarske ureditve,

— manjše melioracije do velikosti 30 ha, če so v sklopu že obstoječih,

- postavitve in odstranitve ograj,
- vzdrževalna dela na obstoječih objektih in napravah,
- postavitve pomožnih montažnih objektov za shranjevanje orodja, vendar le, ko gre za več objektov na določenem kompleksu.

Novogradnja kmetijskih objektov na kmetijskih zemljiščih je možna samo v sklopu obstoječih kmetijskih in drugih objektov, ko gre za povečanje obstoječega funkcionalnega zemljišča.

12. člen

Na kmetijskih zemljiščih, ki niso trajno namenjena kmetijski rabi (2. območje kmetijskih zemljišč), so poleg primarne rabe dopustni naslednji posegi:

- gradnja posamičnih stanovanjskih, gospodarskih, kmetijskih, obrtno-servisnih, storitvenih, poslovnih, proizvodnih in pomožnih objektov in naprav, vendar le v sklopu obstoječega naselja, zaselka ali posameznega objekta in na komunalno opremljeni parceli, če gre za povečanje obstoječega funkcionalnega zemljišča,
- dograditve in nadomestne gradnje komunalnih, energetskih in prometnih omrežij, objektov in naprav ter omrežja, objektov in naprav sistema zvez,
- ureditev utrjenih površin za potrebe kmetijstva,
- ureditev rekreacijskih in športnih površin,
- postavitve začasnih montažnih objektov za turistične, športne ali drugečasne prireditve,
- vodnogospodarske ureditve,
- manjše melioracije do velikosti 30 ha, če so v sklopu že obstoječih,
- odstranitev obstoječih objektov in naprav,
- postavitve in odstranitve ograj,
- odstranitev in ponovna zasaditev visoke vegetacije,
- vzdrževalna dela na objektih in napravah,
- postavitve pomožnih objektov za shranjevanje orodja, vendar, ko gre za več objektov na določenem kompleksu.

2) Območja gozdov

13. člen

Na območjih gozdov so dopustni naslednji posegi:

- gradnja ali postavitve objektov in naprav za gozdarsko, lovsko in turistično dejavnost,
- novogradnja in nadomestna gradnja komunalnih, energetskih in prometnih omrežij, objektov in naprav ter omrežja, objektov in naprav za zveze,
- postavitve začasnih montažnih objektov za turistične, športne ali druge prireditve,
- vzdrževalna dela na obstoječih objektih in napravah,
- vodnogospodarske ureditve, če le-te ne vplivajo na obstoječi režim odvodnje,
- odstranitev in ponovna zasaditev visoke vegetacije.

3. Območja vodnih površin

14. člen

Na območjih vodnih površin in na površinah, ki jim pripadajo, so dopustni naslednji posegi:

- tekoča vzdrževalna dela na obstoječih površinah, objektih in napravah,
- postavitve začasnih in trajnih objektov in naprav za turistično, športno ali druge namene,
- ureditev brežin,
- odstranitev in ponovna zasaditev visoke vegetacije,
- vodnogospodarske ureditve,
- ureditev manjših zajemališč požarne vode,
- ureditev manjših zajetij za ureditev ribnikov,
- odpiranje manjših gramoznic.

4. Območja infrastrukturnih objektov

15. člen

Na območjih infrastrukturnih objektov (ceste, železnice) so dopustni naslednji posegi:

- tekoča vzdrževalna dela,
- rekonstrukcije.

Na območjih varstvenih pasov naštetih infrastrukturnih objektov so dopustni posegi, če niso v nasprotju z veljavnimi predpisi za posamezen objekt, oz. če trajno ne spreminjajo obstoječo rabo zemljišč.

5. Ostala območja

16. člen

Na območjih odlagališč komunalnih in drugih odpadkov, na območjih za izkoriščanje rudnin (gramoznice), na območjih zajetij pitne vode, so dopustni naslednji posegi:

- tekoča vzdrževalna dela,
- postavitve in odstranitve začasnih ali trajnih pomožnih objektov in naprav,
- postavitve in odstranitve ograj,
- odstranitev in ponovna zasaditev visoke vegetacije.

c) Območja, ki segajo preko ostalih območij urejanja

17. člen

Območja, ki segajo preko območij urejanja namenjenih poselitvi in preko območij izven poselitvenih območij so:

1. varstveni pasovi zajetij in črpalnišča za pitno vodo,
2. zavarovana območja naravne in kulturne dediščine,
3. koridorji in varovalni pasovi obstoječih in predvidenih infrastrukturnih objektov,
4. raziskovalni prostor za nafto in plin ter geotermalno vodo.

18. člen

Na zavarovanih območjih zajetij pitne vode so dopustni nekateri posegi za posamezne namenske površine pod pogoji, ki jih predpisuje zakonodaja s tega področja.

Ne glede na določila tega odloka v širšem zaščitnem pasu zajetja pitne vode niso dovoljeni naslednji posegi:

- uporaba rastlinskih zaščitnih sredstev in gnojil, ki vsebujejo snovi, katerih vsebnost je kritična pitni vodi,
- spuščanje neprečiščenih odpadnih vod v zemljo ali površinske odvodnike,
- gradnja skladišč in pretakališč za nafto,
- odpiranje gramoznih jam,
- odlaganje komunalnih odpadkov,
- gradnja oz. postavitve cistern.

Na tem območju se morajo sanirati vsa obstoječa gnojišča in gnojne jame.

19. člen

V ožjem varstvenem pasu so poleg posegov iz prejšnjega člena prepovedani naslednji posegi:

- gradnja novih stanovanjskih in gospodarskih objektov, če ni rešena odvodnja odpadnih voda,
- gradnja ali rekonstrukcija večjih komunalnih, energetskih in prometnih objektov,
- raziskovalna ali druga vrtnanja v podtalju.

20. člen

Na zavarovanih območjih naravne in kulturne dediščine so dovoljeni vsi posegi opisani za posamezno namensko površino pod pogoji, ki jih predpisujejo varstveni režimi za varovanje naravne in kulturne dediščine. Posegi na teh območjih, ki bi kakorkoli vplivali na obstoječe stanje, so dopustni le pod nadzorom pristojne varstvene službe.

21. člen

V koridorjih predvidenih infrastrukturnih objektov (ceste, plinovod, daljnovodi, komunalni vodi in podobno) so dopustni vsi posegi, dopustni za posamezne namenske površine, pod pogojem, da posegi ne bodo vplivali na poznejšo gradnjo ali ureditev. V varovalnih pasovih obstoječih in predvidenih infrastrukturnih objektov so dopustni le tisti posegi, ki jih dovoljujejo posamezni predpisi za določen objekt (ceste, železnica, elektrika, vodovod, kanalizacija, zveze, plinovod ... razvod termalne vode itd ...).

22. člen

Na celotnem območju obdelave so dopustna raziskovalna vrtnanja za pridobitev nafte, plina in geotermalne vode pod pogoji, ki jih navajajo strokovne podlage za raziskovalni prostor za nafto in plin (št. 1/86-SP/MS), ter za geotermalno vodo (št. 18/87-SP/MS) obe izdelani na Zavodu za ekonomiko in urbanizem ter pod pogoji iz Zakona o rudarstvu.

Na celotnem območju, razen na ožjem varstvenem območju zajetij pitne vode so dopustna tudi geološka vrtnanja pod pogojem, da vrtnanja trajno ne spreminjajo obstoječega stanja na površini in podtalju.

IV. URBANISTIČNO OBLIKOVANJE OBMOČJA

23. člen

Pri gradnji objektov in drugih ureditvah se mora upoštevati obstoječi sistem zazidave. Ob cestah je dovoljena gradnja stanovanjskih in družbenih objektov. Gradnja gospodarskih objektov in pritklin je praviloma dovoljena le v notranjosti parcel za stanovanjskimi in drugimi objekti.

Objekti ob ulicah oz. cestah morajo biti z daljšo stranico florisa vzporedni s cesto.

Gradnja stanovanjskih objektov v notranjosti parcel (v drugi vrsti) ni dovoljena.

Na zemljiščih obstoječih kmetij je dovoljena gradnja objektov, ki služijo kmetijski dejavnosti.

V. ARHITEKTONSKO OBLIKOVANJE OBJEKTOV

24. člen

Florisa oblika stanovanjskih in družbenih objektov mora upoštevati maksimalno horizontalne gabarite, določene v grafični podlogi, navedeni v 2. členu tega odloka.

V območjih urejanja s prostorskimi ureditvenimi pogoji se horizontalni gabariti določijo v lokacijsko tehnični dokumentaciji.

25. člen

Maksimalna višina individualnih stanovanjskih objektov ne sme presegati višino dveh etaž nad terenom ($K + P + M$ oz. $P + I + M$).

26. člen

Odmiki med objekti ne smejo biti manjši od višine najvišjega sednjega objekta, oziroma ne manjši od 6,00 m.

Odmiki od parcelnih meja so definirani v grafičnem delu zazidalnega načrta.

Za pritikline (prizidke in samostojne objekte) veljajo enaki odmiki kot za osnovne oz. stanovanjske objekte, če so objekti oz. pritikline locirani na parcelah različnih lastnikov. Odmiki samostojnih pritiklin od osnovnih stanovanjskih objektov na parceli istega lastnika morajo biti min. 3,00 m.

27. člen

Vsi na novo grajeni objekti morajo imeti dvokapne strehe z nakloni večjimi od 30° ter kritino v temni oz. opečni barvi.

Smeri slemen so razvidni iz grafične priloge iz 2. člena odloka in se ne smejo spreminjati.

Določilo ne velja za prizidke oz. pritikline k stanovanjskim objektom, ki se oblikovno usklajujejo z osnovnimi objekti.

28. člen

Gradbene linije objektov ob cestah morajo biti vzporedne s cesto, v notranjosti parcele s parcelno mejo, oz. vzporedne z obstoječimi objekti.

VI. UREJANJE PROMETNEGA, ENERGETSKEGA, VODOVODNEGA IN KANALIZACIJSKEGA OMREŽJA TER SISTEMA ZVEZ

29. člen

Vsi na novo zgrajeni objekti se morajo priključiti na vodovodno in električno omrežje, po izgradnji kanalizacije pa tudi na kanalizacijsko omrežje.

Do izgradnje kanalizacijskega omrežja se morajo odplake odvajati v individualne ali skupinske neprepustne greznice brez odtoka.

Vse obstoječe gnojne jame se morajo sanirati tako, da je zagotovljena neprepustnost, kar velja tudi za na novo zgrajene gnojne jame.

30. člen

Širine predvidenih komunikacij za javni, mirujoči in peš promet so podane v grafičnih prilogah zazidalnega načrta in so obvezne.

31. člen

Ogrevanje individualnih stanovanjskih in ostalih objektov predvidenih z zazidalnim načrtom in prostorskimi ureditvenimi pogoji se bo reševalo z individualnimi sistemi.

32. člen

Trase, zmožljivosti, mesta priključkov, hidrantna mreža ter vsi ostali podatki v zvezi z rešitvami energetskega, vodovodnega in kanalizacijskega omrežja ter sistema zvez, so podane v grafični podlogi, navedeni v 2. členu tega odloka.

33. člen

Komunalne odplake, ki nastanejo v območju naselja, se mora odvažati na občinsko odlagališče komunalnih odpadkov.

34. člen

Ob parcelnih mejah je dovoljena postavitev ograj do višine 1,20 m. Ograje so lahko betonske, kovinske ali lesene, lahko so tudi ozelenjene. Ob prometnih komunikacijah je dovoljena postavitev ograj znotraj parcelnih mej.

VI. ETAPNOST IZVAJANJA

35. člen

Pred začetkom gradnje vseh predvidenih objektov v območju, ki se ureja z zazidalnim načrtom, je obvezno zagotoviti minimalno infrastrukturo omrežja, ki obsega prometno, vodovodno in elektro omrežje, sicer pa je možno vse predvidene gradnje izvajati istočasno.

36. člen

Do izgradnje kanalizacijskega omrežja, oz. čistilne naprave, se odplake odvajajo v nepropustne greznice.

VII. ZAČASNA NAMEMBNOST OBMOČJA

37. člen

Do realizacije zazidalnega načrta ostanejo vsa zemljišča v sedanjosti. Posegi, ki bi bili v nasprotju s PIA, niso dovoljeni.

VIII. OBVEZNOSTI INVESTITORJA IN IZVAJALCEV

38. člen

Investitorji posameznih gradenj v območju con PUP-ov si opretno stavbnega zemljišča (vodovod, elektrika, odvod odplak) zagotavljajo sami, oz. preko krajevne skupnosti.

V območju, ki se ureja za zazidalnim načrtom, pa so investitorji dolžni plačati sorazmerni delež stroškov priprave in opreme stavbnega zemljišča.

IX. TOLERANCE

39. člen

Tolerance pri horizontalnih in vertikalnih gabaritih objektov na območju zazidalnega načrta so možne v skladu z grafičnimi prilogami zazidalnega načrta v okviru maksimalnih horizontalnih in vertikalnih gabaritov, ki se ne smejo spreminjati.

40. člen

Stanovanjski in gospodarski objekti se lahko adaptirajo v obrtne oz. servisne delavnice pod pogoji, ki se predpišejo z lokacijskim dovoljenjem na podlagi predložene lokacijske dokumentacije.

X. KONČNE DOLOČBE

41. člen

PIA za k. o. G. Petrovci je stalno na vpogled občanom in organizacijam pri Komiteju za urbanizem, gradbeništvo in komunalne zadeve občine M. Sobota.

42. člen

Nadzorstvo nad izvajanjem tega odloka vrši Uprava za inšpekcijske službe občine Pomurja -- Enota v M. Soboti.

43. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Številka: 351-13/87-1

M. Sobota, dne 29. 6. 1989

Predsednik
Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER l. r.

137

Na podlagi določil 2. odstavka 269. člena Zakona o davkih občanov (Uradni list SRS, št. 36-1922/88 z dne 31. oktobra 1988) in 167. člena Statuta občine Murska Sobota (Uradne objave, št. 12/1980) je skupščina občine Murska Sobota na seji Zbora združenega dela in Zbora krajevnih skupnosti dne 29. 6. 1989 sprejela

ODLOK

O POTRDI TVI ZAKLJUČNEGA RAČUNA DAVKOV IN PRISPEVKOV OBČANOV OBČINE MURSKA SOBOTA ZA LETO 1988

1. člen

Potrdi se zaključni račun davkov in prispevkov občanov občine Murska Sobota za leto 1988.

2. člen

Zaključni račun davkov in prispevkov občanov za leto 1988 izkazuje:

1. obremenitve zavezancev	16.196.140,130 din,
2. razbremenitve zavezancev	15.031.663,007 din,
3. znesek dolgov zavezancev	1.577.346,237 din,
4. znesek preplačil zavezancev	412.869,114 din,
5. računski saldo kot dolg zavezancev	1.164.477,123 din.

3. člen

Zaključni račun obsega:

1. bilanco saldov računov glavne knjige za davke in prispevke na obr. ZR-1
2. pregled skupno doseženega prometa davkov in prispevkov na obr. ZR-2;
3. pregled dolgov in preplačil zavezancev na davkih in prispevkih na obr. ZR-3 in
4. brutohilanco o stanju vknjiženih davkov in prispevkov na računih glavne knjige na obr. KD-6, ki so sestavni del tega odloka.

4. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnih objavah
Številka: 401-4/89-1
Datum: 5. 6. 1989

Predsednik
Skupščine občine M. Sobota
Andrej GERENČER l. r.

Radijski in televizijski spored od 14. do 20. julija

PETEK SOBOTA NEDELJA PONEDELJEK TOREK SREDA ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Tudi tale poletni konec tedna se začne z jutranjim programom = murskega vala. Med drugim bomo pregledali kulturno, športno in drugo dogajanje ob koncu tedna, pripravljamo pa vam tudi presenečenje!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, Utrip življenja - petkova reportaža z zvezne delovne akcije Goričko 89, reklame, glasba). 18.00 21.232.

TV LJUBLJANA

16.10 Teletekst RTV Lj. 16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.15 Svet nenavadnih sil Arthurja Clarka, angl. dok. serija. 21.00 Kriminalna zgodba, ameriška nadaljevanka. 21.45 Tv dnevnik 3. 22.45 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.10 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka; V imenu ljudstva, ameriški film.

Program LJ 2: 17.30 Satelitski programi - poskusni prenos. 19.00 Alpski večer, ponovitev 4. oddaje. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Mednarodno glasbeno tekmovanje v ZRN. 21.35 Skupščinska kronika. 21.55 Proslava ob 200. obletnici francoske revolucije, posnetek iz Pariza.

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Poletni spored, 15.40 Ponovitve, 17.40 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Vrnitev Sherlocka Holmesa, 20.55 Vitezi svobode (dok. glasbena oddaja). 21.50 Dnevnik, 22.10 Kultura, 23.15 Program plus.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazini.

76 ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

zin, 18.30 Knight Rider, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Plaćilni dan ponoči (film), 21.20 Kreuzberg, 22.05 Filmske novice, 22.35 Sport, 23.00 Pred nami - pekel (film), 0.35 Oddelek S

TV MADŽARSKA

9.10 Početniška matineja, filmi za otroke: 1. Kako deluje, kako napravijo, 2. Gabriela in pravilni človek. 10.15 Čas za odlog, dokumentarni film. 16.55 Poročila. 17.00 Za upokojece. 17.30 Teka, uporabni napotki. 17.40 Reportaža. 18.00 Okno, služnostni program. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Pesem za vsakogar. 20.10 Nedostopen, Tv igra. 21.30 Otroci domovine, balet. 22.25 Tv dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del s sobotno anketo, strokovnjak odgovarja, reklame, glasba). 18.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21.232 od 14.00 do 16.00).

TV LJUBLJANA

16.20 Poletna noč, ponovitev. 17.05 Tednik, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Spored za otroke in mlade. 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 19.30 Tv dnevnik 2. 10.59 Utrip. 20.20 Zrebanje 3 x 3. 20.30 Slavolok zmage, ameriški film. 22.05 Tv dnevnik 3. 22.25 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.30 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka; Samo bedaki in konji, angleška nanizanka.

Program LJ 2: 14.55 Berlin: Vaterpolo, polfinale. 16.30 Kako biti skupaj. 17.00 Športno popoldne. 19.30 Tv dnevnik. 20.15 Glasbeni večer. 21.45 Poročila. 21.50 Feljton. 22.20 Športna sobota. 22.40 Slike časa, kulturni magazini. 23.25 Satelitski programi-poskusni prenos.

TV ZAGREB

Prvi program 9.30 Poletni spored, 14.30 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Zloglasni proces (film), 21.35 Dnevnik, 21.50 Zabava vas, 22.40 Program plus.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM 9.00 Ponovitve, 14.30 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazini, 18.30 Sport, 19.00 Tedenski tv spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Kdor reče A, mora... (zabavna oddaja), 22.00 Bleščeči asfalt (f), 23.40 Revolveraši iz Casa Grande (f).

DRUGI PROGRAM

16.00 Okrog gospodovega jezera, 17.00 Dediči očca

18.00 Dogodivščina v Vancouverju, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Avstrija Danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Podrti mostovi (f), 22.15 Sport, 22.55 Kronske dragulje, 23.50 Glasba

TV MADŽARSKA

9.10 Donavski ladjar, pon. Tv filma. 10.10 Rezervirani čas. 11.00 Naš ekran, narodnostna oddaja v srbohrvaščini. 15.25 Igra Barokochba. 16.15 Vaterpolo, posnetek s svetovnega pokala. 17.30 Varstvo okolja. 18.20 Sosedje, ponovitev 58. dela. 18.50 Tv kino, najava filma Pariz-Texas. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Tv kino: Pariz-Texas, nemško-francoski film (za odrasle). 22.30 Tv dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

10.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 11.00 Srečanje na pomurskem valu. 12.00 Spored v madžarščini. 13.00 Doma in onkraj meja. 13.30 V nedeljo popoldne (aktualni prispevek, športne in druge novice, minute za kmetovalce, humor). 14.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi (dežurstvo na telefon 21.232 od 9.00 do 13.00).

TV LJUBLJANA

9.10 Otroška matineja. 10.30 Siniša Pavič: Boljše življenje, nadaljevanka. 11.30 Ansambel Braneta Klavžerja. 12.00 Kmetijska oddaja Tv Zg. 13.00 San Remo 89, zabavnoglasbena oddaja. 15.00 Marjanca, 2. del zabavnoglasbene prireditve. 15.55 Zapisani šoli, češkoslovaška nadaljevanka. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.10 Opičje norčije, ameriški film. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Djekna še ni umrla, kdaj bo, pa ne vemo, nadaljevanka Tv Tg. 21.25 Zdravo.

Program LJ 2: 10.00 Danes za jutri in Odpisani, nadaljevanka Tv Zg. 15.00 Športno popoldne. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Belamy na vrhu sveta, dokumentarna serija. 20.50 Poezija. 21.25 Prvenstvo Jugoslavije v avtomobilizmu, športna reportaža Tv Tg. 21.55 Športni pregled.

TV ZAGREB

Prvi program 9.30 Spored za mladino, 11.00 Kmetijska oddaja, 12.00 Tv v šoli, 13.00 Rosowski, 13.50 Sestanek brez dnevnega reda, 16.30 Potopis, 17.05 Lastnik hiše (film), 18.45 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Tako se je kalilo jeklo (drama), 20.50 Grozljivka, 23.30 Program plus.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM 9.05 Ponovitve, 13.50 Mladinski spored, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Pozor, rdeča luč (f), 21.00 Dežela smehljaja (opereta).

DRUGI PROGRAM

9.00 Matineja, 14.30 Sport, 18.00 Dogodivščina v Vancouverju, 18.30 Avstrija v sliki, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Pozor, rdeča luč (f), 21.00 Dežela smehljaja (opereta).

TV MADŽARSKA

9.00 Spored za otroke. 10.05 Ameriški nogomet, dokumentarni film. 15.10 Formula 1, Velika nagrada Anglije, prenos. 17.25 Narodna za orkester. 17.35 Kraške jame Madžarske, 1. del. 18.10 Delta, znanstveni poročevalec. 19.00 Teden, aktualne "reportaže". 20.00 Dnevnik. 20.15 Peti lepši pesem, angleški film. 22.05 Telešport, svetovni pokal v vaterpolu. 23.20 Video strani.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Jutranji program vam skuša ponuditi poleino osvežitev. Če ste še v službi, naj vam olajšamo pot tjakaj in vas kratkočasimo vsaj prvi del delovnega dne. Poslušajte nas in pokličite na 21.232). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, športna oddaja, reklame, glasba). 18.00 Sotočje.

TV LJUBLJANA

16.10 Poletna noč, ponovitev. 17.40 Mozaik. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Mozaik. 18.25 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Kdor hoče, ta more, angl. drama. 21.05 Osmi dan. 21.45 Tv dnevnik 3. 22.05 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.10 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka; Alo, alo, angl. humor. serija.

Program LJ 2: 17.30 Satelitski programi - poskusni prenos. 19.00 Po brezkončnosti sveta: Azija. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Po sledeh napredka. 21.05 Svet na zaslonu. 21.45 Satelitski programi - poskusni prenos.

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Poletni spored, 17.40 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik. 20.00 Drama, 21.05 Glasba, 21.50 Dnevnik, 22.15 Program plus.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM 9.00 Tv v šoli in ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazini, 18.30 Agencija Maxwell, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Sport, 21.15 Magnum. 22.10 Zasedovanje in umor Jean Paula Parata (film), 0.10 Oddelek S

DRUGI PROGRAM

17.00 Kitajski porcelan, 17.30 Lipova cesta, 18.00 Dogodivščina v Vancouverju, 18.30 Glasbeni avtomat, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Podeželski zdravnik, 21.15 Šiling, 22.00 Čas v sliki, 22.25 Kraljestvo grmečega zmaja, 23.10 Nočni studio

TV MADŽARSKA

9.10 Srečnej, češka serija, pon. 10.10 Teden, ponovitev. 11.10 Delta, ponovitev. 17.35 Video novice. 17.45 Poročila v romunščini. 17.50 Fantje, za menoj! Otroška serija. 18.25 Stare nizozemske obrti. 19.00 Cím cím. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Uboj po načrtu, kriminalka iz serije Stari. 21.05 Panorama, svetovna politika. 21.55 Mislecova galerija portretov, Gy. Lukacs. 22.50 Tv dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Se vedno se trudi za vas jutranja ekipa radia Murska Sobota, ki ji v teh vročih dneh in ko sonce zgodaj vstaja, niti ni tako težko prebujati še druge. Sodelujte!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, pogovor v živo, reklame, glasba). 18.15 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Mozaik. 18.30 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 C. Barma: Klan, franc. nadaljevanka. 21.05 Omizje. 22.50 Tv dnevnik 3. 23.10 Informativna oddaja za goste iz tujine. 23.15 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka; Nenavadne zgodbe, angleška nanizanka.

Program LJ 2: 18.00 Beograjski tv program. 19.00 Hanča, Janko in Lucija, češkoslovaška otroška folklor. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Zrebanje lota. 20.50 Dokumentarna serija. 21.35 Zabavni torek.

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Poletni spored, 17.40 Mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Zveza (film), 21.40 Dnevnik, 22.00 Politični magazin, 23.05 Program plus.

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM 9.00 Ponovitve, 13.15 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazini, 18.30 Agencija Maxwell, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Leteči otok (dok. oddaja), 21.07 Dallas, 22.00 Neznani obraz (film).

DRUGI PROGRAM

17.00 To je Nepal, 17.30 Usmeritev, 18.00 Risanke, 18.30 Glasbeni avtomat, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zabavna oddaja, 21.07 Zunanepolitična oddaja, 22.00 Čas v sliki, 22.20 Sport, 22.40 Klub 2

TV MADŽARSKA

9.10 Zlato, italijanska serija. 9.50 Tv loto. 10.00 Panorama, pon. 10.45 Telo vadba za invalide. 17.15 Panonska kronika. 17.25 Poročila v nemščini; Naš ekran. 18.05 Hello, Einstein, madžarsko-francoska serija. 19.10 Večerna pravljica. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Svet brez teboj, 2. del francoske serije. 21.05 Studio '89, kulturni tednik. 21.50 Slike, dokumentarni film. 23.00 Tv dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Včasih se verjetno tudi vam zgodi, da ne veste, kaj bi počeli. Če je to poleg vsega še v sredo zjutraj ob pol šestih, nimate druge izbire, kot da vključite vaš radijski sprejemnik in ga naravnate na murski val. Skupaj nam bo čas hitreje minil!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, gospodarske teme, reklame, glasba). 18.00 Poslušamo vas, 18.30 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV LJUBLJANA

16.35 Poletna noč, ponovitev. 18.00 Tv dnevnik 1. 18.10 Slovenci v zamejstvu. 18.40 Spored za otroke in mlade. 19.10 Risanka. 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: Ciguli-miguli, jugoslovanski film. 22.00 Tv dnevnik 3. 22.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.25 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, nemška nadaljevanka; Hooperman, ameriška nanizanka.

Program LJ 2: 17.30 Satelitski programi-poskusni prenos. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.30 Pescara: GP v atletiki, prenos. 22.45 Svet poroka.

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Poletni spored, 17.40 Mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Filmski večer, 22.30 Dnevnik, 23.00 Program plus.

76 ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM 9.00 Ponovitve, 13.44 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazini, 18.30 Agencija Maxwell, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Immenhofske dekle (film), 21.45 Kartum (film), 23.55 Oddelek S

DRUGI PROGRAM

17.00 Vzgojna oddaja, 17.30 Dežela in ljudje, 18.00 Risanke, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zasedovanje do smrti (film), 22.00 Čas v sliki, 22.25 Sport.

TV MADŽARSKA

9.10 Početniška matineja, filmi za otroke. 10.50 Studio '89, pon. kulturnega TV tednika. 17.15 Video novice. 17.25 Poročila v slovaščini. 17.35 Sotrpini, rehabilitacijski magazin. 17.35 Magazin Alpe-Jadrani. 18.15 Nonstop-nonsens, nemški film. 19.30 Tv dnevnik. 20.10 Glasbeni kino, zabavni mozaik. 21.00 Romanca, Tv film. 22.05 Novi svet, zunanepolitična kronika. 22.50 Tv dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Četrkova jutranja oddaja vam ponuja veliko število pomurskih informacij, obilo dobre volje, za katero poleg voditeljice oddaje skrbi Džouži, pa še bi lahko naštevali... Sicer pa: poslušajte nas!). 8.00 Konec jutranje oddaje. 16.00 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi. 16.30 Aktualno (informativni del, reklame, glasba). 18.00 Trikotnik brez meja

TV LJUBLJANA

18.40 Bendji, ameriška nadaljevanka. 19.10 Risanka. 19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 C. Dickens: Povest o dveh mestih, angl.-franc. nadaljevanka. 21.00 Tednik. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Informativna oddaja za goste iz tujine. 22.15 Poletna noč: Schwarzwaldska klinika, zadnji del nemške nadaljevanke: Leteči cirkus Mont-hya Pythona, angleška nanizanka.

Program LJ 2: 18.00 Beograjski tv program. 19.00 Čas, ki živi: Daki. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Žarišče. 20.35 Mali koncert: Godalni kvartet SF. 21.00 Oči kritike. 21.30 Alpe Jadrani. 22.00 Satelitski programi - poskusni prenos.

TV ZAGREB

Prvi program 8.30 Poletni spored, 17.40 Mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Črno na belem - politični magazin, 22.20 Dnevnik.

76 ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

TV AVSTRIJA

PRVI PROGRAM 9.00 Ponovitve, 14.00 Mladinski spored, 18.00 Družinski magazini, 18.30 Agencija Maxwell, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zabavni večer, 22.00 Videoteka, 22.55 20. julij (f).

DRUGI PROGRAM

14.45 Sport, 17.15 Svet živali, 18.00 Tom in Jerry, 18.30 Glasbene želje, 19.00 Štajerski utrip, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Notranjepolitična oddaja, 21.05 Kultura, 22.00 Čas v sliki, 22.20 Sport, 22.40 Klub 2

TV MADŽARSKA

9.10 Človeško telo, pon. 9.35 Jan na barki, nemški film, pon. 11.00 Telo vadba za invalide. 16.55 Panonska kronika. 17.05 Poročila v srbohrvaščini. 17.10 Varstvo umno prizadetih. 17.25 Razvoj čebel. 18.25 7 čudežev tehnike, največji nebotičnik na svetu v Chichagu. 19.30 Tv dnevnik. 20.05 Studio mladih umetnikov; Andraj Réz: Življenje je pu-stolovščina, Tv film. 21.30 Domače ogledalo. 22.50 Tv Dnevnik.

Satelitski programi pri nas, mi v tujih programih

Televizija Ljubljana bo tudi prihodnje leto nadaljevala s predvajanjem satelitskih programov v poskusne namene. Televizija želi tako gledalci, ki se še ni odločil za kabelsko televizijo ali satelitsko anteno, ponuditi informacijo o programih, ki so dostopni. Izbor je seveda omejen, saj so v tem času mnogi proizvajalci poslali tako imenovani plačilni »pay TV« in ne razpolagajo z avtorskimi pravicami za naše ozemlje. Vsekakor pa bomo tudi v prihodnje, tako kot do sedaj, lahko spremljali programe: Super Chancell, CNN, MTV, SKY, 3 SAT, RAI in TV 5.

Dolgoročna perspektiva pa je, da se gledalci sami odločijo ali za kabelsko televizijo ali za satelitsko anteno in bodo lahko sami spremljali vse te programe.

TV Ljubljana s svojimi prispevki sodeluje v

programu CNN v oddaji »World report«. Tako so v zadnjem času na primer poslali prispevek s proslave ob otvoritvi Karavank. Prav tako sodeluje tudi v oddaji »Program enega sveta« - One world channel, kjer se zbirajo novice z vsega sveta. Na istem satelitskem programu kot je TV-5 predstavlja JRT vsak dan od 9-11. ure svoje programe. To je za naše televizije zelo pomembno, saj se tako s svojimi programi vključujejo in uveljavljajo v svetu.

Drugo leto se bomo morda v sodelovanju z RAI-em lahko vključili tudi v projekt Olympus, kjer bomo prav tako lahko predvajali svoje programe. TV Ljubljana pa je prav tako angažirana pri projektu Eureka, ki je v načrtu za leto 1990/91. Pripravlja se nova generacija satelitov, vendar je potrebno opraviti še meritve.

Trije fotopoudarki iz aktualnega TV programa - domačega in tujega: idilična podoba iz Gozdarske koč; francoska revolucija bo odsevala kmalu tudi z naših ekranov, in na koncu še podobica za ljubitelje kriminalk - Derick.

kino

14. julija ob 18. in 20. amer. film **KOBILICA**. Režija: Costa Gavras, igrajo: Debra Winger, Tom Berenger. **FILMU DAJETA OBE VLOGI NE-VERJETNO MOČ! LJUBEZENSKA ZGODBA AGENCIA FBI IN MLA-DEGA VDOVCA!**

14. julija ob 22. uri amer. erot. film **JACK IN JILL** — trda erotika. Gledalci do 18. leta ne dovolimo ogleda filma.

16. julija ob 16. in 18. uri amer. film **KOBILICA**.

16. julija ob 20. uri amer. erot. film **JACK IN JILL** — trda erotika.

17. julija ob 18. in 20. uri dom. komedija **TESNA KOŽA**, II. del.

18. julija ob 18. uri dom. komedija **TESNA KOŽA**, II. del.

18. julija ob 20. uri amer. krim. **PRİČO JE TREBA UBITI**.

19. julija ob 18. in 20. uri amer. film **PRİČO JE TREBA UBITI**.

20. julija ob 18. uri amer. znamen. fant. akc. film **MIKROKOZ-MOS**. ENKRATNA ZABAVA OB SKUPNEM IZDELKU J. DANTEJA IN S. SPIELBERGA! SPRETNJA KOMBINACIJA KOMEDIJE, ZNANSTVENE FANTASTIKE IN AKCIJE — PRILožNOST ZA VAS!

20. julija ob 20. uri amer. kom. **KAKŠNA ZMEDA**. Režija: Blake Edwards. **BLAKE EDWARDS NAS JE ŽE VELIKOKRAT NASMEJAL**. INŠPEKTOR CLUSOE. PINK PANTER... TUDI TOKRAT NE MORE IZ SVOJE KOŽE.

21. julija ob 18. uri amer. znamen. fant. akc. film **MIKROKOZ-MOS**.

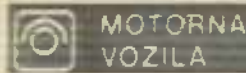
21. julija ob 20. uri amer. kom. **KAKŠNA ZMEDA**.

Kino **KUD ŠALOVCI**

15. julija ob 21.30 uri amer. film **KOBILICA**.

15. julija ob 23. uri amer. erot. film **JACK IN JILL** — trda erotika

Prodam

PRODAM

R 4 GTL, letnik 1982, dobro ohranjen, prodam. Štuhec, Bolehnečič 21, p. Videm ob Ščavnici. M-2816

BT 50 in čelado za 1.600 DEM prodam. G. Radgona, tel.: 74 838. M-2815

AVTOMATIK A 3 KLS prodam. Bratanci 151 ali tel.: 71 056. M-2816

KAM NA KOZARČEK IN PICO? NA HOTIZO V OSMICI!

R 18, karamboliran, prodam. Tel.: 72 013. M-720 M-2826

OPEL MANTO ugodno prodam. Počič, Vaneča 59 c. M-2828

MERCEDES, bencinar 200, letnik 1978, neregistriran, ter **GOLF** dizel, 4 vrata, letnik 1982, nemški, prodam. Maks Movrin, Hrastje-Mota 84, Radenci. M-2834

RENAULT 5 TL, letnik 1976, neregistriran, vozen, prodam. Gerlinci 50, M-2840

RENAULT 12, letnik 1972, registriran do aprila 1990, zelo ugodno prodam. Štefan Horvat, Staneta Rozmana 14, III. nadstropje, M. Sobota, M-2846

SPACEK, letnik 1976, registracija do junija 1990, prodam. Gutman, Lendavska 43 a ali tel.: 21 648 popoldan. M-2847

MOTOR BMW R 90 RS prodam. Tel.: 73 025. M-2856

UNIMOG 440 prodam. Tel.: 73 025. M-2856

126 P, letnik 1979, prodam. Kupšinci 32 ali tel.: 23 093. M-2861

FIAT 1300, komplet ali po delih, ugodno prodam. Karel Horvat, Serdica 42, p. Rogoševci po 14. uri. M-2864

ZASTAVO 101 CONFORT, letnik 1982 november, dobro ohranjen, prevoženih 70.000 km, ugodno prodam. Tel.: 23 474. Dušan Obal, M-2876

ZASTAVO 101 GT 55, letnik 1984, prodam. Gaberje 10, p. Lendava. LE-19783

R 4, letnik 1987, prodam. Kobilje 187, M-2879

SKODO 110 R COUPE, prodam. Satohovci 27, M-2880

R 18, letnik 1982, ohranjen, garažiran, ugodno prodam. Fras, Bratanci 173, M-2883

BMW 316, letnik 1984 in gradbeno parcelo, 10 a, v Motovilcih, gospodarsko poslopje z novimi garažami — možnost nadzidave, prodam. Franc Grah, Černelavci, Zadruga 8 ali tel.: 23 109. M-2884

GOLF DIZEL, letnik 1983, prva registracija januar 1984, prodam. Informacije 26 140. M-2888

AVTOMATIK in koruznjak prodam. Tomšičeva 44, M. Sobota. M-2890

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažič, Brigita Bavčar, Jani Dominko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gönter (tehnični urednik), Nivenka Ermi in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/I. Telefon: novinarji 21 383, 21 232; direktorica in glavna urednica, odgovorni urednik, naročniški oddelke, računovodstvo, GPS in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za III. trimesečje 1989 je 80.000 dinarjev, za delovne organizacije 160.000 dinarjev za naročnike v tujini 70 DEM (letno).

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk: ČGP Večer tozd Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Graditelji pozor!

Izdelujem stropne nosilce vseh velikosti. Zelo ugodne cene. Dobava takoj. Večjo količino pripeljamo brezplačno. Cena zajamčena. Informacije: Željko P., Novo Selo Rok, R. Končara 16, 42200 Čakovec, telefon (042) 811 685.

MALE PUJSKE prodam. Bokan, Skakovci 58, M-2872

KUNCE, bele novozelandske in belo resaste, za zakol ali pteme prodam. Renkovci 15, Tišina, M-2904

RODOVNIŠKE MLADIČE nemške ovčarke prodam. Hajdinjak, Rogoševci 13, M-2906

KRAVO, brejo, staro 5 let, črno-bele barve, prodam. Renkovci 133, M-22912

ČEBELE na satju ugodno prodam. Telefon: 71 964. M-MM

KRAVO, brejo 5 mesecev, prodam. Tešanovci 105 ali tel.: 48 360. M-2897

NESNICE, MLADE JARČICE, PASME HISEX, rjave, stare 16 tednov, iz kooperacijske reje, navajene na vso domačo hrano, opravljena vsa potrebna cepljenja, prodajamo po dnevnih cenah.

Naročila sprejema in daje vse informacije: **Gostilna Tibija Horvata, Nemčavci 38, telefon (069) 24 393.**

Pohitite z naročilom, ker bomo v kratkem končali prodajo.

posesti

PRODAM

ZAIZIDLJIVO PARCELO s sadovnjakom prodam. Trnje 5, M-2819

STANOVANJSKO HIŠO z 9 ari dvorišča v bližini termalnega kopališča v Petišovcih — na Lendavski cesti 13 prodam. Vida, Petišovci, Petišovska 67, M LE-19765

ZEMLIŠČE za vinograd — počitniško hišico in del gozda na Stari Cesti prodam. Tel.: (069) 81 500. LE-17411

STARA HIŠA z ograbiščem, vrt, sadovnjak in 30 arov zemlje, kompletno novo kopalnico, novo okno, 140 x 90 cm, prodam. Jože Toth, Ribarjevo naselje 37, 69220 Lendava. M-2857

V MOŠCANCIH PRODAM ZEMLIŠČE, veliko 35 a, z možnostjo gradnje hiše. Informacije po telefonu: 23 122, zvečer 26 469. M-2862

I HA MEŠANEGA GOZDA na štirih parcelah prodam. Flisar, Brezovci 64, Puconci. M 2875

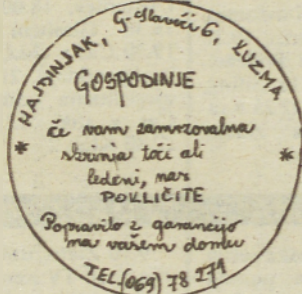
HIŠO v Murski Soboti prodam. Naslov v upravi lista. M-2887

STANOVANJSKO HIŠO prodam ali zamenjam za stanovanje v bloku z centralno kurjavo. Prodajamo tudi samo zgornji del z nekaj dograditve. Ogled 15. in 16. julija od 11. do 18. ure. Prvomajska 7, Murska Sobota. M-29/5

STANOVANJSKO HIŠO, takoj vseljivo, v Krževcih pri Ljutomeru prodam. Tel.: (069) 81 994. IN-17417

Kupim

HRASTOVE PLOHE, 8 cm, kupim. Motovilci 53 ali tel.: 77 722. M-2871

OPRAVLJAM RAZNE PREVOZE S 46-SEDEŽNIM AVTOBUSOM ZNAMKE MERCEDES PO KONKURENČNI CENI. PRIPOROČA SE:

MIRKO RAJH
NORŠINCI 22
LJUTOMER
TEL.: (069) 81 500

ŽITNO SEJALNICO, vprežno ali traktorsko, kupim. Jožef Kovačič, Cven 67, Ljutomer ali tel.: (069) 81 738. IN-17418

Sobe

Mlada zdravnik z otrokom namajeta eno- ali dvosobno stanovanje v Murski Soboti ali Rakičanu. Ponudbe na upravo lista. M-2878

DVOINPOLSOBN STANOVANJE v Murski Soboti v ul. Staneta Rozmana 12 prodam. Tel.: (069) 23 429. M-2901

Zaposlitve

ŽENSKO za oskrbo starejšega moškega iščem. Hrana in stanovanje zagotovljena, plačilo po dogovoru. Informacije: Marija Horvat, Štefana Kovača 8, Belčinci, ali po telefonu: 71 430. M-2830

TAKOJ ZAPOSILIM TRGOVCA-TRGOVKO s prakso v speceriji. Vera Horvat, Žižki 61 a. M-2865

RAZNO

PRODAM

ŠPORTNA PLATIŠČA ZA YUGO in hi-fi stolp gorenje prodam. Tel.: (069) 82 136. IN-17416

TRISED IN DVA FOTELJA ugodno prodam. Informacije po telefonu: (069) 74 322 — vsak dan v dopoldanskem času. M-18862

MOTOR FORDA FIESTE, letnik 1978, ugodno prodam. Naslov v upravi lista. M-18866

ČRPALKO TOMOS 500 za namakanje prodam. Alojz Antolin, Doleževje 27, p. Belčinci. M-2612

PETEGA JULIJA SE JE V OTOVCIH izgubil lovski pes svetlorjave barve.

Okrog vratu ima srebrno ogrlico z znakom Leoben Avstrija.

Sliši na ime AXL

Kdor bi ga videl ali ga je celo našel, naj to sporoči Frančiški Ficko, Otovci 18, ali po telefonu: 77 075 ali 77 080.

NAJDIRTELJA BOGATO NAGRAJIMO.

Razno

IZJAVIJA

Izjavljam, da hčerka Majda Bukovec ni lastnik in uporabnik mojih nepremičnin in poljščin in da le-teh ne more prodajati. Marko Bukovec. IN-17415

LETOVANJE V CRIKVENICI

Izdajam dve triposteljni sobi, 100 m od morja. Dodatne informacije dobite po telefonu (051) 783 853. M-2825

OBVEŠČAM JAVNOST, da sem z Estero Lepoša, stanujočo v Murski Soboti, pravnoomočno in uradno ločen. Janez Lepoša, Kruplivnik 13, Hodoš, M-2837

PREKLIC!

Preklicujem veljavnost hranilne knjižice številka 66258, izdane pri HKS Panonka Murska Sobota na ime Jožef Sukič, Šulinci 5, M-2839

PREKLIC!

Preklicujem veljavnost zaključnega pričevala o končani osnovni šoli, izdanega v šolskem letu 1988/89 na Osnovni šoli Bakovci. Robi Farič, Doleževje 17 b. M-2858

PREKLIC!

Tovarišu Ladislavu Pišku iz Gornje Radgone se javno opravičujem za izrečene žaljive besede na javnem prostoru in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. Sukič, M-2881

Pri zahvali za pok.

ANO JAKIČ
iz Čepinac

je prišlo do napake. Izostalo je besedilo, ki se pravično glasi:

Žaljujoči: sin Karel z ženo Terezijo, vnuk Marjan, vnukinja Slavica z možem Marjanom, pravnuka Damjan in Davor, hčerka Marija, vnuk Milan, vnukinja z možem Marjanom, pravnuke: Robi, Sandi, svakinja iz Madžarske in brat Jože z družino iz Markovec

CENJENESTRANKE OBVEŠČAMO, da bo kemična čistilnica Grah Černelavci zaprta od 17 do 30. julija zaradi poletnega dopusta. Za razumevanje se zahvaljujemo in se vnaprej priporočamo. M-2884

SESTANEK ŽELJA!

55-letni, 8 let ločen, invalidsko upokojen, lastnik stanovanjske hiše in vinske kleti v Lendavskih Goricah, išče primerno žensko. Možna poroka. Jože, Brezovica 55. M-2918

Razno

PRODAM

ZX SPECTRUM prodam. Mirko Rus, Mota 25, Ljutomer ali tel. 82-065. IN-17413

ČRNOBELI TELEVIZOR prodam. Tel.: 75-929 po 14. uri. LE-19766

STISKALNICO, staro, vendar uporabno (prešo na prešnji), dolžina 6,8 m, prodam. Slavko Klemenčič, Kuršinci 25, Bučkovci. IN-17414

BAS KITARO IBANES in bas ojačevalec **FENDER BASSMAN** prodam. Ivan Štavič, Na kamni 1, Belčinci. M-2814

SEME RDEČE DETELJE INKARNATKE prodam. Satahovci 51. M-2818

PŠENIČNO SLAMO z ujve v Črensovcih prodam. Matija Lebar, Žižki 39, ali tel.: 70-854. M-2822

STREŠNO OPEKO MEDITERAN visoki val, 2400 kosov, prodam. Filovci 15 ali tel.: 21-153 — dopoldan. M-2824

CELOTNO OSTREŠJE za hišo v velikosti 12 x 8 m prodam. Tel.: 87-141. M-2831

RDEČE VINO, jabolčnik in novo naribano škropilnico z garancijo prodam. Tel.: 48-374. M-2835

TRAKTORSKO GUMO, 95 x 24, prodam. Naslov v upravi lista. M-2841

REGAL in sedežno garnituro za dne-

vno sobo prodam. Tel.: 26-590. M-2849

DVA JESENOVA PLOHA, 100 cm prodam. Rankovci 8, Tišina. M-2852

LES starca gospodarskega poslopja za ostrešje prodam. Tešanovci 19 ali tel.: 48-205 M-2855

1000 l vina (rizling, šipon) prodam. Tel.: 72-123. M-2859

HARMONIKO, 120-BASNO, 11 + 3 registri, malo rabljeno, prodam. Potočnik, Vadarci 31. M-2860

DVA KOSA nove pisarniške ali garderobe umare prodam. Alojz Bakan, Gančani 125. M-2866

PRIKOLICO ZA AVTO prodam. Nemčavci 3 a. M-2867

ŠTEDLNIK GORENJE za centralno ogrevanje, 20.000 kal, skoraj nov, prodam. Tel.: 73-235 od 7. do 15. ure. M-2868

PRALNI STROJ GORENJE ugodno prodam. Tel.: 21-488. M-2870

OTROŠKO ZIBELKO in globok voziček prodam za 1.000.000.— din. Ogled po 15. uri. Naslov v upravi lista. M-2874

HRASTOVE PLOHE, 5 cm, gozd ter mlad borov gozd ugodno prodam. Kukeč 51, Krževci v Prekmurju. M-2886

POHIŠTVO ZA SPALNICO — bele barve, šivalni in pralni stroj ter hladilnik zaradi selitve prodam. Tel.: 25-245 po 20. uri. M-2889

SPREDAJ KARAMBOLIRANO ŠKOLJKO ZA ZASTAVO 101 GTL in različne rezervne dele ugodno prodam. Tel.: 74-006, do 15. ure. IN-17420

HI-FI STOLP in zvočnike goodmans 90/50 vatov, prodam. Tel.: (069) 23-429. M-2902

RDEČE VINO in seno prodam. Marjan Hamler, Janžev Vrh 49. M-2898

ČRNO-BELI TELEVIZOR, gramofon, radio, kasernik in avtoradio z zvočniki prodam. Puževci 3, M-2910

TRIDELNO ZASTEKLENO OKNO prodam. Bakovci, Vrtna 11. M-2916

24. 7. 1989 ob 9. uri bo pri Temeljnem sodišču v M. Soboti, Enota v M. Soboti, v sobi štev. 14

NA JAVNI DRAŽBI prodaja

dotrajane stanovanjske hiše z gospodarskim poslopjem v Brezovcih 12, s pripadajočimi zemljišči — parc. štev. 649, 650 in 651, vse v vl. štev. 16 k. o. Brezovci.

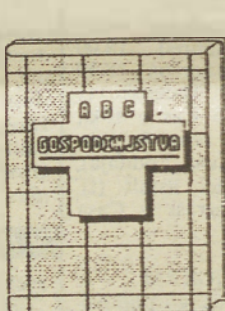
Izključna cena vseh navedenih nepremičnin je 16.822.449 — din.

Dražitelj je dolžan pred dražbo položiti 10-odstotno varščino, kupnino pa plačati v roku 8 dni.

Vse stroške prodaje in morebitni promenti davek nosi kupec.

Temeljno sodišče v M. Soboti, Enota v M. Soboti

4000 nasvetov za prijeten, zdrav in varen dom

ABC GOSPODINJE

- organizacija gospodinjstva
- hrana in pižama
- čiščenje
- pranje in nega oblačil
- gospodinjstvo
- plekanje in dekorativna dela
- popravila in vzdrževanje
- šivanje
- otročka nega
- negi domačih živali
- zdravje in varnost
- godalen s preglednicami

Knjigo lahko naročite pri naših založniških poverjenikih, v vseh knjigarnah ali neposredno na naslov: ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA, Titova 3, Ljubljana.

Pokličete nas lahko tudi po telefonu 061/211 880.

ZA PREDNAROČNIKE V JULIJU JE KNJIGA CENEJŠA SKORAJ ZA POLOVICO!

Obvestilo

ABC POMURKA, KZ LJUTOMER — KRŽEVCI, tozd Mursko polje Veržej prodaja mesec dni stare nesnice po ceni 7.500 din za piščanca. Dobite jih lahko v prodajalni Veržej vsak dan, razen nedelje, od 7. do 13.30. Tel. 87 087 in 87 083.

Izkoristite možnost ugodnega nakupa in se oglasite v prodajalni Veržej!

Podpisovanje temeljne listine v Murski Soboti bo vključno do srede, 19. julija, vsak delavnik od 7.00 do 21.00, v soboto in nedeljo pa od 7.30 do 12.00, na sedežu soboške krajevne skupnosti na Kocljevi 4.

ZAHVALA
vsem, ki ste našo dobro mamo
Olgo Balažič
roj. KLEPEČ

spremljati na njeni zadnji poti in zasuli njen grob s cvetjem.

Posebna zahvala zdravniškemu osebju Bolnice Rakičan, vsem prijateljem in znancem, ki ste nas s toplo besedo bodrili in tolažili.

Belčinci, 3. julij 1989

Žaluočci: hčerka Lojzka z družino, vnuki in pravnuke

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.*

ZAHVALA

V 87. letu starosti nas je za vedno zapustil ljubi mož, oče, tast, dedek in pradedek

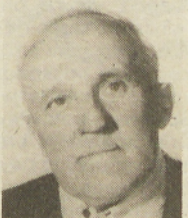
Anton Kerec

iz Topolovec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, nam izrekli sožalje ter darovali vence in cvetje. Posebna hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka Bolnišnice v Rakičanu, posebno dr. Alojzu Horvatu ter dr. Mariji Perić s Cankove.

Hvala tudi g. župniku, pevcem žalostink ter govorniku KS.

Žalujemo: žena Jožefa, otroci z družinami ter drugo sorodstvo

*Skrb, delo in trpljenje,
tvoje je bilo življenje.
Bolečine in trpljenje si prestal,
sedaj pa boš sladko spal.*

ZAHVALA

Po težkih bolečinah je 1. julija v 81. letu starosti zatisnil svoje trudne oči dragi ata, dedek in tast

Jožef Prosič

s Plitviškega Vrha

Ob boleči izgubi skrbnega očeta se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem, ki so ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti ter darovali vence in cvetje. Posebna hvala družinam Grabar, Sinic in Tropenauer. Hvala tudi dr. Ostanu, patronažni sestri, g. duhovniku Ernešu, pevcem žalostink in GD Spodnja Ščavnica.

Žalujemo: sin Jože z ženo Katarino ter vnuki, sin Vlado in hčerka Helena z družino

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.*

ZAHVALA

Po težki in dolgotrajni bolezni nas je v 63. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče in stari oče

Karel Madžarič

iz Markovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, našega dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Posebna hvala osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Rakičanu in osebju zdravstvenega doma Gornji Petrovci. Zahvaljujemo se g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, predstavnici KS za poslovilne besede, učencem in kolektivu OŠ Markovci, delavcem Ine Našte — obrat Metanol, 317. brigadi Mure, tozd Ženska oblačila, organizaciji ZZZB Šalovci in vsem, ki ste ga med boleznijo pogosto obiskovali doma ali v bolnici.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

ŽALUJOČI: VSI, KI SMO GA IMELI RADI

V boleči žalosti se spominjam trenutka, ko me je pred 12 leti zapustil dragi mož

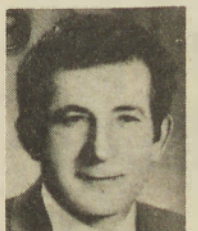
Ludvik Andrejč

Predanovci 47

in pred 7 leti dragi sin

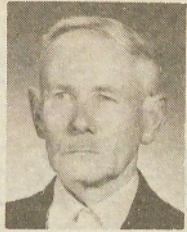
Rudolf Andrejč

Predanovci 47

Hvala vsem, ki v njun spomin z mano čutijo bolečino.

ŽENA-MATI VILMA

*Niti zbogom nisi rekel
niti roke nam podal,
smrti te vzela je prehitro,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

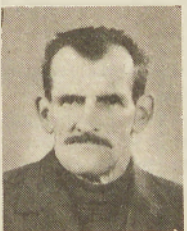
Nenadoma in brez slovesa nas je zapustil naš dragi oče, stari oče in tast

Ludvik Ošljaj

iz Bogojine

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste darovali vence in cvetje, g. župniku za pogrebni obred, govornikom za ganljive besede slovesa, pevcem, gasilcem in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

*Kje si, ljubi mož in oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

Boleča je resnica, ko se zavedamo, da nas je v 64. letu po dolgi in neozdravljivi bolezni, prerano, tiho in brez slovesa zapustil naš dragi mož, oče, brat in stari oče

Peter Lesjak

iz Žerovinec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem in sosedom, ki ste nam v teh težkih trenutkih priskočili na pomoč, nas tolažili in darovali vence in cvetje. Hvala vsem, ki ste dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebaj hvala g. župniku, medicinskemu osebju kirurškega oddelka bolnišnice Ptuj, Govorniku ter delovnim organizacijam Ljutomerčan, tozd Simentalka Ljutomer, Peko Ormož, Intes iz Maribora in Mizarstvo Filipič iz Babinca. Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žerovinci, junij 1989

Žalujemo: žena Albina, sestre Anika, Marica, Alojzija, brat Jožko, sinovi Boris, Peter, Stanko in Albin z družinami ter hčerka Silva, Dragica in Marica z družinami in dvanaest vnukov

*Kje si ljuba žena, mama,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas.
Rože tvoje jokajo,
ker čutijo, da tebe ni,
le grob bodo ti krasile,
spremljale k večnosti.*

ZAHVALA

Po dolgi in težki bolezni nas je v 64. letu starosti za vedno zapustila naša draga žena, mama in stara mama

Angela Žiško

roj. Kutoš
iz Adrijanec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki ste jo v tako lepem številu pospremili k večnemu počitku ter darovali vence in cvetje. Posebna hvala g. duhovniku Kerčmarju, pevcem žalostink in govornici Maruši za poslovilne besede. Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Adrijanci, 23. junij 1989

Žalujemo: mož Štefan, sin Štefan z družino in tašča

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi tvojega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.
Ko živel sem, ljubil sem vas vse.
Zdaj, ko mene več med vami ni,
ljubite me v spominu vsi.*

ZAHVALA

V 75. letu starosti nas je nenadoma zapustil dragi mož, oče, dedek, pradedek in brat

Matija Maučec

iz Turnišča

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, botrini, sosedom in znancem, ki ste ga v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti, darovali cvetje ter za svete maše, nam pa izrekli sožalje.

Hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS, ZZZB in gasilskemu društvu. Še enkrat iskrena hvala.

Posebaj se zahvaljujemo internemu oddelku Bolnišnice v Rakičanu in Onkološkemu inštitutu v Ljubljani za lajšanje bolečin v najtežjih trenutkih njegove zahrbtnne bolezni.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI, KI SO GA IMELI RADI

*Že deset let zdaj počivaš,
kljub nobeden te ne zdrami,
tudi solze ne zbude.
Napis na grobu nas spominja,
kje ti spiš.*

V SPOMIN

12. julija mineva deset žalostnih let, odkar nas je zapustila mama in stara mama

Helena Časar

iz Ženavej

Hvala vsem, ki se je spominjate, se ustavite ob njenem grobu, prinašate rože in prižigate sveče!

VSI TVOJI NAJDRAŽJI

*Leto dni že v grobu spiš,
a med nami še živiš.
K počitku leglo je telo,
a delo tvoje in trpljenje
pozabljeno ne bo!*

V SPOMIN

12. julija je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in dedi

Lovro Sobočan

iz Beltinec

Praznina in žalost sta napolnila naš dom, odkar si odšel od nas. Spomin nate bo večen!

Hvala vsem, ki mu posvetite misel, svečko ali pa cvet v spomin.

NJEGOVI NAJDRAŽJI

ZAHVALA

V 64. letu nas je po dolgi in težki bolezni zapustil naš dragi oče, brat in stric

Štefan Magdič

upokojenec
s Tišine

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, pospremili pokojnika na zadnji poti ter mu darovali cvetje in vence.

Posebaj se zahvaljujemo sodelavcem DO Špedtrans za zadnje spremstvo in govor, g. kaplanu za pogrebni obred, govorniku KS in pevcem za odpete žalostinke.

ŽALUJOČI VSI, KI SMO GA IMELI RADI

ZAHVALA

V 90. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi oče, tast, dedek in pradedek

Alojz Štrakl

upokojenec
iz Murske Sobote

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam izrazili sožalje, darovali cvetje in v dobrodelne namene ter ga pospremili na zadnji poti.

Posebna hvala osebju Doma oskrbovancev Rakičan za nego in skrb, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter predstavniku KS Park za poslovilne besede. Vsem iskrena hvala.

ŽALUJOČI VSI NJEGOVI

*Veliko dni trpljenja si prestala,
v večno radost bodeš vstala.*

ZAHVALA

V 78. letu starosti nas je po dolgi bolezni zapustila draga mama, stara mama in prababica

Hedvika Čerpnjak

iz Ropoče

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam pomagali. Posebna hvala družinam Štefana Borca, Franca Borca, Harijevim, Šajtovim in Langovim, sestrični Kristini Grah in Jožetu Haužarju, ki ste nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nas bodrili in nam pomagali.

Hvala vsem, ki ste z venci in cvetjem okrasili njen večni dom, nam pa izrekli besede tolažbe.

Globoko zahvalo izrekamo dr. Peričevi in patronažnim sestram, ki so ji na domu lajšale bolečine.

Za ganljivo pogrebno svečanost se zahvaljujemo tov. Flisarju, g. župniku, pevcem za odpete žalostinke in pesmi o Mariji.

Hvala tudi vsem, ki so jo pospremili k večnemu počitku. Petoča, 30. 6. 1989

ŽALUJOČI VSI, KI SMO JO IMELI RADI

Pred dvema letoma so v Szegedu praznovali 130-letnico prva omnibusne proge. V spomin na te čase so jo zdaj ponovno uvedli. In prav prijetno je bilo tako obkrožiti središče mesta.

Cilj tokratnega izleta pripadnikov madžarske narodnosti je bila južna Madžarska. Nekaj nad 1000 prevoženih kilometrov je na koncu potrdilo, da je bila pot res dolga. In če ne bi bilo v avtobusu spodobnih ventilatorjev, bi bil v njem pot v peklu.

Sicer pa pojdimo lepo po vrsti. Pot nas je iz Murske Sobotice vodila do Hodoša in od tam do Lendave, kjer smo se pridružili lendavskemu delu ekspedicije. Ravno za stotnjo se nas je nabralo v dveh avtobusih. Na poti z manjšimi postanki (med drugim smo se ustavili tudi v Kaposverju, mestu, ki ga v zadnjem času veliko omenjajo, saj je bil v njem rojen Imre Nagy) smo se v zgodnjih popoldanskih urah vendarle dokopali Szegeda, središča županije Csongrad. Mesto, ki ima največ sončnih dni na Madžarskem, se ni izneverilo svoji tra-

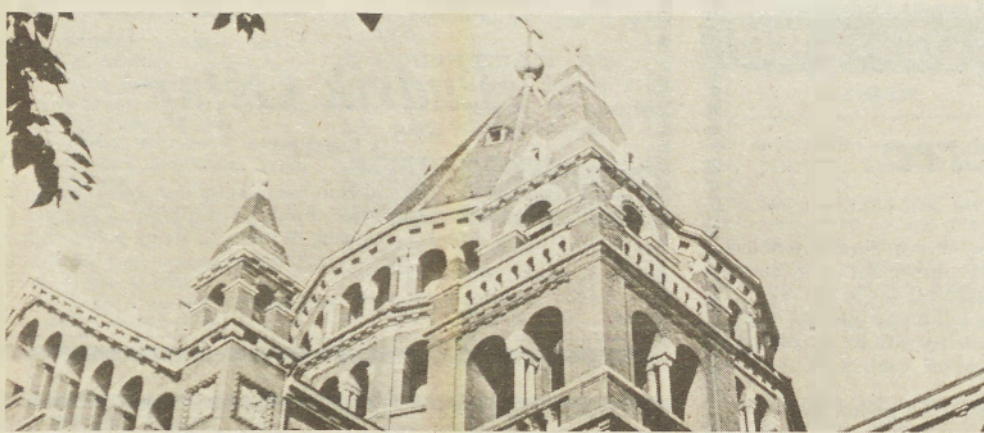
SZEGED, PÉCS IN ŠE KAJ

diciji. In medtem ko so se domačini hladili ob obali »plave Tise«, smo si mi v prijetnem hladu ogledovali katedralo, ki ima največje orgle na Madžarskem. V njeni bližini pa je tudi oder, na katerem prirejajo znanostne poletne igre. Sicer pa je videti, da je mesto lepo urejeno. Delno so tega krive tudi katastrofalne poplave, ki so leta 1879 mesto dobesedno zravnale z zemljo. Potem so ga — tudi z mednarodno pomočjo, denar so prispevali Rim, Bruselj, Pariz, London, Moskva in Dunaj — ponovno postavili na noge.

Drugi dan. Opusztaszer. Zgodovinski narodni park, na katerem je več zanimivih objektov. Tu je spomenik Arpadu, ki je pred davnimi stoletji na tem kraju združil madžarska plemena. Pred kratkim so zgradili tudi pravo pravcato naselje hiš, v katerih je lepo videti, ka-

Pogled s starih zidov Pécsi, mesta s 180.000 prebivalci, ki leži v podnožju Mecseka.

Zanimiv pogled na katedralo v Szegedu.

ko so živeli nekoč. Kaj takega bi lahko naredili tudi pri nas.

Ko se vračamo proti domu, nas za uro ustavi most v Baji. Prav v teh dneh ga namreč širijo, saj je zdaj tako ozek, da omogoča le enosmerni promet. Poleg tega pa je po njem speljana še železniška proga. In ko smo potem vendarle čez Donavo, smo kar hitro v Mohácsu, oziroma v spominskem parku, lahko bi rekli na madžarskem Kosovem polju. Tu so namreč Madžari leta 1526 izgubili bitko s Turki in tako, omogočili njihovo nekaj stoletno vladanje na svojih tleh.

Zadnja postaja je Pécs. Središču županije Baranya, v kateri žive tudi mnogi Hrvati, pravijo tudi mediteransko mesto. Nekdanja rimska Sopianae leži v podnožju planine Mecsek, v kateri kopljajo tudi uranovo rudo. Sicer pa je mesto znano tudi po univerzi, zlasti znana je medicinska fakulteta, na kateri se je šolalo (in se še) veliko pri-

padnikov madžarske narodnosti iz Pomurja.

Na žalost nas čas priganja. Ostane nam le še malo časa za ogled mesta, potem pa še naporna pot do doma. In kot je

rekel nekdo, morda je bil lanski izlet v Debrecen bolj atraktiven, toda tudi zdaj je bilo prijetno in videli smo marsikaj.

S. Eöry

V bitki pri Mohácsu so Turki leta 1526 premagali madžarsko vojsko. Ob 450-letnici te bitke so Madžari postavili spominski park z lesenimi skulpturami.

MOTOKROS

Dirka bo septembra

Dirka za državno prvenstvo v motokrosu v razredu do 250 ccm, ki bi morala biti v nedeljo, 16. julija 1989, v Mačkovcih v organizaciji AMD Štefan Kovač Murska Sobotica, bo v septembru. Dirko so morali organizatorji preložiti zaradi neugodnih vremenskih razmer, ki so onemogočale priprave proge.

tg

Še vedno preveč nezgod

V lanskem letu je bilo v pomurskih delovnih organizacijah več delovnih nezgod, vendar pri teh nesrečah nihče ni izgubil življenja. Pri delu z delovnimi stroji se je 5 delavcev hudo poškodovalo, sedem pa jih je dobilo lažje poškodbe. Splošna ugotovitev je, da delavci ne upoštevajo predpisov o varnosti pri delu in ne uporabljajo predpisane varnostne opreme. V delovnih organizacijah je varstvo pri delu še dokaj dobro, če ga primerjamo z zasebnim sektorjem. V tem je bilo lani 5 delovnih nezgod s smrtnim izidom, od tega dve pri delu s kmetijskimi stroji, 2 pri drugih kmetijskih opravilih in ena pri delu z delovnim strojem pri obnovi hiše. 8 oseb je bilo hudo telesno poškodovanih, vse pa pri delu s kmetijskimi stroji. 3 osebe so bile lažje poškodovane. Vse kaže, da bo potrebno v zasebnem sektorju poostri nadzor, še posebej pa je treba ljudi poučiti o delovanju strojev.

Jani D.

Člani lovske družine iz Bogojine so organizirali očiščevalno akcijo na svojem lovišču, ki zajema območje Bogojine, Bukovnice, Filovec in Vučje Gomile. Nabrali so približno tri tone starega železa, ki ga bodo prodali Surovin v Murski Soboti. V očiščevalni delovni akciji je sodelovala večina lovcev. Ob tem pa so se spraševali, ali so samo oni dolžni skrbeti za naravo in čisto okolje.

fm in šj

Poly trio

Mladinski kulturni center (MKC) Ljutomer je organizator nastopa skupine Poly trio iz Maribora. Z lirčno satirično slovensko glasbo se bo predstavila v soboto, 15. julija, ob 21. uri na dvorišču mestne knjižnice v Ljutomeru. Glavni trg 1. Nastopili bodo: Peter Andrej, Bojan Sedmak in Adi Smolar.

Navodila upoštevati

Delo v Inštitutu Lendava je nenehno izpostavljeno številnim pastem, ki lahko ob najmanjši napaki povzročijo veliko škodo strojem in delavcem. Naftarji v šali pravijo, da sedijo na sodu smodnika, da so torej nenehno v nevarnosti. Lani so imeli v delovni organizaciji 57 nezgod, to pa je za 19 odstotkov manj kot leta 1987. Čeprav v preteklem letu ni bilo hujših nesreč in se je število nezgod zmanjšalo, pa je prišlo konec lanskega leta zaradi nekaterih nepazljivosti do manjših požarov in poškodb delavcev. To je bil povod, da so na poslovnem odboru obravnavali varstvo pri delu. Ugotovili so, da se tako dobrimi navodili za varno delo ne bodo izboljšali varstva, če odgovorni vodje od delavcev ne zahtevajo upoštevanja navodil o varstvu pri delu, in to vsak dan. Ugotovili so tudi, da osebnih varstvenih sredstev, čeprav so delavcem na voljo, ne uporabljajo, pa čeprav je to lahko tudi usodno. Varnega dela ni brez odgovornosti, ki je v zakonu in internih aktih delovne organizacije določena, zato jo bodo še bolj zaostri.

Jani D.

Pri soboškem aeroklubu si morajo za svojo dejavnost večji del sredstev ustvariti sami s prostovoljnim delom. Tako bo verjetno tudi v prihodnje. Zato so se odločili za gradnjo novih proizvodnih prostorov, saj so sedanji pretesni. Zgradili bodo novo halo, veliko 30 x 7 metrov. Gradnjo financirajo z lastnimi sredstvi, večino del pa bodo opravili prostovoljno. Računajo, da bodo objekt lahko predali namenu že septembra letos. Na fotografiji člani kluba pri zemeljskih delih.

Foto: F. Maučec

Obnavljanje starih običajev

Športno društvo Tišina je ob pomoči košarskega kluba in gasilskega društva ter pod pokroviteljstvom Kmetijske za druge Panonke pripravilo v Tropovcih tretje kmečke igre. Bil je to pravi kmečki praznik, na katerem so krajanje sedmih vasi krajevne skupnosti Tišina (manjkali so le krajanje iz Mur-

Kose je potrebno dobro sklepati, preden se podaš na žitno polje in lotiš žetve. To so kosci pred nedeljsko žetvijo opravili pred gasilskim domom v Tropovcih.

KMEČKI PRAZNIK V TROPOVCIH

nju, ob dobri jedi in pijači. Izkazale so se tudi gospodinje iz Tropovca, ki so v gasilskem

domu v Tropovcih pripravile bogato razstavo domačih dobrot, po katerih so obiskovalci,

ob simbolični ceni, radi posegali.

F. Maučec, foto: N. Juhnov

Vsakoletna žetev po starem običaju (ročno) je bila dogodek, na katerega se je bilo potrebno pripraviti tudi z mesom iz tunke in jabolčnikom ali šmarnico.

Kosci in žančice še niso pozabili starih kmečkih opravil in to dokazali tudi na žetvi v Tropovcih.

skih Crnec) prikazali žetev in mlačev po starem, tako kot pred mnogimi leti, ko še nismo poznali kombajnov. Bila je to priložnost za obujanje spominov na mnoge starejše krajanje, ki so se v vročih poletnih dneh znojili pri pospravi dragocene pridelke, hkrati pa priložnost, da pokažejo mladim, kako so kmečka opravila potakala. Lepo vreme je pripomoglo, da si je te stare običaje, od klepanja kos do posprava zrnja, ogledalo okrog 300 radovednežev. Organizatorji so se potrudili, da so opravila prikazali večje in v prijetnem razpolože-